

Nr 110

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa anslagsfrågor rörande försvaret för budgetåret 1967/68; given Stockholms slott den 10 mars 1967.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

Sven Andersson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram slutliga förslag beträffande vissa anslag rörande försvaret som i prop. 1967: 1 (bil. 6) tagits upp med beräknade belopp. Sammanlagt begärs 3 757 347 000 kr., varav 3 654 088 000 kr. på driftbudgeten och 103 259 000 kr. på kapitalbudgeten. Förslag läggs fram om förbättrade värnpliktsförmåner.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 10 mars 1967.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, ASP-LING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter *vissa anslagsfrågor rörande försvaret för budgetåret 1967/68* och anför.

Ramberäkning m.m.

I prop. 1967:1 (bil. 6) anmälde jag att det inte förelåg något förslag från 1965 års försvarsutredning beträffande försvarsutgifterna för nästa budgetår samt redovisade hur jag beräknade utgiftsramen för det militära försvaret. Kungl. Maj:t har i januari 1967 medgett att utredningens arbete får fortsätta. I propositionen togs åtskilliga anslag upp med beräknade belopp.

I skrivelse den 16 januari 1967 har överbefälhavaren redogjort för de huvudsakliga konsekvenser som enligt hans mening följer av förslagen i prop. 1967:1. Sammanfattningsvis anför överbefälhavaren att krigsmakten med de föreslagna ekonomiska förutsättningarna inte kan uppfylla gällande målsättning.

Som underlag för den fortsatta beredningen av de anslagsfrågor beträffande vilka slutligt förslag inte har lämnats har jag från vederbörande myndigheter infordrat förslag till planer för verksamheten budgetåren 1966/67—1967/68 under vissa reservations- och investeringsanslag. Förslag till sådana planer har avgetts av fortifikations-, armé-, marin- och flygförvaltningarna.

Cheferna för armén, marinen och flygvapnet har avgett vissa förslag i samband med omplaneringen av verksamheten för budgetåren 1966/67—1967/68.

Överbefälhavaren har slutligen lämnat vissa synpunkter och förslag.

De föreslagna anslagen inom försvarsdepartementets verksamhetsområde för budgetåret 1967/68 avser utgifter om sammanlagt 5 044 350 000 (+ 229 442 000) kr., varav 4 959 000 000 kr. för det militära försvaret, 42 150 000 kr. för övriga militära ändamål (beredskapsstyrka för FN-tjänst, flyttning av I 1 och Ing 1, projektilröjning på Järvafältet och markförvärv för I 2:s

övningsfält) och sammanlagt 43 200 000 kr. för flygtekniska försöksanstalten och försvarets fabriksverk.

Av de sammanlagda anslagen, som för nästa budgetår tillika utgör utgiftsram, belöper 4 908 131 000 (+ 498 179 000) kr. på driftbudgeten och 136 219 000 (— 268 737 000) kr. på kapitalbudgeten. I anslagsberäkningarna har hänsyn tagits till att flertalet anslag på kapitalbudgeten fr. o. m. budgetåret 1967/68 beräknas som s. k. kollektivanslag med fastställda investeringsplaner. Därigenom tas av hittills utnyttjade belopp under kapitalbudgeten i anspråk ca 205 milj. kr. Härav beräknas dock ca 57 milj. kr. för flyttning av I 1 och Ing 1 samt för investeringar i försvarets fabriksverks fond få disponeras utöver utgiftsramen. För att utgiftsramen inte skall överskridas måste således en reservationsmedelsökning under anslag på driftbudgeten komma till stånd med omkring (205—57) 148 milj. kr.

Utöver utgiftsramen beräknas vidare ca 50 milj. kr. få disponeras genom att viss planerad materielanskaffning under innevarande budgetår senareläggs till nästa budgetår. Vidare beräknas 5 milj. kr. få utnyttjas till följd av överföring av medel som innehålls genom viss reducering av repetitionsutbildningen under innevarande budgetår.

Den beräknade totala medelsförbrukningen nästa budgetår inom försvarsdepartementets verksamhetsområde omfattar alltså dels den föreslagna utgiftsramen, dels viss förutsatt förbrukning av reservationsmedel på driftbudgeten och utnyttjade medel på kapitalbudgeten. Förbrukning därutöver av reservationsmedel eller utnyttjade medel, som vid ingången av budgetåret 1967/68 beräknas uppgå till sammanlagt ca 1 200 milj. kr., avses inte ske under budgetåret. Vid ändrade utrikespolitiska eller arbetsmarknadsmässiga förutsättningar kan Kungl. Maj:t dock komma att besluta om utnyttjande av sådana medel.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 18) anmälde jag att överväganden pågick att under nästa budgetår minska antalet värnpliktiga som genomgår repetitionsutbildning. Jag räknar nu med att repetitionsutbildningen under budgetåret skall omfatta för krigsförbandsövningar och särskilda övningar omkring 37 000 man ur armén och marinen. Härtill kommer vissa mobiliseringsövningar. Antalet tjänstgöringsdagar för repetitionsutbildningen beräknas till omkring 850 000. För grundutbildningen räknar jag med omkring 16 530 000 tjänstgöringsdagar. Här angivna dagantal ligger till grund för beräkningarna av vissa anslag i det följande.

De beställningsbemyndiganden som jag föreslår framgår av följande sammanställning. I denna har även tagits in en beräkning av behovet av betalningsmedel för att täcka bemyndigandena och fördelningen på olika budgetår (milj. kr.).

	1966/67			1967/68 (förslag)			Beräknat utfall år		
	Anslag	Bemyndiganden	Beräknade kvarstående olikviderade bemyndiganden 30.6.1967	Anslag	Bemyndiganden	Beräknade kvarstående olikviderade bemyndiganden 30.6.1968	68/69	69/70	70/71 och senare
Anskaffning av tygmateriel	534,2	485,0	869,0	562,7	370,0	676,3	350,0	250,0	76,3
Anskaffning av fartygsmateriel	240,1	275,0	500,5	274,7	120,0	345,8	150,0	120,0	75,8
Anskaffning av flygmateriel	1 015,2	1 050,0	1 762,3	1 120,0	1 900,0	2 542,3	875,0	700,0	967,3
Summa	1 789,5	1 810,0	3 131,8	1 957,4	2 390,0	3 564,4	1 375,0	1 070,0	1 119,4

Bemyndigandeskulden den 30 juni 1968 beräknas alltså till ca 3 564,4 milj. kr. Detta innebär en ökning med ca 432,6 milj. kr. jämfört med den 30 juni 1967. Ökningen hänger samman med att jag föreslår ett stort engångsbemyndigande för resterande utveckling av flygplan 37 och för en första seriebeställning av attack- och skolflygplan 37. Jag räknar med att bemyndigandeskulden under budgetåret 1968/69 åter skall bringas ned till ca tre miljarder kr. Vid anmälan av försvarsgrenarnas anslag till anskaffning av tygmateriel eller motsvarande återkommer jag med redogörelser för viktigare anskaffningar som myndigheterna har föreslagit.

Enligt 1966 års riksdagsbeslut angående de värnpliktigas utbildning m.m. (prop. 1966:106, L²U 48, rskr 271) skulle tjänstgöringen för arméns reservofficerare inom den för dem gällande tidsramen anpassas efter det nya systemet för de värnpliktigas utbildning. Tjänstgöringen för reservofficerare vid marinen och flygvapnet påkallade däremot ytterligare överväganden. Enligt min mening bör även dessa befälskategoriernas tjänstgöring samt tjänstgöringen i väg- och vattenbyggnadskåren redan nu kunna anpassas efter den nya ordningen för repetitionsutbildningen.

Enligt 1961 års riksdagsbeslut angående ny organisation av krigsmaktens högsta ledning (prop. 1961:109, SU 90, rskr 258) skulle ansvaret för den s. k. förbandsproducerande verksamheten — utrustning, mobilisering, utbildning m.m. — åvila försvarsgrenscheferna. Med hänsyn till bl. a. den omorganisation av krigsmaktens regionala ledning som har ägt rum därefter bör emellertid överbefälhavaren, som leder den operativa verksamheten inom krigsmakten, ha det omedelbara ansvaret även för ledningen av operativa mobiliseringsförberedelser samt för mobiliseringens genomförande. En sådan ansvarsfördelning är ägnad att säkerställa samordningen av mobiliseringsförberedelserna och att trygga en snabb och säker mobilisering.

Jag ämnar föreslå Kungl. Maj:t erforderliga ändringar i instruktionerna för överbefälhavaren och försvarsgrenscheferna.

Efter förslag av Kungl. Maj:t anvisade 1964 års riksdag på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64 under fjärde huvudtiteln ett reservationsanslag av 11 milj. kr. till materiel för en svensk beredskapsstyrka för FN-tjänst. En viss behållning på anslaget torde komma att stå kvar vid utgången av innevarande budgetår. Behållningen bör få användas för avsett ändamål för den svenska beredskapsstyrkan även under nästa budgetår.

Programbudget m. m.

Sedan januari 1966 har arbete bedrivits inom försvarsdepartementet med att utforma förslag till riktlinjer för en programbudget. Programbudgeten syftar till att skapa ett instrument, som underlättar samordning av studier, planering, budgetering och uppföljning inom försvaret. På lång sikt torde detta bl. a. kunna medföra förändrade former för anslagstilldelning och redovisning. Som ett första steg mot en modernare budgetering inom försvaret har budgeten för 1967/68 fördelats på vissa huvudprogram. Det fortsatta programbudgetarbetet inriktas på att för budgetåret 1968/69 fortsätta denna särredovisning. En mer väsentlig omläggning, som innebär att anslagsframställningar skall kunna ske i programbudgetform, planeras till budgetåret 1969/70.

De principer som skall vara grundläggande för det fortsatta utredningsarbetet är i huvudsak följande. Verksamhet med likartade krigsorganisatoriska uppgifter och mål förs samman till särskilda *program*. Resurser som krävs för att *operativt vidmakthålla* redan färdiga förband och enheter skiljs från resurser som binds i *investeringar* av olika slag. För att söka belysa några av försvarets samhällsekonomiska konsekvenser delas slutligen budgeten upp på olika typer av *resurser* (kostnadsslag).

I tabell 1 (intagen på s. 6) redovisas budgeten för budgetåret 1967/68 uppdelad på huvudprogram och operativt vidmakthållande samt skilda slag av investeringar. I tabell 2 (intagen på s. 6) har huvudprogram och olika typer av resurser ställts samman. De gjorda uppdelningarna är approximativa, eftersom nuvarande titelförteckning och kontoplaner inte är utformade med hänsyn till programbudgetens krav. De belopp som redovisas i tabellerna skiljer sig från riksstatsförslaget, bl. a. genom att prisreglerings- och täckningsanslag inte har fördelats samt att avskrivningar och förräntningskrav inte har inkluderats i ersättningsanslagen till fastighetsfonderna. Under varje program redovisas den beräknade nettoutgiften, dvs. anslagen har korrigerats för väntade förändringar i reservationsmedelsbehållningarna.

Tabell 1. Huvudprogram fördelat efter användning

Huvudkostnadsslag Huvudprogram	Opera- tivt vid- makt- hål- lande	Uppsättn. av krigs- förband eller in- dividuell utbild- ning	Anskaffn. av krigs- mtrl samt mtrl för fredsör- ganisa- tionen	Uppf. av befästn. m. m. samt freds- mässiga byggn. o. anläggn.	Forsk- ning, försök, utveck- ling och utredning	Sum- ma milj. kr.
1. Taktiskt rörliga förband ..	94,3	695,6	352,6	138,7	25,0	1 306,2
2. Lokalförsvarfsförband	55,5	41,5	60,6	—	3,0	160,6
3. Kust- och sjöförsvaret	154,0	197,5	214,3	82,9	28,0	676,7
4. Luftförsvaret	215,8	46,8	413,4	13,5	9,8	699,3
5. Attack och spaning	86,6	12,3	118,7	—	242,7	460,3
6. Flygstridskrafternas bas- och underhållstjänst	94,7	22,6	153,4	42,0	—	312,7
7. Gemensamma stödfunktion- er	130,3	6,2	6,1	20,1	—	162,7
8. Central och regional led- ning m. m.	340,6	20,6	54,2	9,4	—	424,8
9. Icke projektbunden forsk- ning m. m.	—	—	13,8	3,2	124,0	141,0
10. Befälsutbildning	76,7	130,1	77,0	0,6	1,0	285,4
Summa	1 248,5	1 173,2	1 464,1	310,4	433,5	4 629,7

Till utgifter för operativt vidmakthållande har förts alla utgifter för att vidmakthålla redan organiserade förband och enheter. Utgifterna inkluderar således främst repetitionsutbildning samt reparations- och underhållsarbeten. Operativt stabs- och förvaltningsverksamhet har också förts till denna kategori. Drift av flygplan, fartyg och radarstationer m. m. för att upprätthålla kontinuerlig beredskap eller för att bibehålla personalens utbildningsmässiga standard har också hänförs till operativt vidmakthållande. Dessa utgifter betraktas i detta sammanhang som löpande konsumtion av försvarstjänster. Därutöver tillkommer den värdeminskning som normalt drabbar förrädsställd krigsmateriel eller truppregister men inte budgeteras.

Övriga utgifter enligt tabellens huvudkostnadsslag kan hänföras till investering i utbildning och organisation, maskiner och apparater, mark, byggnader och anläggningar samt i forsknings- och utvecklingsarbete.

Tabell 2. Huvudprogram fördelat efter förbrukning

Kostnadsslag Huvudprogram	Personal- löner	Materiel och tjänster	Anlägg- ningar, hyror och byggnads- arbeten	Värnplik- tiga och deras konsum- tion	Summa milj. kr.
1. Taktiskt rörliga förband	309,3	573,0	220,7	203,2	1 306,2
2. Lokalförsvarfsförband	53,8	92,3	1,0	13,5	160,6
3. Kust- och sjöförsvaret	181,6	332,7	109,4	53,0	676,7
4. Luftförsvaret	96,8	561,2	13,5	27,8	699,3
5. Attack och spaning	44,5	412,2	—	3,6	460,3
6. Flygstridskrafternas bas- och underhållstjänst	18,8	199,4	84,3	10,2	312,7
7. Gemensamma stödfunktioner ..	17,4	80,0	63,1	2,2	162,7
8. Central och regional ledning m. m.	270,2	119,9	30,1	4,6	424,8
9. Icke projektbunden forskning m. m.	58,8	75,4	6,8	—	141,0
10. Befälsutbildning	126,7	123,9	2,8	32,0	285,4
Summa	1 177,9	2 570,0	531,7	350,1	4 629,7

Personallöner avser endast löneutbetalningar och inkluderar inte kostnader för framtida pensionsförpliktelser. För övrig resursförbrukning har en uppdelning skett på dels inköp och hyror av materiel (maskiner, apparater, förbrukningsvaror av skilda slag) samt köp av tjänster (exkl. hyrestjänster), dels inköp och hyror av mark, byggnader och anläggningar. Värnpliktiga och deras konsumtion inkluderar utöver kontanta värnpliktsförmåner och bidrag bl. a. värdet av fri mathållning samt vissa reseersättningar.

Programmet taktiskt rörliga förband omfattar i huvudsak arméns fältförband. Inom programmet har för nästa budgetår räknats in utgifter för att operativt vidmakthålla vissa ledningsförband, ett antal brigader, organiserade som infanteri-, norrlands- och pansarbrigader, samt självständiga artilleri- och luftvärnsförband. Vidare ingår bl. a. luftvärnsrobotförband utrustade med roboten Hawk, ett antal fristående skytte- och pansarbataljoner samt ett större antal förband för understöd, underhåll och samband. Verksamheten inriktas på att omsätta och modernisera den befintliga organisationen. Av utgifterna för materielanskaffning hänför sig en stor del till modernisering av pansarförbanden. På anläggningssidan har räknats in bl. a. investeringarna för I 1/Ing 1 nya etablissemang i samband med flyttningen från Järvafältet.

Programmet lokalförsvarsförband omfattar i huvudsak arméns lokalförsvarsförband och hemvärnet. Utöver värnförband m. m. omfattar programmet ett stort antal cykelskyttebataljoner. De budgeterade utgifterna blir förhållandevis låga för detta program, eftersom lokalförsvarsförbanden i betydande utsträckning utnyttjar personal och materiel som förs över från fältförbanden.

Till programmet kust- och sjöförsvaret har förts marinens samtliga krigsförband. Inom ramen för det operativa vidmakthållandet bör det vara möjligt att under nästa budgetår hålla rustade eller kunna mobilisera ett betydande antal fartyg, bl. a. en kryssare, ett femtontal jagare och fregatter, över 30 torped- och motortorpedbåtar, ett tjugotal ubåtar och ett stort antal minsvepare. Inom kustartilleriet bör kunna mobiliseras ett stort antal fasta batterier av skilda typer. Därtill kommer rörliga förband samt lednings-, understöds-, underhålls- och basförband. Under budgetåret 1967/68 sker fortsatta leveranser av bl. a. torpedbåtar och ubåtar samt lätta fasta kustartilleribatterier. Kustrobotförband utrustat med roboten 08 kommer att organiseras.

Utgifterna för operativt vidmakthållande inom programmet luftförsvaret avser ett stort antal jaktdivisioner, luftvärnsrobotdivisioner samt stridsledningsförband. Under året kommer huvuddelen av jaktdivisionerna att bestå av J 35 Draken av olika versioner samt ett mindre antal divisioner J 32 Lansen. Divisioner J 29 Tunnan och J 34 Hunter utgår successivt och ersätts delvis av divisioner med flygplan J 35. Robotdivisionerna är utrustade med roboten Bloodhound. Stridsledningen är utbyggd i ett antal sektorer med luftförsvarscentraler, ett stort antal radarstationer och telekommunikationssystem. Antalet jaktdivisioner beräknas minska under de närmaste

åren. Materielleveranserna avser i första hand F-versionen av flygplan J 35 samt jaktrobotarna 27 och 28 (Falcon). Strilsystemet kompletteras i begränsad omfattning.

Under programmet *attack och spaning* redovisas utgifter för flygvapnets attack- och spaningsförband. Under budgetåret kommer attackdivisionerna att vara utrustade med A 32 Lansen. Spaningsförbanden kommer att omfatta divisioner utrustade med S 32 Lansen och S 35 Draken. Flygplan S 29 Tunnan utgår samtidigt ur organisationen. Därmed är ett avsevärt moderniseringsprogram genomfört för spaningsförbanden. Huvuddelen av utgifterna för investeringar av olika slag under nästa budgetår avser den fortsatta utvecklingen av flygplan AJ 37 och dess undersystem, bl. a. den nya attackroboten 05.

Till programmet *flygstridskrafternas bas- och underhållstjänst* har förts utgifter av gemensam karaktär för de två tidigare nämnda flygvapenprogrammen. En begränsad utbyggnad av krigsflygfält planeras.

Under programmet *gemensamma stödfunktioner* har samlats utgifter för bl. a. sjukvård, transport och underhåll. I programmet ingår vidare vissa fredsorganisatoriska servicefunktioner, t. ex. inskrivningsväsendet. Utgifter för FN-tjänst, bidrag till frivilligorganisationer, ersättningar i anledning av kroppsskada har också förts till programmet.

Programmet *central och regional ledning* omfattar dels krigsförband och anläggningar ingående i högkvartersorganisationen, dels fredsorganisationen vid centrala och högre regionala staber samt förvaltningar m. m.

Till programmet *icke projektbunden forskning m. m.* har förts alla utgifter för utredningar samt forsknings-, försöks- och utvecklingsverksamhet, som inte direkt har kunnat hänföras till övriga program. Samtliga utgifter för försvarets forskningsanstalt, militärpsykologiska institutet och flygtekniska försöksanstalten har således förts till programmet. Därutöver tillkommer icke projektbundna objekt under materielanslagen.

Till programmet *befälsutbildning* har förts utgifter för utbildning av fast anställda samt officersuttagna värnpliktiga vid vissa skolor.

Förbättrade värnpliktsförmåner

Inledning

Genom beslut av 1966 års riksdag fastställdes en ny ordning för de värnpliktigas utbildning m. m. (prop. 1966: 106, L²U 48, rskr 271). Kungl. Maj:t har i anslutning härtill den 3 juni 1966 (nr 432) utfärdat lag om ändring i värnpliktslagen den 30 december 1941 (nr 967). Ifrågavarande beslut grundades i huvudsak på förslag som avgetts av 1960 års värnpliktsutredning (SOU 1965: 68). I utredningens uppdrag ingick att föreslå de förändringar i systemet för de värnpliktigas förmåner som påkallades av framlagda förslag

rörande utbildningen. Utredningen skulle däremot inte behandla den allmänna nivån på de värnpliktigas ekonomiska förmåner. Sistnämnda uppgift åligger 1965 års försvarsutredning.

Värnpliktsutredningens förslag om en anpassning av de värnpliktigas förmåner till den nya utbildningsordningen har närmare redovisats i prop. 1966:106 (s. 86). I förslaget pekar värnpliktsutredningen bl. a. på att det tidigare funnits ett samband mellan å ena sidan längden av första tjänstgöring och å andra sidan repetitionsövningarnas omfattning. Mot en relativt lång första tjänstgöring eller tjänstgöring i en följd svarade sålunda ett mindre antal eller inga repetitionsövningar. Framför allt gällde detta värnpliktiga i allmänhet vid flottan och flygvapnet. I den nya utbildningsordningen finns inte detta samband mellan grundutbildning och repetitionsutbildning. Värnpliktsutredningen förordar därför att värnpliktiga med lång grundutbildning kompenseras genom ytterligare premier. Sålunda bör enligt utredningens förslag tjänstgöringspremie utgå till alla värnpliktiga, oberoende av kategori, för grundutbildning över 300 dagar. Till värnpliktiga som genomgår grundutbildning till befäl föreslår utredningen att utbildningspremie skall utgå utöver tjänstgöringspremien. Utredningen föreslår i samband därmed delvis nya grunder för beräkning av utbildningspremierna.

Det nya utbildningssystemet innebär för många värnpliktiga en ökning av repetitionsutbildningen både i fråga om antalet dagar och antalet övningar. Samtidigt blir antalet övningar i vissa fall olika för olika kategorier värnpliktiga. Värnpliktsutredningen föreslår att ekonomisk kompensation för dessa olägenheter i samband med repetitionsutbildningen skall ges de värnpliktiga i form av höjda penningbidrag, vissa premier och ökade familjebidragsförmåner.

Rörande värnpliktsutredningens förslag och de utlåtanden som avgetts däröver uttalade jag i prop. 1966:106 (s. 158) bl. a. att ett nytt förmånssystem borde börja tillämpas den 1 juli 1967. Jag räknade då med att överväganden från försvarsutredningen rörande förmånernas storlek skulle föreligga i slutet av år 1966 och att ett förslag grundat på båda de nämnda utredningarnas uppfattningar skulle kunna föreläggas 1967 års vårriksdag. Av olika skäl har emellertid arbetet i 1965 års försvarsutredning fördröjts och jag anser mig därför böra ta upp frågan utan att avvakta utredningens ställningstaganden.

Med hänsyn till att värnpliktsutbildningen fr. o. m. innevarande år kommer att bedrivas enligt den nya ordningen, är det nödvändigt att redan nu göra en teknisk anpassning av värnpliktsförmånerna till det nya utbildningssystemet. Vidare har det nu gått ca fyra år sedan värnpliktsförmånerna senast justerades. Jag anser det angeläget att förmånerna anpassas till de förändringar i levnadskostnaderna som inträffat. Härutöver bör de värnpliktiga även få del av den standardstegring som inträtt i samhället

under denna tid. Mot denna bakgrund föreslår jag i det följande vissa förändringar i nuvarande förmånssystem för de värnpliktiga. Jag har beräknat att ca 55 milj. kr. inom kostnadsramen 4 600 milj. kr. bör avsättas för sådana förbättrade förmåner. Med hänsyn till den begränsade övningsverksamheten under budgetåret 1967/68 blir kostnaden detta budgetår endast ca 40 milj. kr.

Penningbidrag, premier m. m.

Penningbidraget höjdes senast den 1 juli 1963 (prop. 1963:110, SU 114, rskr 266). Förändringen i konsumentprisindex sedan denna tidpunkt motiverar en höjning av bidragen med omkring 20 %.

Jag föreslår att penningbidraget under grundutbildningen räknas upp med omkring 25 %. Bidraget bör vara detsamma för alla meniga oavsett tjänstgöringstidens längd. I sammanhanget bör observeras att, enligt vad jag i det följande föreslår, tjänstgöringspremie kommer att utgå till alla värnpliktiga under grundutbildning för tjänstgöringstid över 300 dagar. För värnpliktigt befäl bör penningbidraget, som nu är fallet, t. v. anpassas till tjänstegraden. I anslutning härtill vill jag erinra om att förslag till ett nytt tjänstställningssystem inom kort väntas från tjänsteställningsutredningen.

F. n. är penningbidragen lika stora vid grundutbildning (första tjänstgöring och tjänstgöring i en följd) och repetitionsutbildning (repetitionsövningar och särskilda befälsövningar). I likhet med värnpliktsutredningen anser jag det berättigat med en större höjning av penningbidragen under repetitionsutbildning än under grundutbildning. För värnpliktiga under repetitionsutbildning föreslår jag därför en höjning av penningbidragen med omkring 45 %.

Den värnpliktiges tjänstegrad m. m.	Nuvarande bidrag ¹	Föreslaget bidrag	
		Grundutbildning	Repetitionsutbildning
Menig, som inte tillgodoräknats tjänstgöringstid om sammanlagt 304 dagar enligt nu gällande ordning	4: —	} 5: — ²	8: —
Annan menig	5: 50		8: —
Vicekorpral (motsv.)	5: 50	6: 75	8: —
Korpral	7: —	8: 75	10: —
Furir	8: —	10: —	11: 50
Överfurir, rustmästare ³	8: 75		12: 75
Sergeant	9: 75	12: 25	14: 25
Fänrik, fanjunkare	12: —	15: —	17: 50
Löjtnant, förvaltare ³	14: 50		21: —
Kapten och högre ³	17: 50		25: 50

¹ Under såväl grundutbildning som repetitionsutbildning.

² Minskningen av bidraget från 5: 50 för dag för vissa meniga uppvägs av att tjänstgöringspremie om 4: — för dag tillkommer för grundutbildning utöver 300 dagar.

³ Tjänstegraden torde knappast förekomma under grundutbildning.

Frågor rörande utbildning av värnpliktiga i specialtjänst och handräkningsvärnpliktiga utreds f. n. av 1966 års värnpliktskommitté och utredningen om handräkningsvärnpliktiga. I avvaktan på förslag från dessa utredningar kan en anpassning av här föreslaget förmånssystem till den utbildningsgång enligt äldre ordning som alltjämt tillämpas bli nödvändig.

Storleken av nuvarande och föreslagna penningbidrag för dag framgår av föregående tabell.

I likhet med värnpliktsutredningen anser jag att premiesystemet bör byggas ut. Jag föreslår sålunda att *tjänstgöringspremie* med 4 kr. för dag utgår till alla värnpliktiga under grundutbildning för tid varmed denna överstiger 300 dagar. I motsats till vad som nu gäller bör tjänstgöringspremie utgå även i de fall då den värnpliktige är berättigad till utbildningspremie. Vissa mindre avvikelser från det föreslagna systemet kan bli nödvändiga för specialtjänstuttagna m. fl.

Värnpliktiga i fallskärmsjägartjänst är f. n. uttagna för underbefäls- eller underofficersutbildning och erhåller premier för denna utbildning såsom övriga värnpliktiga. Ifrågavarande värnpliktiga fullgör emellertid också omkring 70 dagars tjänstgöring utöver tjänstgöring enligt värnpliktslagen. För denna extra tid utgår nu tjänstgöringspremie med 450 kr. Jag föreslår att beloppet höjs till 560 kr.

I fråga om flertalet *utbildningspremier* är jag inte beredd att föreslå några större ändringar. Jag vill emellertid erinra om att den totala premiesumman kommer att öka eftersom tjänstgöringspremie och utbildningspremie såsom tidigare anförts utgår samtidigt. För underbefälsutbildade värnpliktiga föreslår jag att nuvarande premie om 300 kr., eller i vissa fall 150 kr., höjs till 325 kr. För underofficersuttagna värnpliktiga bör premien beräknas med utgångspunkt i en ersättning med 13:50 kr. för dag för grundutbildning över 300 dagar. Ifrågavarande tid uppgår i flertalet fall till 150 dagar. Utbildningspremien blir då 2 025 kr. Nuvarande premie för motsvarande utbildning är 2 000 kr.

Ett mindre antal meniga vid flottan (värnpliktiga E) fullgör lika lång grundutbildning som flertalet underofficersuttagna, dvs. 450 dagar. För dessa värnpliktiga föreslår jag utöver tjänstgöringspremien en särskild utbildningspremie om 10:50 kr. för dag för grundutbildning över 300 dagar eller 1 575 kr.

Premien för utbildning till värnpliktig officer bör som hittills utgöra 4 000 kr. Med hänsyn till att utbildningstiden avkortas från 180 till 90 dagar innebär detta en höjning av premien för dag från omkring 22 till omkring 44 kr. Värnpliktig officer vid armén och kustartilleriet som utbildas till reservofficer bör efter genomgång av reservofficerskurs I och II erhålla en utbildningspremie som, beräknad efter ett dagarvode om 60 kr., bör utgöra (170×60) 10 200 kr.

Premiesystemet exemplifieras i följande tabell.

Värnpliktig uttagen för utbildning till	Nuvarande ordning		Föreslagen ordning			
	Utbildningens längd dagar	Premie kr.	Grundutbildningens längd dagar	Tjänstgöringspremie kr.	Utbildningspremie kr.	Sammanlagd premie kr.
Menig	304	—	{ 260 300 332	— — 128	— — —	— — 128
	364	—	364	256	—	256
	394	—	320	80	—	80
	—	—	450	600	1 575	2 175
Underbefäl	324	300	332	128	325	453
	364	150	364	256	325	581
	444	300				
Underofficer, flertalet	450	2 000	450	600	2 025	2 625
			420	480	1 620	2 100
Underofficer, med sjöbefälsexamen	(394 el. 444 +) 120	1 600	364	256	864	1 120
Officer	(450 +) 180	4 000	(450 +) 90 (420 +) 90	360 360	4 000 4 000	4 360 4 360

För att värnpliktig skall få uppbära utbildningspremie krävs f. n. att han har godkänts i den utbildning för vilken han uttagits. Jag anser att detta krav alltjämt bör gälla. En värnpliktig som av olika skäl inte blivit berättigad till utbildningspremie bör emellertid erhålla ett tillägg till den tjänstgöringspremie som utgår efter 300 dagars grundutbildning. Detta tillägg bör utgå först efter 364 dagars tjänstgöring och utgöra 4 kr. för dag.

De nu framlagda förslagen påkallar vissa jämkningar av premiesystemet för officersaspiranter samt för reservofficersaspiranter vid flottan och flygvapnet.

I likhet med värnpliktsutredningen anser jag att *premier under repetitionsutbildning* bör utgå endast för de mera speciella utbildningsformerna särskilda övningar och mobiliseringsövningar i vilka bara ett begränsat antal värnpliktiga deltar. Jag föreslår att premien för en särskild övning om elva dagar skall utgöra 500 kr. Med utgångspunkt i att varje sådan övning kräver en in- och en utryckningsdag motsvarar den föreslagna premien en dagsersättning på omkring 38 kr. Nämnda dagbelopp bör enligt min mening utgöra grund för beräkning av premiens storlek såväl vid särskild övning av kortare varaktighet än elva dagar som vid mobiliseringsövning.

Samtliga premier bör som hittills utbetalas vid slutet av den tjänstgöring eller utbildning för vilken premien utgör ersättning.

Jag föreslår att *utryckningsbidraget* höjs från nuvarande 200 kr. till 250 kr.

Den värnpliktige äger enligt nuvarande bestämmelser rätt till fem *fria resor* under första tjänstgöring (om i allmänhet 304 dagar) och en fri resa för varje hel 60-dagarsperiod av fortsatt tjänstgöring. Eftersom grundutbildningens längd i den nya utbildningsordningen ytterligare differentierats så att den för vissa värnpliktiga blir betydligt kortare än angivna ca 300 dagar, bör antalet resor anpassas därefter. Jag föreslår därför att antalet fria resor för värnpliktiga med omkring 260 dagars grundutbildning bestäms till fyra. Vid grundutbildning av omkring 300 dagars längd bör som hittills antalet resor vara fem. För tid därefter bör den värnpliktige, också såsom hittills, åtnjuta en fri resa för varje 60-dagarsperiod av samma utbildning.

I fråga om *vissa andra förmåner* utöver penningbidrag som den värnpliktige åtnjuter (sjö tillägg m. m.) föreslår jag en uppräkningslista av nuvarande belopp med 20—25 %. Jag har vidare räknat med större medelsanvisning till bidrag eller lån till de värnpliktiga i vissa fall.

Kostnader för *vapenfria tjänstepliktiga* skall under budgetåren 1967/68 och 1968/69 slutligt bestridas från fjärde huvudtiteln (prop. 1966: 107 s. 63, jfr prop. 1967: 1 bil. 6 s. 21). De vapenfria tjänstepliktiga har enligt gällande bestämmelser samma förmåner som tillkommer värnpliktiga i samband med värnpliktstjänstgöring. Förmånerna bör anpassas till mina i det föregående framlagda förslag.

De föreslagna förbättringarna av förmånssystemet bör genomföras den 1 juli 1967. Kungl. Maj:t bör äga utfärda erforderliga bestämmelser. Jag har beaktat de nu angivna höjningarna av förmånerna vid beräkningen av anslagen till avlöningar till värnpliktiga i det följande.

Familjebidrag m. m.

Jag anmäler i annat sammanhang denna dag fråga om ändring i familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99) och lägger därvid fram förslag om förbättrade familjebidragförmåner åt de värnpliktiga. Kostnaderna har jag beaktat vid beräkningen av anslaget till familjebidrag.

Under återopandande av vad jag anfört i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t

- a) bereder riksdagen tillfälle att yttra sig med anledning av mina förslag rörande ramberäkning och förbättrade värnpliktsförmåner m. m.,
- b) föreslår riksdagen att medge att det för budgetåret 1963/64 under fjärde huvudtiteln anvisade reservationsanslaget Materiel för en svensk beredskapsstyrka för FN-tjänst får disponeras även under budgetåret 1967/68.

Anslagsfrågor m.m.

I prop. 1967: 1 (bil. 6) har vissa anslag inom försvarsdepartementets verksamhetsområde tagits upp med endast beräknade belopp. I vissa anslagsfrågor har förslag tidigare denna dag lagts fram i prop. 1967: 109. I det följande anmäls återstående anslag som i prop. 1967: 1 (bil. 6) tagits upp med beräknade belopp. Av följande sammanställning framgår storleken av preliminärt beräknade anslag och slutligt begärda anslag.

Anslag	Belopp		Differens
	Prel. beräknat kr.	Slutligt beräknat kr.	
DRIFTBUDGETEN			
Armén:			
Avlöningar till aktiv personal m. fl.	399 220 000	406 745 000	+ 7 525 000
Avlöningar m. m. till värnpliktiga	106 900 000	104 000 000	- 2 900 000
Sjukvård m. m.	10 750 000	9 700 000	- 1 050 000
Mathållning	57 500 000	57 500 000	—
Övningar m. m.	58 500 000	62 000 000	+ 3 500 000
Förhyrning av motorfordon m. m.	3 600 000	4 400 000	+ 800 000
Beklädnad m. m.	58 000 000	58 000 000	—
Anskaffning av tygmateriel m. m.	561 676 000	562 676 000	+ 1 000 000
Underhåll av tygmateriel m. m.	108 900 000	105 100 000	- 3 800 000
Marinen:			
Avlöningar till aktiv personal m. fl.	162 900 000	156 200 000	- 6 700 000
Avlöningar m. m. till värnpliktiga	21 300 000	21 300 000	—
Sjukvård m. m.	2 400 000	2 400 000	—
Mathållning	17 600 000	17 600 000	—
Övningar m. m.	27 950 000	27 950 000	—
Beklädnad m. m.	7 800 000	7 800 000	—
Anskaffning av fartygsmateriel m. m.	276 268 000	274 668 000	- 1 600 000
Underhåll av fartyg m. m.	72 000 000	72 000 000	—
Flygvapnet:			
Avlöningar till aktiv personal m. fl.	181 800 000	184 000 000	+ 2 200 000
Avlöningar m. m. till värnpliktiga	19 600 000	19 000 000	- 600 000
Sjukvård m. m.	2 170 000	2 170 000	—
Mathållning	13 800 000	13 500 000	- 300 000
Övningar m. m.	15 000 000	15 000 000	—
Beklädnad m. m.	12 200 000	12 200 000	—
Anskaffning av flygmateriel m. m.	1 114 369 000	1 119 979 000	+ 5 610 000
Drift och underhåll av flygmateriel m. m.	247 000 000	247 000 000	—
Försvarets sjukvårdsstyrelse:			
Avlöningar	2 900 000	2 800 000	- 100 000
Omkostnader	525 000	450 000	- 75 000
Försvarets radioanstalt:			
Anskaffning och underhåll av materiel	5 000 000	5 000 000	—
Centrala värnpliktsbyrån:			
Avlöningar	1 950 000	1 950 000	—
Omkostnader	950 000	950 000	—
Ersättning till försvarets fastighetsfond:			
Kasernbyggnaders delfond ¹	184 975 000	181 175 000	- 3 800 000
Befästningars delfond ²	75 698 000	70 188 000	- 5 510 000

Anslag	Belopp		Differens
	Prel. beräk- nat kr.	Slutligt be- räknat kr.	
Försvarets forskningsanstalts delfond ¹	4 051 000	3 851 000	— 200 000
Vissa signalförbindelser m.m.	27 000 000	27 000 000	—
Signalskyddsmateriel	2 250 000	2 250 000	—
Familjebidrag	34 000 000	36 000 000	+ 2 000 000
Reseersättningar till värnpliktiga m.fl.	14 800 000	14 800 000	—
KAPITALBUDGETEN			
Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål	1 000	1 000	—
Byggnadsarbeten för armén	1 000	1 000	—
Byggnadsarbeten för marinen	1 000	1 000	—
Byggnadsarbeten för flygvapnet	1 000	1 000	—
Nybyggnad av kasernetablisement m.m. för Svea livgarde och Svea ingenjörregemente ..	28 600 000	28 600 000	—
Markförvärv för övningsfält m.m.	20 000 000	20 000 000	—
Markförvärv för nya förläggings- och öv- ningsområden för Svea livgarde och Svea ingenjörregemente	—	6 000 000	+ 6 000 000
Markförvärv för utvidgning av övningsfält för Värmlands regemente	800 000	450 000	— 350 000
Befästningsarbeten för gemensamma ändamål	1 000	1 000	—
Befästningsarbeten för armén	1 000	1 000	—
Befästningsarbeten för marinen	1 000	1 000	—
Befästningsarbeten för flygvapnet	1 000	1 000	—
Flygfältsarbeten m.m.	1 000	1 000	—
Flyttning av Stockholms örlogsbas (Muskö- varvet)	43 400 000	47 400 000	+ 4 000 000
Markförvärv för befästningar	400 000	400 000	—
Byggnadsarbeten för försvarets forskningsan- stalt	400 000	400 000	—
<i>Summa driftbudget och kapitalbudget</i>	<i>4 006 911 000</i>	<i>4 012 561 000</i>	<i>+ 5 650 000</i>

¹ Anmälda i prop. 1967: 109.

Anledningen till att det slutligt beräknade beloppet överstiger det preliminärt beräknade med 5 650 000 kr. är att behov av ytterligare medel har uppkommit för markanskaffning för Ing 1 nya förläggingsområde med 6 milj. kr. Samtidigt har kostnaderna för förvärv av övningsfält för I 2 minskat med 350 000 kr.

Jag vill i sammanhanget erinra om att ärenden om civilförsvaret, det psykologiska försvaret och signalskydd den 1 mars 1967 flyttats från inrikesdepartementet till försvarsdepartementet. I proposition som läggs fram denna dag tas upp frågor om vissa anslag till civilförsvaret.

DRIFTBUDGETEN

Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 29) har Kungl. Maj:t föreslagit, att förslagsanslagen Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl., Armén: Avlöningar till personal på reservstat, Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver m. fl. och Armén: Avlöningar till viss arbetarpersonal, vilka för budgetåret 1966/67 förts upp med 333 000 000, 1 180 000, 14 900 000 resp. 23 000 000 kr., för nästa budgetår förs samman till ett gemensamt anslag, kallat Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. Kungl. Maj:t föreslog riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1967/68 beräkna ett förslagsanslag av 399 220 000 kr.

1965/66	Utgift	407 472 743
1966/67	Anslag	372 080 000
1967/68	Förslag	406 745 000

<i>Tjänster</i>	1966/67	Beräknad ändring 1967/68	
		Mynd.	Dep.ch.
Militär personal			
officerare	2 810	+ 2	—
underofficerare	2 295	+ 21	+ 3
underbefäl	5 138	— 5	— 1
personal i arvodestjänst	564	+ 50	+ 3
Civilmilitär personal	1 543	+ 5	— 1
Civil personal			
handläggande personal	11	—	—
övriga	6 122	+ 28	— 31
	18 483	+ 101	— 27
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän m. fl. ...	374 055 000	+ 35 745 000	+ 35 788 000
Arvoden och särskilda ersättningar	1 800 000	+ 112 000	+ 112 000
	375 855 000	+ 35 857 000	+ 35 900 000
Särskilda uppbördsmedel			
a) Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift	— 3 675 000	— 1 235 000	— 1 235 000
b) Bidrag till täckande av vissa kostnader vid arméns rid- och körskola	— 100 000	—	—
	372 080 000	+ 34 622 000	+ 34 665 000

A. Chefens för armén anslagsframställning m.m.

1. Kostnader under ett kvartal för regionala staber belastar anslaget innevarande budgetår med 4 778 830 kr.

2. Avlöningkostnader om 3 020 076 kr. för militär och civilmilitär personal, som tjänstgör vid arméförvaltningen, föreslås föras över till arméförvaltningens avlöningsanslag.

3. För vissa ändringar i lokala myndigheters förvaltningsorganisation beräknas tillhoppa 426 148 kr. Redogörelse för förslagen lämnas i det följande.

4. På grund av beslutad omorganisation av stabs- och förvaltningstjänsten vid I 20 och K 4 kan tjänster för en köksföreståndare, två reparatörer och två värmeskötare dras in. Därjämte kan antalet arbetare till följd av omorganisationen minskas med två (— 119 040 kr.).

5. Med hänsyn till att försvarsområdesbefälhavarna ålagts vidgade uppgifter och större ansvar föreslås att sju tjänster för försvarsområdesbefälhavare, överstar på aktiv stat eller i arvodestjänst, tillkommer i utbyte mot samma antal arvodestjänster för försvarsområdesbefälhavare (321 979 kr.).

6. Envar av staberna vid fo 11, fo 18/16, fo 46, fo 52, fo 53, fo 61, fo 63/65 och fo 66 behöver förstärkas med en arvodestjänst för pensionerad officer och staben vid fo 67 med två sådana tjänster. Tillhoppa tio tjänster för pensionerad underofficer föreslås tillkomma vid fo 11, fo 15, fo 18/16, fo 51, fo 52, fo 53, fo 61, fo 63/65, fo 66 och fo 67. Vidare föreligger vid fo 51 behov av tjänster för en vaktman, en assistent, en förste förrådsförman och ett biträde samt vid fo 67 en köksföreståndare (367 135 kr.).

7. Statskontoret har delvis sett över organisationen för stabs- och förvaltningstjänsten vid krigsskolan. Den organisationsändring som bör genomföras kräver att tjänster för två biträden, varav ett kvalificerat, och en förman tillkommer vid skolan. Därvid kan en tjänst för vaktmästare och en tjänst för kontorsbiträde utgå. I övrigt behöver vid krigsskolan en arbetare ersättas med en verkstadsförman (53 976 kr.).

8. Vid arméns underofficersskola föreslås tillkomma en lärare i gymnastik. Vid artilleriskjutskolan behövs en tjänst för förvaltare eller fanjunkare. Arméns fältarbetsskola behöver tillföras en förvaltare i trupptjänst och arméns helikopterskola utökas med två förste meteorologassistenter. Vidare bör för undervisningsuppgifter inrättas tjänster för en major eller kapten, en kapten och en underofficer vid arméns stabs- och sambandsskola. Vid samma skola föreslås vidare att en tjänst för kvalificerat biträde inrättas (264 060 kr.).

9. En tjänst för rustmästare eller överfurir, avsedd för Villingsbergs skjutfält, bör tillkomma vid A 9. För chef för kasernkompaniet vid Ing 2 behövs en arvodestjänst för pensionerad officer. Envar av kassaavdelningarna vid I 1, I 4, I 11, I 13, I 19, I 20, P 4, P 6, P 10, A 8, Lv 6, Ing 1, S 1 och

S 2 behöver förstärkas med en arvodestjänst för pensionerad underofficer (182 274 kr.).

10. En tjänst för förvaltare föreslås tillkomma vid fälttygkåren och avses för lärare vid tygförvaltningsskolan (32 796 kr.).

11. Vid tygtekniska kåren bör sex för biträdande lärare m. m. avsedda tjänster för arméingenjör tillkomma (170 928 kr.).

12. För fo 63/65 behövs en tjänst för förvaltare vid fortifikationskåren (32 796 kr.).

13. Vid förband tillhörande armén behövs tillhopa tolv nya biträdestjänster, varav en för växeltelefonist vid stabsavdelningen vid P 1. 17 biträdestjänster vid förbanden kan dras in. P 6 behöver tillföras en tjänst för vägmästare. Vid P 10 bör en tjänst för förste reparatör tillkomma (215 580 kr.).

14. För representationsbidrag till militära chefer m. fl. behövs ytterligare 105 000 kr.

15. Kostnader för beklädnadsersättningar beräknas för budgetåret 1967/68 minska med 61 200 kr.

16. På grund av ökat antal vakanser minskar kostnaderna för arvoden till bataljonsläkare vid fältläkarkåren med 49 800 kr.

17. Medelsbehovet för rekryteringsstipendier i Boden minskar med 15 000 kr.

18. Kostnaderna för avskedspremier m. m. går ned med 10 000 kr.

19. För avlöningar till tillfälligt anställd och frivilligt tjänstgörande personal behövs 250 000 kr. mer än för innevarande budgetår. Därav avser 25 000 kr. avlöningskostnader för sjukvårdspersonal som fullgör tillfälliga arbetsuppgifter.

20. Medelsbehovet under delposten till lärare och föreläsare ökar med 340 000 kr., varav 290 000 kr. kan anses vara löneomräkning.

21. För avlöningar till personal i arméns reserver behövs för budgetåret 1967/68 ytterligare 1 644 540 kr.

22. För avlöningar till viss arbetarpersonal behövs ytterligare 653 000 kr. Därav kan 295 000 kr. hänföras till löneomräkning medan resten avser utökning av personalen (+ 27 arbetare).

23. Till arvoden åt tillsynsmän för befästningar m. m. behövs ytterligare 112 000 kr., varav 50 000 kr. avser löneomräkning.

24. Kostnaderna för tillsyn och bevakning av byggnader beräknas under budgetåret 1967/68 bli 2 000 kr. större än under innevarande budgetår.

25. Uppbördsposten Avlöningar till viss arbetarpersonal i verkstadsdrift bör räknas upp med 1 235 000 kr.

26. Löneomräkning 38 736 734 kr.

27. Härutöver har försvarets sjukvårdsstyrelse, efter samråd med chefen för armén, i särskild skrivelse hemställt att en tjänst för instruktionssköterska tillförs vardera T 1 och T 4.

B. Arméchefens förslag rörande förvaltningsorganisationen vid arméns lokala myndigheter

I anslagsframställningen tog chefen för armén — såsom framgår av redogörelsen i det föregående (A 3) — upp sammanlagt 426 148 kr. för vissa ändringar i lokala myndigheters förvaltningsorganisation. Arméchefen har sedermera avgett förslag rörande dels personalförstärkningar inom tyg- och intendenturavdelningarna vid vissa försvarsområdesstaber och förband, dels sammanslagning av vissa förvaltningsfunktioner vid S 1 och arméns underofficersskola samt vid fo 44 och K 1. Kostnaderna för att genomföra förslagen har av arméchefen därvid beräknats till sammanlagt 678 394 kr., vilket är 252 246 kr. mer än som tagits upp i anslagsframställningen.

Arméchefens förslag grundar sig på undersökningar av *statskontoret* rörande dels arbetsuppgifter m. m. för s. k. typbefattningar inom tyg-, intendentur-, sjukvårdsmateriel- och kasernvårdsförvaltningarna vid arméns förband och de försvarsområden, som inte har gemensam stab med kustartilleriförsvar, dels förvaltningsorganisationen vid fo 44 och K 1. Enligt statskontoret behöver försvarsområdesstabernas och förbandens tyg- och intendenturavdelningar förstärkas. Sålunda bör enligt statskontorets mening tjänster för pensionerad officer som vid försvarsområdesstaber avses för tygofficer bytas ut mot tjänster för kapten eller — vid vissa staber — för major. Vid de förband där kasernförvaltningen leds av en särskild kasernofficer övertas dennes uppgifter av intendenten. Därvid kan de arvodestjänster för pensionerad officer som avses för kasernofficer dras in. Vidare föreslås att tyg- och intendenturavdelningarna vid flertalet förband och försvarsområdesstaber bör tillföras tjänster för förvaltare i alternativa lönegrader samt i vissa fall tjänster för rustmästare/överfurir. Vissa av dessa tjänster avses tillkomma i utbyte mot tjänster för aktiva fanjunkare eller arvodestjänster för pensionerad underofficer (förrådsunderofficerare). Övriga tjänster för förvaltningsutbildad underofficer vid berörda tyg- och intendenturavdelningar föreslås omvandlas till tjänster för förvaltare i alternativa lönegrader. Vidare kan enligt statskontoret de överfurirer eller rustmästare som i nuvarande organisation tjänstgör som bilförare åt försvarsområdesbefälhavare och finns redovisade vid försvarsområdesstabernas tygavdelningar ersättas med värnpliktiga. Underofficerstjänster för expeditionsunderofficerare vid förbandens tyg- och intendenturavdelningar samt arvodestjänster för pensionerade underofficerare, som avses för föreståndare för försvarsområdesstabernas förvaltningsexpeditioner, finner statskontoret böra bytas ut mot civila tjänster för expeditionsföreståndare för att möjliggöra den föreslagna förstärkningen. Den alltmer omfattande hanteringen av sjukvårdsmateriel motiverar enligt statskontoret att vid varje förband och försvarsområdesstab en tjänst för förrådsman byts ut mot tjänst för förrådsförman samt en tjänst för förrådsförman vid varje trängregemente mot en tjänst för förrådsmästare. Intendenturförrådsförvaltaren föreslås överta de uppgifter rörande drivmedelsförrådstjänsten vid förbanden som f. n. åvilar tygförrådsförvaltaren.

Därvid bör viss förrådspersonal omdisponeras från tygavdelningen till intendenturavdelningen. Statskontoret lägger vidare i detta sammanhang fram förslag om sammanslagning av intendenturavdelningarna vid S 1 och arméns underofficersskola. Statskontorets förslag rörande förvaltningsorganisationen vid fo 44 och K 1 innebär att vissa förvaltningsavdelningar vid K 1 föreslås gå upp i motsvarande enheter vid fo 44.

Chefen för armén finner att en snar förstärkning av de lokala myndigheternas förvaltningsorganisation i huvudsak enligt statskontorets förslag är nödvändig. Arméchefen anser dock att pensionerad personal därvid måste och kan användas i viss utsträckning. Samtliga tjänster för expeditjonsföreståndare bör sålunda vara alternativa tjänster för civil och pensionerad militär personal. Förslagen rörande sammanslagningen av vissa förvaltningsfunktioner vid S 1 och arméns underofficersskola samt fo 44 och K 1 biträds i huvudsak och bör genomföras den 1 juli 1967. Beträffande kasernvården anser sig chefen för armén f. n. inte kunna överblicka konsekvenserna av statskontorets förslag. Nuvarande ansvarsförhållanden bör behållas i avvaktan på resultatet av vissa pågående utredningar. Med hänsyn till personaltillgången avses övriga personalförändringar fördelas på två budgetår. För budgetåret 1967/68 föreslår chefen för armén följande.

1. Vid fo 11, fo 44 och fo 51 bör den för tygofficer avsedda tjänsten för kapten vid fälttygkåren bytas ut mot tjänst för major. Den för tygofficeren avsedda tjänsten för pensionerad officer i A: 26 vid fo 18/16 och fo 47/48 föreslås bytas ut mot arvodestjänst i A: 28 (16 836 kr.).

2. Fo 11 föreslås tillföras två och envar av fo 23, fo 41, fo 44, fo 49, fo 51, fo 52, fo 53, fo 61, fo 63/65 och fo 66 en förvaltare i alternativa lönegrader vid fälttygkåren. För ettvar av fo 23, fo 41, fo 49, fo 52 och fo 53 föreslås tillkomma en motsvarande förvaltartjänst vid intendenturkåren. Därvid kan vid fo 53 en arvodestjänst för förrådsunderofficer utgå (473 771 kr.).

3. Vid tygavdelningarna vid fo 11, fo 23, fo 41, fo 44, fo 49, fo 51, fo 53, fo 61, fo 63/65 och fo 66 föreslås den tjänst för rustmästare/överfurir som avses för bilförare åt försvarsområdesbefälhavaren utgå. Tygavdelningen vid fo 22 bör förstärkas med en tjänst för rustmästare/överfurir liksom envar av intendenturavdelningarna vid fo 53, fo 66 och fo 67 (— 137 736 kr.).

4. Tygavdelningen vid fo 51 bör tillföras en förrådsförman (19 548 kr.).

5. För expeditjonsunderofficer vid intendenturavdelningen vid fo 66 bör en arvodestjänst för pensionerad underofficer tillkomma i utbyte mot en tjänst för fanjunkare (— 15 035 kr.).

6. För sjukvårdsmaterieltjänsten föreslås tillkomma 19 tjänster för förrådsförman vid försvarsområdesstabernas intendenturavdelningar i utbyte mot förrådsmannatjänster. Vid ettvar av fo 44, fo 47/48 och fo 67 bör därjämte för samma ändamål tillkomma en tjänst för förrådsmästare (89 160 kr.).

7. En för tygofficer vid S 1 avsedd tjänst för kapten vid fälttygkåren

bör bytas ut mot en tjänst för major vid samma kår (4 512 kr.).

8. För I 1, I 2, I 4, I 5, I 13, I 14, I 15, I 16 och I 21 bör tillkomma nio förvallare i alternativa lönegrader vid fälttygkåren. Intendenturkåren bör tillföras tillhopa tolv motsvarande förvaltartjänster, avsedda för I 1, I 3, I 4, I 5, I 11, I 13, I 14, I 17, I 19, I 20, I 21 och S 1. En för förrådsunderofficer avsedd arvdestjänst för pensionerad underofficer vid tygavdelningen vid I 1 kan därvid dras in. Vidare föreslås att 21 fanjunkare som tjänstgör som expeditionssunderofficerare vid berörda förvaltningsavdelningar dras in. De indragna fanjunkartjänsterna föreslås i samtliga fall utom vid intendenturavdelningen vid S 1 ersättas med arvdestjänster för pensionerad personal (261 463 kr.).

9. Vid tygavdelningarna vid I 1 och I 15 kan en tjänst för förrådsförman utgå (— 39 096 kr.).

10. I samband med att förrådsdriften rörande drivmedel omorganiseras bör vid förbandens tygavdelningar utgå tillhopa 43 tjänster för förrådsman medan intendenturavdelningarna bör tillföras motsvarande antal tjänster för förrådsförman (45 924 kr.).

11. För sjukvårdsmaterieltjänsten föreslås tjänster för förrådsmästare tillkomma vid T 1, T 2, T 3 och T 4 (91 824 kr.).

12. Med anledning av den föreslagna sammanslagningen av intendenturavdelningarna vid S 1 och arméns underofficersskola föreslås att vid S 1 — utöver i det föregående angivna personalförändringar — tillkommer en förrådsmästare medan en tjänst för förrådsman dras in. En arvdestjänst för pensionerad underofficer (förrådsunderofficer) och en tjänst för kontorist kan därjämte dras in vid arméns underofficersskola (— 24 529 kr.).

13. Med anledning av den föreslagna sammanslagningen av vissa förvaltningsfunktioner vid fo 44 och K 1 bör för försvarsområdesstaben — utöver de i det föregående redovisade personalförändringarna — tillkomma två förvaltartjänster i alternativa lönegrader, en vid fälttygkåren och en vid fortifikationskåren. Därvid kan vid vardera kåren utgå en tjänst för fanjunkare. Vid fo 44 bör vidare en tjänst för förrådsförman bytas ut mot tjänst för förrådsmästare. Vidare kan vid staben två arvdestjänster för pensionerad underofficer (en förråds- och en expeditionssunderofficer), en armétekniker och ett kontorsbiträde utgå samt antalet arbetare minskas med fyra. Genom omorganisation kan slutligen en arvdestjänst för pensionerad underofficer (expeditionssunderofficer) vid K 1 dras in (— 108 248 kr.).

C. Utredning rörande antalet tjänster för befäl vid arméns specialtruppdrag

I n l e d n i n g

Beslut om en ny befälsordning vid armén fattades vid 1960 års riksdag (prop. 1960: 109, SU 113, rskr 290). Ställning togs härvid dels till befälskårernas principiella uppbyggnad och de olika kårernas uppgifter, rekry-

tering, utbildning och organisation, dels till ett preciserat förslag rörande behovet av befäl vid infanteriet och kavalleriet. Underlag för ett ställningstagande till befälsbehovet vid övriga truppslag saknades. Jag anförde i propositionen att konsekvenserna av 1960 års principbeslut för befälsstaterna vid specialtruppslagen borde klarläggas av en särskild delegation på grundval av en genomräkning av krigsorganisationens befälsbehov. Även frågor rörande behovet av reservstater och reservofficerare vid specialtruppslagen borde i samband härmed belysas liksom behovet av reservunderofficerare.

1960 års befälsstatsdelegation (utredningsman byråchefen Frithiof Borgquist), som tillsattes för att verkställa nyssnämnda undersökningar, har i juli 1966 överlämnat betänkandet »Befälsstater vid arméns specialtruppslag m. m.» (Stencil Fö 1966: 1).

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av överbefälhavaren, försvarsgrenscheferna, försvarets civilförvaltning, statskontoret, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) — efter hörande av Svenska Underofficersförbundet och Försvarsväsendets Underbefälsförbund — Statstjänstemännens Riksförbund (SR), Svenska Arméns och Flygvapnets Reservofficersförbund, Svenska Reservunderofficersförbundet, Centralförbundet för Befälsutbildning och Värnpliktiga Underofficerares Riksförbund.

B e f ä l s s t a t s d e l e g a t i o n e n s f ö r s l a g

Delegationen har utgått från en analys av kraven på arméns befäl. Den har härvid funnit att kraven på stridsledarförmåga i markstrid vuxit inom alla truppslag. Varje arméofficer bör erhålla åtminstone teoretiska förutsättningar att kunna leda i egentlig mening stridande bataljon och verka i ledande befattning inom brigadstab. Huvudvikten vid skolningen av arméofficeren bör därför läggas på taktik och strid samt på ledning av strid och utbildning ävensom i ökad utsträckning på ledande stabstjänst. Arméofficeren bör — oavsett truppslagstillhörighet — utbildas till chef och ledare i stället för till specialist och medhjälpare.

Delegationen har inte funnit anledning att i fråga om beräkningen av behovet av officerare och underofficerare i krigsorganisationen för något av specialtruppslagen göra avsteg från de principer, som har använts för motsvarande beräkningar avseende infanteriet och kavalleriet. Detta innebär bl.a. att de aktiva underofficerarna skall krigsplaceras som kompanichefer eller ställföreträdare för dessa.

Vid delegationens beräkningar av storleken m. m. av de skilda kårerna i vad avser befäl på aktiv stat i utbildningsorganisationen har riktlinjerna i 1960 års riksdagsbeslut i allt väsentligt kunnat följas. Sålunda anses officer kunna fredsplaceras som chef för utbildningskompani, då han är kompetent att krigsplaceras som bataljonschef, dvs. efter elva tjänsteår som officer. Underofficer kan efter sju tjänsteår fredsplaceras som plu-

tonchef och är dessförinnan kompetent att krigsplaceras som kompanichef. Beträffande underbefälet har delegationen på grundval av erfarenheterna i fråga om förtidsavgångarna från aktiv tjänst räknat med en årlig avgång av 15 %.

Beräkningarna av befälsbehovet för stabs- och förvaltningstjänsten vid specialtruppslagens förband ansluter till bestämmelser som har utfärdats av Kungl. Maj:t. I fråga om organisationen av stabs- och förvaltningsverksamheten lägger således delegationen inte fram några egna förslag utom såvitt avser utbildningsavdelningen. Denna bör renodlas till ett stabsorgan. Vissa uppgifter av verkställighetsnatur föreslås därför föras över till utbildningsbataljonerna, vilkas chefer bör lyda direkt under förbandschefen. Härav följer att viss personal som nu redovisas vid avdelningen, bl. a. den centrala befälsgruppen och specialinstruktörerna, bör underställas bataljonscheferna. Ledare för krigsförbandsutbildning bör direkt under förbandschefen vara chefen för vederbörligt krigsförband. Delegationen sätter slutligen i fråga om inte tiden nu är mogen att pröva behovet av en ställföreträdare för förbandschefen. I så fall bör vid varje förband en tjänst för kompaniofficer bytas ut mot tjänst för regementsofficer.

Det nära sambandet mellan utbildnings- och krigsorganisationen bör avspeglas i utbildningsorganisationen redan från grundutbildningens början. Utbildningsorganisationen bör därför enligt delegationen utformas så att de värnpliktiga uppträder och verkar i enheter som så nära som möjligt överensstämmer med krigsförband. Delegationen har funnit att de normer som tillämpades för beräkningen av befälsbehovet inom infanteriets och kavalleriets utbildningsorganisation i allt väsentligt kan och bör användas även vid specialtruppslagen. Dessa normer innebar sammanfattningsvis att för grundutbildningen räknades med dels ett befäl för åtta värnpliktiga, dels en central befälsgrupp för kvalificerad befälsutbildning. Vid vissa i utbildningsorganisationen ingående plutoner, där särskild funktionsutbildning kommer ifråga vid specialtruppslagen, har delegationen räknat med ett befäl för fem till sju värnpliktiga. Det befälstillskott som härigenom uppkommer benämner delegationen funktionsinstruktörer. Delegationen räknar vidare för repetitionsutbildningen med ett antal särskilda repetitionsövningsinstruktörer, som saknar motsvarighet vid infanteriet och kavalleriet. Dessa instruktörer avses främst för befälsutbildning i samband med krigsförbandsövningar m. m.

Ledningen av befälsutbildningen vid specialtruppslagens skilda förband bör anförtros åt en särskild regementsofficer, som är chef för förbandets befälsutbildningsbataljon. Vid vissa mindre förband — P 5 (Boden), A 7 (Visby), Lv 2 (Visby), Lv 5 (Sundsvall), Lv 7 (Luleå), Ing 3 (Boden) och S 3 (Boden) — bör denne regementsofficer också leda grundutbildningen av de värnpliktiga som inte har tagits ut till befäl. Som regel krävs emellertid ytterligare en regementsofficer för ledning av den sistnämnda utbildningen.

Denne regementsofficer bör vara chef för förbandets övningsbataljon. Vid P 4 (Skövde), P 18 (Visby), Lv 3 (Norrtälje) och Lv 4 (Malmö) krävs främst av beredskapsskäl två övningsbataljoner. Under chefen för befälsutbildningsbataljonen bör — förutom ett till fyra befälskompanier — lyda den centrala befälsgruppen, som byggs upp enligt de riktlinjer som angetts i 1960 års befälsordningsbeslut och således består av kaptener och truppförvaltare. Under chefen för övningsbataljonen bör — förutom ett varierande antal övningskompanier — lyda dels funktions- och andra specialinstruktörer, dels slutligen repetitionsövningsinstruktörerna.

Ställföreträdare för kompanichef skall, förutom vid befälskompanier där underofficersuttagna värnpliktiga utbildas, finnas vid pansarskytte-, pansarsvärns- och stridsvagnskompani samt vid vissa ingenjörkompanier. Skäl finns även för att ställföreträdande chef skall ingå i artilleriets pjäskompanier. Delegationen räknar med att löjtnant placeras som ställföreträdande kompanichef.

Vad beträffar tillgodoseendet av befälsbehovet för tjänstgöring utanför förbanden förutsätter delegationen att nuvarande ordning i princip behålls, dvs. att möjlighet ges till kommendering från truppslagens och förbandens personalkårer.

Delegationens förslag rörande tjänster för aktiva officerare, underofficerare och underbefäl innebär totalt inte någon förändring av antalet tjänster för regementsofficer, en ökning med 313 tjänster för kompaniofficer, varav tre för kapten, och med 135 tjänster för underofficer, varav två för förvaltare, samt en minskning med 123 tjänster för underbefäl. Sammanlagt ökar antalet tjänster för aktivt befäl med 325. Fördelas tjänsterna på de olika specialtruppslagen uppgår ökningen till 192 vid pansartrupperna, 119 vid ingenjörtrupperna och 95 vid signaltrupperna medan antalet tjänster minskar med 64 vid artilleriet, fyra vid luftvärnet och 13 vid trängtrupperna. Sedan delegationen gjorde sina beräkningar har ett trettiotal tjänster för officerare förts över från specialtruppslagen till de nya militärområdesstaberna. Eftersom dessa tjänster ingår i delegationens s.k. kommenderingsreserv reduceras den behövliga utökningen av tjänster till omkring 290. Delegationen anför att dess förslag rörande befälstjänsterna bör betraktas som ramvärden. Uppbyggnaden bör ske successivt med hänsynstagande till såväl vakansläget som åldersstrukturen inom befälskårerna. Hänsyn bör också tas till erfarenheterna av den av 1966 års riksdag beslutade omläggningen av värnpliktsutbildningen (prop 1966: 106, L²U 48, rskr 271).

Delegationen har på grundval av en jämförelse mellan krigs- och fredsorganisationens behov av officerare funnit att officerare på r e s e r v s t a t t fordras endast vid artilleriet och luftvärnet till ett antal av tio resp. sju. Reservstaten skulle således kunna minskas under förutsättning att den aktiva befälskåren byggs ut enligt delegationens förslag och kadrarna kan

fyllas. Delegationen räknar däremot inte med behov av reservstat för underofficerare.

Enligt 1960 års principbeslut skall inom arméns krigsorganisation vissa av befälsuppgifterna på kompaninivå bestridas av reservofficerare. Delegationen anser att principbeslutet till alla delar bör tillämpas även på specialtrupperna. På denna grund har delegationen räknat fram dels det totala behovet av reservofficerare vid varje specialtrupperna, dels det årliga rekryteringstalet. Det sistnämnda uppgår för samtliga specialtrupperna till 178, vilket utgör en viss minskning i förhållande till medgivet rekryteringstal. Beräkningarna förutsätter bl. a. att aktiva underofficerare i ökad utsträckning skall utnyttjas som kompanichefer i krigsorganisationen.

Delegationen föreslår att en reservunderofficersinstitution skall finnas kvar och omfatta samtliga trupperna, således även infanteriet och kavalleriet, för att krigsbefattningar för kompanikvartermästare i tillräcklig omfattning skall kunna besättas med personal med erforderlig kompetens. Reservunderofficerarna föreslås rekryteras dels bland underbefäl som i förtid avgått från aktiv tjänst, dels bland värnpliktiga underofficerare och värnpliktigt underbefäl. Anställning i reserv bör ske tidigast vid 26 års ålder och senast vid 36 års ålder, såvitt fråga inte är om förtidsavgången underbefäl, som antas senast vid 43 års ålder. Värnpliktig fanjunkare och styckjunkare bör vid utträdet ur värnpliktsåldern kunna vinna inträde i reserv. Utbildningen av reservunderofficerarna differentieras efter de olika utgångsförutsättningarna. För huvuddelen av reservunderofficersaspiranterna anordnas en särskild kvartermästarkurs om högst 2½ månader.

Tjänstgöringsskyldigheten för reservunderofficer omfattar enligt förslaget 320 dagar och uppdelas på två perioder om 170 resp. 150 dagar. Den som genomgår utbildning till reservunderofficer erhåller premier enligt samma system som gäller för reservofficersaspirant. Tjänstgöringspremie utgår vidare efter första och andra tjänstgöringsperioderna.

Delegationen har slutligen funnit att den föreslagna reformeringen av reservunderofficersinstitutionen bör anstå till dess ett nytt tjänsteställningssystem föreligger. Gällande anställningsstopp för reservunderofficer, som innebär att endast pensionsavgångna underofficerare och underbefäl får tas upp i reserv, bör t. v. behållas. Värnpliktsavgångna underofficerare bör dock under vissa förutsättningar ges möjlighet att oavsett anställningsstoppet vinna inträde i reserv. Även sådana värnpliktiga underofficerare som har utträtt ur värnpliktsåldern under tiden för anställningsstoppet bör ges denna möjlighet.

Y t t r a n d e n a

Vid remissbehandlingen har följande synpunkter lagts fram beträffande utredningens förslag rörande befälet på aktivstat.

Utredningens synpunkter på målet för utbildningen av arméofficeren har i princip inte mött invändning. *Chefen för armén* framhåller med instämmande av *överbefälhavaren* att det är nödvändigt att de aktiva officerarna ges en så bred utbildning som möjligt. *SR* delar helt delegationens synpunkter i fråga om arméofficerens skolning. Officerarna bör ges inblick i de olika specialistfunktionerna utan att krav på detaljkunskap uppställs.

I fråga om beräkningarna av krigsorganisationens behov av befäl har *chefen för armén* och *överbefälhavaren* inte något att erinra. Att vissa krigsbefattningar för aktiv underofficer ännu inte getts mot befattningens betydelse svarande värdering anges bero på att resultatet av tjänsteställningsutredningens arbete har avvaktats. *Underofficersförbundet* biträder delegationens uppfattning att den aktive underofficeren skall anses kompetent att vara kompanichef i krig vid omkring 30 års ålder. Kompaniechefsuppdraget bör omspänna alla slag av kompanier inom de olika truppslagen. Såväl *underbefälsförbundet* som *reservofficersförbundet* anser, att vissa uppgifter i krigsorganisationen på högre nivåer än befälsordningen förutsätter för de olika grupperna, skulle kunna bestridas av underbefäl resp. reservofficerare.

Beträffande grunderna för beräkningen av storleken m. m. av de skilda aktiva befälskårerna har följande allmänna synpunkter framkommit. *Chefen för armén* biträder delegationens mening att anledning inte finns att gå från principerna i 1960 års befälsordningsbeslut. *Överbefälhavaren* finner det väsentligt att delegationens beräkningsnormer fastställs. Härigenom erhålls en fast grund för en successiv uppbyggnad av befälskårerna. *Statskontoret* framhåller att delegationens beräkningar har grundats på delvis andra förutsättningar än dem som gäller sedan den nya värnpliktsordningen införts. En undersökning av konsekvenserna härav synes därför erforderlig, bl. a. vid vissa skolor.

I fråga om stabs- och förvaltningsorganisationen anser *chefen för armén* att denna enligt gällande bestämmelser innehåller fler tjänster än delegationen har redovisat och erinrar om de förslag till förstärkningar som har förts fram för att det nya värnpliktsystemet skall kunna genomföras. Behov föreligger av en ställföreträdare för förbandschefen. *Överbefälhavaren* finner att behovet av en ställföreträdande förbandschef är styrkt och *SR* föreslår att tjänst för ställföreträdande förbandschef nu inrättas vid arméns förband. Om delegationens förslag rörande utbildningsavdelningens ställning råder delade meningar. *Chefen för armén* anser att den centrala befälsgruppen alltjämt bör lyda under utbildningsavdelningen men att delegationens förslag till riktlinjer för utbildningsledningen i stort sett är lämpliga. Även *underofficersförbundet* hävdar att utbildningsavdelningen bör vara både ett stabs- och ett verkställighetsorgan. Den centrala befälsgruppen bör därför vara placerad vid utbildningsavdelningen. *Statskontoret* delar däremot delegationens uppfattning att utbildningsavdelningen bör vara ett stabsorgan utan verkställighetsuppgifter.

Beträffande utbildningsorganisationen framhåller *chefen för armén* att varje förbandschef måste ha frihet att inom ramen för vissa allmänna riktlinjer organisera utbildningen med hänsyn till de lokala förhållandena m. m. Erfarenheterna pekar entydigt på att förbandssystemet, såsom delegationen föreslagit, måste vara riktgivande. *Överbefälhavaren* anser att delegationens organisationsförslag kan tjäna som riktlinjer för verksamheten. *Statskontoret* efterlyser underlag för bedömning av plutonens rationella storlek. Ett strikt tillämpande av förbandssystemet i stället för linjesystemet från början av grundutbildningen kan komma att öka behovet av utbildningsanordningar och lektionssalar m. m. Om plutonernas storlek ökas kan antalet underofficerare minskas medan behovet av underbefäl ökas i motsvarande grad, vilket innebär en kostnadsbesparing. *Underbefälsförbundet* finner däremot plutonsenhetens storlek vara lämplig. Den tid är enligt förbundet förbi då underbefälet kunde räkna med högre chefs omedelbara stöd i utbildningsarbetet. Härigenom anses en klar tjänsteförändring föreligga.

Chefen för armén föreslår att ställföreträdande kompanichef skall tillkomma vid artilleriets stabskompanier, luftvärnets fälltluftvärnskompanier samt vid vissa utbildningskompanier inom signal- och trängtrupperna. *Underofficersförbundet* hävdar att tjänsten som ställföreträdande kompanichef bör anförtros åt äldre underofficer med fast förankring vid förbandet, vilket bl. a. skulle ge underofficeren ökade erfarenheter för sin krigsbefattning.

Mot delegationens förslag rörande funktions- och repetitionsövningsinstruktörerna har *chefen för armén* i huvudsak inte någon erinran men anser att också infanteriförbanden bör tillföras repetitionsövningsinstruktörer enligt samma normer som delegationen föreslagit för specialtruppslagen. Sistnämnda förslag tillstyrks av *överbefälhavaren*. *Statskontoret* sätter i fråga om inte behovet av funktionsinstruktörer bör prövas ytterligare mot bakgrund av omfattningen av utbildningen. Verket anser sig inte kunna bedöma frågan om behovet av repetitionsövningsinstruktörer.

I fråga om delegationens mening att dess förslag till befälsstater bör beaktas som ramvärden och att uppbyggnaden av staterna bör ske successivt understryker *chefen för armén* att hänsyn måste tas till erfarenheterna av det nya värnpliktssystemet. *Överbefälhavaren* för fram liknande synpunkter samt pekar på de förändringar av befälsordningen som kan komma att ske till följd av de förslag som tjänsteställningsutredningen kommer att lägga fram. *Statskontoret* framhåller att en höjning av befälets pensionsåldrar på längre sikt kan medföra förändringar av personalstaterna och sätter i fråga om delegationens förslag utgör erforderlig grund för detaljutformningen av specialtruppslagens personalstater. Däremot är förslagen i väsentliga delar ägnade att utgöra riktlinjer för uppbyggnaden i avvaktan på resultatet av vissa pågående utredningar m. m. *TCO* uttalar att det är av största vikt att förslagen successivt omsätts i beslut.

Delegationens förslag rörande befälet på reservstat möter såvitt

avser behovet av tjänster inte någon invändning av *chefen för armén*, som emellertid framhåller att vakansläget gör det angeläget att förtidsavgånget befäl kan användas i krigsorganisationen. Reservstatsinstitutet som sådant bör därför behållas. *Underofficersförbundet* anser att reservstatsinstitutet på ett utmärkt sätt tar tillvara möjligheterna att utnyttja förtidsavgångna underofficerare i krigsorganisationen. Möjligheterna att erhålla tjänst på reservstat anses också främja rekryteringen. Frågan om reservstaten för underofficerare bör därför prövas på nytt.

De förslag som delegationen har lagt fram rörande reservofficerare har lämnats utan erinran av remissinstanserna. *Reservofficersförbundet* erinrar dock om de synpunkter rörande reservofficerarnas utnyttjande i vissa fall som bataljonschefer, som har förts fram när det gäller krigsorganisationen.

Beträffande reservunderofficersinstitutionen för remissinstanserna i vissa fall fram mer långtgående förslag än delegationen. *Chefen för armén* finner delegationens förslag i princip lämpliga. Rekryteringen bör i första hand ske bland förtidsavgånget underbefäl. *Överbefälhavaren* biträder delegationens förslag. *Försvarets civilförvaltning* tillstyrker utredningens förslag vad gäller såväl syfte som de kategorier vilka bör ges möjlighet att inträda i reserv. Delegationens förslag rörande premie för särskild utbildning av vissa reservunderofficersaspiranter tillstyrks i princip. Slutligen föreslår civilförvaltningen att anställningsstoppet för inträde i reserv hävs också för förtidsavgångna underofficerare. *Underofficersförbundet* hävdar att de uppgifter som avses för reservofficer helt ligger i paritet med dem som avses för aktiv underofficer. Det är därför naturligt och rationellt att förtids- och pensionsavgångna underofficerare får möjlighet inträda i reservofficerskåren. *SR* finner det tveksamt om föreslaget anstånd med reformens genomförande är lämpligt. Alla som har erforderlig kompetens vid avgång ur aktiv tjänst bör få inträda i reserv. *Reservunderofficersförbundet* hälsar med tillfredsställelse att reservunderofficersinstitutionen skall bestå och har inte något att erinra mot rekryteringsgrunderna, även om kåren får en något heterogen sammansättning. Den föreslagna utbildningspremien anses mycket blygsam. En allmän översyn och indexreglering av premiesystemet rekommenderas. Slutligen vitsordar förbundet att tjänsteställningsutredningens förslag kan komma att påverka utformandet av reservunderofficersinstitutionen. Det torde dock vara möjligt att finna en form för omedelbar anställning av de kategorier, som har erforderlig kompetens, t. ex. förtids- och pensionsavgångna underbefäl. *Värnpliktiga Underofficerares Riksförbund* reser inte några invändningar mot föreslagna nedre och övre åldersgränser för inträde i reserv men förutsätter att dispens skall kunna ges i vissa fall. I fråga om utbildningspremien lägger förbundet fram synpunkter liknande dem som förts fram av reservunderofficersförbundet. Reformen bör genomföras utan att resultatet av tjänsteställningsutred-

ningens arbete avvaktas. *Centralförbundet för Befälsutbildning* understryker önskvärdheten av att delegationens förslag snarast genomförs och framhåller att det föreslagna systemet främjar rekryteringen till den frivilliga befälsutbildningsrörelsen. *Reservofficersförbundet*, som också är positivt till delegationens förslag, anser det vara ett önskemål att den kompletterande utbildningen för reservunderofficersaspirant ordnas så, att anställning i reserv kan tillträdas vid en mera exakt angiven tidpunkt, t. ex. vid andra tjänstgöringsperiodens början. Anställningsstoppet för ur värnpliktsåldern utträdna fanjunkare bör hävas utan omgång.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 406 745 000 kr. Jag har därvid räknat med ett minskat medelsbehov till följd av ändringar i krigsmaktens regionala ledningsorganisation (A 1) och i organisationen av stabs- och förvaltningstjänsten vid I 20 och K 4 (A 4). Jag har även beaktat vissa av de övriga minskningar under anslaget, som arméchefen föreslagit (A 15—18 och 25). Vidare har jag beräknat medel för en tjänst för förman vid krigsskolan (A 7) och ett biträde vid P 1 (A 13), för ökade kostnader för avlöning till personal i arméns reserver (A 21) samt för tillsyn och bevakning av byggnader (A 24).

Med hänsyn till att bevakningen vid krigsskolan övertas av Allmänna bevakningsaktiebolaget kan anslaget vidare minskas med lönen till fyra vaktmän. Vidare kan 17 biträdestjänster dras in (A 13).

Vid anslagsberäkningen har jag utgått från följande förändringar inom förvaltningsorganisationen vid arméns lokala myndigheter. Som förstärkning vid tyg- och intendenturavdelningarna vid försvarsområdesstaber och förband tillkommer fem förvaltare vid fälttygkåren, avsedda för fo 44 och fo 47/48 (B 2), I 4, I 5 (B 8) och I 20 samt sex motsvarande tjänster vid intendenturkåren att utnyttjas vid I 4, I 5, I 14, I 19, S 1 (B 8) och I 20. Sju arvodestjänster för pensionerad underofficer, två vid vardera I 5 och I 20 samt övriga vid I 4, I 14 och I 19 inrättas, varvid sju tjänster för fanjunkare vid infanteriförband, en fanjunkare vid signaltrupperna (B 8) och ett underbefäl vid fo 44 (B 3) dras in. I samband med sammanslagningen av intendenturavdelningarna vid S 1 och arméns underofficersskola skall dessutom vid S 1 tillkomma en förrådsmästare i utbyte mot en förrådsman. Vid arméns underofficersskola skall vidare en arvodestjänst för pensionerad underofficer och en kontoristtjänst utgå (B 12). Den föreslagna sammanslagningen av vissa förvaltningsfunktioner vid fo 44 och K 1 medför att — utöver i det föregående angivna personalförändringar — vid fo 44 en tjänst för förrådsmästare skall tillkomma medan två arvodestjänster för pensionerad underofficer, en tjänst för armétekniker och en kontorsbiträdestjänst kan dras in samt antalet arbetare minskas med fyra. Vid K 1 medför omor-

ganisationen att en arvodestjänst för pensionerad underofficer kan dras in (B 13).

Efter förslag i prop. 1966: 109 (SU 89, rskr 204) har fr. o. m. den 1 oktober 1966 inrättats en för krigsmakten gemensam intendenturkår, försvarets intendenturkår. I kåren ingår f. n. endast officerare. Jag ansåg då propositionen lämnades att starka skäl talade för att kåren skulle omfatta officerare och underofficerare. Eftersom konsekvenserna av en sådan samordning inte då hade utretts i fråga om andra kategorier än de aktiva officerarna förklarade jag mig då beredd att lägga fram förslag endast rörande den personalkategorin. Frågan om att inordna övriga kategorier i den gemensamma kåren avsåg jag ta upp efter ytterligare utredning. Militära tjänstgöringsåldersutredningen har i november 1966 avlämnat en promemoria om kårtillhörighet och avgångsålder för underofficerare i intendenturförråds- och kassatjänst (Stencil Fö 1966: 13). Promemorian har remissbehandlats. Utredningen föreslår bl. a. att nämnda underofficerare förs samman i försvarets intendenturkår. Så gott som alla remissinstanser ansluter sig till detta förslag. Jag tillstyrker förslaget och föreslår att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att — sedan förhandlingar med berörda personalorganisationer slutförts — besluta att krigsmaktens samtliga underofficerare i intendenturförråds-, sjukvårdsförråds- och kassatjänst skall föras samman i försvarets intendenturkår.

Jag övergår nu till att behandla 1960 års befälsstatsdelegations förslag rörande antalet tjänster för befäl vid arméns specialtruppslag.

Vid 1960 års riksdag fattades beslut om en ny befälsordning vid armén (prop. 1960: 109, SU 113, rskr 290). Beslutet innebar — förutom ställningstaganden i fråga om befälskårernas principiella uppbyggnad, rekrytering, utbildning och organisation — ett preciserat förslag rörande antalet tjänster vid infanteriet och kavalleriet. I fråga om övriga truppslag förklarade jag mig då propositionen avgavs sakna underlag för ett ställningstagande rörande befälsbehovet. Jag avsåg återkomma i ämnet. Sedan erforderliga kompletterande utredningar nu har verkställts, har befälsstatsdelegationen lagt fram förslag rörande behovet av befäl m. m. vid arméns specialtruppslag. Förslagen berör dels befäl på aktiv stat och reservstat, dels officerare och underofficerare i reserv. Kungl. Maj:t äger besluta i flertalet av de frågor som berörs i förslagen. Med hänsyn till att dessa innebär en utvidgning av 1960 års befälsordning bör de dock redovisas för riksdagen.

Vid anmälan av prop. 1960: 109 framhöll jag det *aktiva befälets och reservstatsbefälets* ökade betydelse för såväl krigs- som fredsorganisationen. Jag underströk också 1954 års befälsutrednings mening att en vidgad teknisk orientering och utbildning av de aktiva officerarna måste komma till stånd

men betonade samtidigt att stridsledarna vid förbanden till sin huvudinriktning måste vara taktiker med teknisk orientering. De synpunkter som befälsstatsdelegationen nu har anfört rörande skolningen av arméofficeren till i första hand chef och ledare i stället för till specialist och medhjälpare står i god överensstämmelse med den grundsyn som hävdades i samband med 1960 års befälsordningsbeslut och har inte heller gett anledning till erinran av remissinstanserna.

Befälsstatsdelegationens beräkningar av behovet av yrkesbefäl i krigsorganisationen bygger på principerna i 1960 års befälsordningsbeslut. De färdigutbildade aktiva officerarna skall således i princip bestrida lägst befattningar för bataljonschefer eller ställföreträdare för dessa, de aktiva underofficerarna skall krigsplaceras främst som kompanichefer eller ställföreträdare för dessa och underbefälet främst som kvartermästare vid kompani. Den omvärdering av vissa krigsbefattningar för aktiv underofficer som förutsattes vid 1960 års riksdagsbeslut bör snarast genomföras och ta sig uttryck i nya befattningsbenämningar i sammansättningsplaner och mobiliseringstabeller. Även i fråga om grunderna för beräkningen av behovet av befäl för fredsutbildningsverksamheten har delegationen i allt väsentligt följt riktlinjerna i 1960 års befälsordning. Delegationens förslag innebär alltså ett följdriktigt fullföljande av befälsordningsbeslutet.

Jag har inte något att erinra mot delegationens förslag rörande principerna för ledningen av utbildningen vid förbanden. Jag räknar således bl. a. med att chef för krigsförband, om inte särskilda skäl föreligger, omedelbart under förbandschefen skall leda repetitionsutbildningen vid krigsförbandet. Till frågan om behovet av en särskild ställföreträdare för förbandschefen är jag inte beredd att nu ta ställning. Beträffande utbildningsavdelningen har delegationen framhållit att avdelningen bör få den ställning som ett renodlat stabsorgan vilken den formellt redan har och har således föreslagit att avdelningen inte skall ha några verkställighetsuppgifter. De instruktörer vilkas huvuduppgift är att medverka i utbildningen vid bataljonerna föreslås redovisas vid dessa. Jag ansluter mig i princip till dessa förslag, som synes ägnade att effektivisera utnyttjandet av de kvalificerade instruktörerna inom utbildningsorganisationen.

Delegationen utgår från att förbandssystemet skall vara bestämmande för utformningen av utbildningsorganisationen och att utbildningsförbanden redan från början av grundutbildningen skall organiseras så, att den värnpliktige uppträder och verkar i med krigsförband i det närmaste identiskt överensstämmande enheter, dvs. i första hand bataljonsförband och motsvarande enheter. Jag delar denna uppfattning och erinrar om att en av hörnstenarna i det värnpliktssystem som beslöts av 1966 års riksdag (prop. 1966: 106, L²U 48, rskr 271) var att allsidigt sammansatta förband skulle kunna organiseras under senare delen av grundutbildningen för att ge främst det värnpliktiga befälet bättre övning i praktisk truppföring. Stats-

kontoret har uttryckt farhågor för att ett strikt tillämpande av förbands-systemet kan komma att öka behovet av utbildningsanordningar och lektionssalar. Jag räknar med att förbandssystemet tillämpas på sådant sätt att ökade krav på utbildningsanordningar och lektionssalar inte uppstår under de första utbildningsskedena samt att möjligheterna till centralisering av utbildningen tas till vara i den utsträckning som är genomförbar med hänsyn till att huvudändamålet med grundutbildningen inte äventyras, dvs. skapandet av soldater och befäl, som är krigsplaceringsbara omedelbart efter utbildningens slut.

Mot delegationens synpunkter på grunderna för beräkningen av antalet bataljons- och kompanichefer inom utbildningsorganisationen har jag inte något att erinra. Jag kan alltså inte ansluta mig till de förslag om utökning av antalet ställföreträdande kompanichefer som har förts fram av vissa remissinstanser. Inte heller anser jag att underofficer annat än tillfälligtvis skall placeras i befattning för ställföreträdande kompanichef. Denna befattning fordrar enligt 1960 års befälsordningsbeslut formell kompetens för krigsplacering som bataljonschef. I detta sammanhang finner jag det väsentligt framhålla att det av mig förordade systemet för grundutbildning av värnpliktiga ökar möjligheterna att ge yrkesbefälet adekvat övning i truppföring. Således bör t. ex. chef för utbildningskompani inom utbildningsorganisationens ram i samband med förbandsutbildning regelmässigt övas i krigsbefattning för bataljonschef eller ställföreträdare för denne och chef för utbildningspluton, vare sig han är subalternofficer eller underofficer, i krigsbefattning för kompanichef eller ställföreträdare för denne.

Statskontoret har framhållit att det totala behovet av yrkesbefäl i fredsorganisationen visserligen inte påverkas av plutonens storlek men väl av förhållandet mellan antalet underofficerare och antalet underbefäl. En ökning av plutonens genomsnittliga storlek skulle medge en besparing av tjänster för underofficer men motsvaras av en lika stor ökning av tjänster för underbefäl. De kostnadsbesparingar som härigenom kan göras måste emellertid enligt min mening ställas i relation till den negativa effekten dels på krigsorganisationen — tillgången på aktiva kompanichefer och ställföreträdare för dessa minskar — dels på fredsorganisationen. De typorganisationer för utbildningsverksamheten vid de olika specialtruppslagen, som delegationen föreslår, torde nämligen vara en förutsättning för att utbildningen av det värnpliktiga befälet av olika kategorier skall kunna genomföras på sätt förutsatts i det nya värnpliktssystemet. Även det aktiva befälets fortsatta befälsutbildning är på ett avgörande sätt beroende härav. Jag finner sålunda den av delegationen förordade strukturen av utbildningsorganisationen vara den mest ändamålsenliga.

Som delegationen framhållit har repetitionsutbildningen ökat i betydelse, senast som en konsekvens av 1966 års riksdagsbeslut om ett nytt värnpliktssystem. I enlighet härmed har delegationen föreslagit att en ny

grupp av instruktörer — här kallade repetitionsutbildningsinstruktörer — skall tillkomma i utbildningsorganisationen. Delegationen har emellertid framhållit att den slutliga fixeringen av antalet tjänster för sådana instruktörer bör anstå till dess tillräckliga erfarenheter har vunnits av det nya repetitionsutbildningssystemet. För egen del är jag inte heller beredd att ta ställning till delegationens förslag rörande ifrågavarande instruktörer förrän nyssnämnda erfarenheter föreligger.

Av föregående framställning torde framgå att enligt min uppfattning de riktlinjer som befälsstatsdelegationen angett t. v. bör följas vid utformningen av utbildningsorganisationen vid specialtruppslagens förband. Även de förslag till typorganisation för de skilda specialtruppslagen som delegationen har lagt fram bör följas. Däremot är jag med hänsyn till rådande ovisshet om försvarsorganisationens utveckling och omfattning på längre sikt inte beredd att nu ta ställning till delegationens förslag rörande totala antalet tjänster inom specialtruppslagen.

1960 års befälsordningsbeslut innebar att *reservstatsinstitutet* behölls i syfte att underlätta genomförandet av organisationsförändringar. Behov att anställa officerare och underofficerare på reservstat vid infanteriet och kavalleriet ansågs vid tillfället ifråga inte föreligga från krigsorganisatorisk synpunkt. Ytterligare underlag för att bedöma behovet av befäl på reservstat förutsattes skola erhållas sedan befälsstatsdelegationen slutfört sitt arbete. Delegationen har funnit att — under förutsättning att delegationens förslag avseende tjänster för aktiv personal genomförs — behov av officerare på reservstat vid specialtruppslagen finns endast vid artilleriet och luftvärnet till ett förhållandevis begränsat antal och att reservstaten för underofficerare kan avvecklas. Jag delar delegationens uppfattning att behov av underofficerare på reservstat inte finns. Tjänst för underofficer på reservstat bör därför inte få återbesättas. Med hänsyn till rådande vakansläge och dess konsekvenser för tillgången på kvalificerad aktiv officerspersonal av normkvalitet i krigsorganisationen finner jag däremot att någon förändring av antalet tjänster för officerare på reservstat f. n. ej bör ske.

En ny ordning beträffande *reservofficersinstitutionen* vid armén fastställdes år 1960 som en del av den nya befälsordningen. Samtidigt fastställdes antalet reservofficerare vid infanteriet och kavalleriet. Befälsstatsdelegationen har, som framgått, nu framlagt förslag rörande det totala antalet reservofficerare vid specialtruppslagen och även angett erforderliga årliga rekryteringstal. Jag finner delegationens förslag lämpliga och anser att den fortsatta rekryteringen av reservofficerare vid specialtruppslagen bör ske med de i delegationens förslag angivna behovstalen som grund.

Till frågan om *reservunderofficersinstitutionen* togs inte ställning vid 1960 års befälsordningsbeslut. I avvaktan på ett slutligt ställningstagande

har endast pensionsavgångna underofficerare och underbefäl tagits in som reservunderofficerare. Befälsstatsdelegationen föreslår att reservunderofficerare skall finnas vid samtliga truppslag. Om underbefälskadrarna vore fyllda skulle enligt delegationen antalet aktiva underbefäl vara tillräckligt för att till erforderligt antal rekrytera krigsbefattningar för kompanikvartermästare. Vakanserna är emellertid så stora att det inte är möjligt att fylla dem på ett fåtal år även om förhållandena på arbetsmarknaden ändras. Behov finns alltså även av reservunderofficerare. Vid anmälan av prop. 1960: 109 framhöll jag att som villkor för reservanställning av äldre värnpliktigt befäl i varje fall borde gälla, att vederbörande hade undergått utbildning av samma omfattning, som avsågs för den grundrekryterade personalen. Jag finner att delegationens förslag rörande anställning som reservunderofficerare av värnpliktiga underofficerare och värnpliktigt underbefäl som har gått genom kvartermästarutbildning uppfyller detta villkor och ställer mig med hänsyn till de stora vakanserna bland det aktiva underbefälet i princip positivt till förslaget att ifrågavarande grupper skall beredas tillfälle att inträda i en särskild reserv, vars huvuduppgift skall vara att tillgodose behovet av kvartermästare vid kompani. Jag biträder även delegationens förslag att förtidsavgången aktivt underbefäl skall ges tillfälle inträda i reserv för underofficerare, i förekommande fall med den av delegationen angivna kompletterande utbildningen som förutsättning. Däremot bör varken pensions- eller förtidsavgångna underofficerare, som enligt befälsordningsbeslutet skall krigsplaceras som kompanichefer eller ställföreträdare för dessa, tillhöra denna reserv. Reservtillhörighet för nu nämnd grupp bör övervägas i anslutning till förutsatt reform av tjänsteställningssystemet. I likhet med delegationen finner jag vidare att även frågan om de närmare villkoren för det förtidsavgångna underbefälets och det berörda värnpliktiga befälets inträde i reserv m. m. bör prövas i anslutning till de förslag som tjänsteställningsutredningen kan komma att lägga fram. Härvid bör även beaktas de förslag i ämnet som kan komma att läggas fram av 1966 års värnpliktskommitté. Behov av sådan prövning finns emellertid inte för de värnpliktiga underofficerare som har uppnått värnpliktsålderns övre gräns, eftersom jag inte räknar med att dessa efter inträdet i reserv skall åläggas tjänstgöringsskyldighet i fred. Jag avser därför föreslå Kungl. Maj:t att häva gällande förbud för anställning i reserv såvitt avser sådana värnpliktsavgångna fanjunkare och styckjunkare som har kompetens för krigsplacering som kompanikvartermästare. Billighetsskäl talar vidare för att även sådana f. d. värnpliktiga fanjunkare och styckjunkare, som under tiden för rådande anställningsstopp har hunnit träda ut ur värnpliktsåldern, ges möjlighet träda in i reserv. Hävandet av anställningsstoppet för berörda grupper får inte några andra ekonomiska konsekvenser än att personalen blir berättigad till ekiperingshjälp.

Under återopande av vad jag har anfört i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t

a) föreslår riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att i försvarets intendenturkår föra samman vissa underofficerare i enlighet med vad jag förordat i det föregående,

b) föreslår riksdagen att till *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 406 745 000 kr.,

c) bereder riksdagen tillfälle att yttra sig med anledning av vad som har förordats om befälsordning vid arméns specialtrupper.

Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga

1965/66	Utgift	95 271 563
1966/67	Anslag	87 000 000
1967/68	Förslag	104 000 000

Från anslaget bekostas penningbidrag, premier, utrykningsbidrag, särskilda ersättningar för vissa slag av tjänstgöring och inkvarteringsersättningar till värnpliktiga vid armén, allt enligt bestämmelser i värnpliktsavlöningskungörelsen den 12 september 1958 (nr 485).

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 29) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1967/68 beräkna ett förslagsanslag av 106,9 milj. kr.

Chefen för armén

Anslaget bör föras upp med oförändrat belopp 87 milj. kr. Antalet tjänstgöringsdagar beräknas minska i förhållande till budgetåret 1966/67 med 407 000. Nedgången, som är tillfällig, beror främst på ändrade in- och utrykningstider för värnpliktiga till grundutbildning.

Departementschefen

Med hänsyn till vad jag i det föregående anfört rörande repetitionsutbildningens omfattning och förbättrade värnpliktsförmåner har jag beräknat anslaget till 104 milj. kr. Jag har därvid för arméns del räknat med omkring 11 500 000 tjänstgöringsdagar för grundutbildning och omkring 800 000 tjänstgöringsdagar för repetitionsutbildning. I dagantalet för grundutbildning ingår också tjänstgöringsdagar för vapenfria tjänstepliktiga.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 104 000 000 kr.

Armén: Sjukvård m. m.

1965/66	Utgift	6 883 585
1966/67	Anslag	10 100 000
1967/68	Förslag	9 700 000

Från anslaget bestrids kostnader för sjukvård, begravningshjälp, skyddsympning m. m. vid arméns förband och utbildningsanstalter i den mån kostnaderna inte skall bestridas från annat anslag. Vidare bestrids från anslaget kostnader för löneförmåner till tjänsteläkare inom förbandssjukvården samt vissa kostnader i samband med förbands- och tjänsteläkar-kurser.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 30) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Sjukvård m. m.* beräkna ett förslagsanslag av 10 750 000 kr.

Försvarets sjukvårdsstyrelse

Anslaget bör föras upp med 11 300 000 (+ 1 200 000) kr. enligt följande.

1. Höjda avgifter för vård på utomlänslasarett medför en kostnadsökning av 150 000 kr.

2. Lägre antal tjänstgöringsdagar minskar medelsbehovet med 165 000 kr.

3. Sjukvårdsstyrelsen föreslår ånyo att en obligatorisk tjänstduglighetskontroll av aktiv militär personal införs. Kostnaderna beräknas för nästa budgetår till 150 000 kr., innebärande en ökning med 50 000 kr. i jämförelse med de av sjukvårdsstyrelsen beräknade kostnaderna för sådan kontroll under innevarande budgetår.

4. På grund av ökad läkemedelsförbrukning och övergång till modernare och dyrare läkemedel bör anslaget räknas upp med 150 000 kr.

5. Belastningen, ökad ympningsverksamhet m. m. motiverar en uppräknings av anslaget med 1 015 000 kr.

Departementschefen

Jag föreslår att anslaget med hänsyn till belastning, minskad repetitionsutbildning m. m. tas upp med 9 700 000 (— 400 000) kr. Jag har härvid inte beräknat några medel för tjänstduglighetskontroll. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 9 700 000 kr.

Armén: Mathållning

1965/66	Utgift	65 989 747
1966/67	Anslag	56 000 000
1967/68	Förslag	57 500 000

Från anslaget betalas kostnader för dels livsmedel till arméns förband och utbildningsanstalter för utspisning på förläggningssorten och under övningar, dels kvartersförplägnad, portionsgottgörelse och portionsersättning till personal ur armén, dels lagerhållning och transport av livsmedel m. m.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 34) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Mathållning* för budgetåret 1967/68 beräkna ett förslagsanslag av 57,5 milj. kr.

Försvarets intendenturverk

Anslaget bör föras upp med 71 400 000 (+ 15 400 000) kr. Minskat antal portionsdagar medför en kostnadsminskning med 1 800 000 kr. För kostförbättring (50 öre/portion) och lagerökning föreslås en höjning av anslaget med (6 100 000 + 4 000 000) 10 100 000 kr. Vidare bör anslaget med hänsyn till prisförändringar och beräknad belastning budgetåret 1966/67 räknas upp med (1 400 000 + 5 700 000) 7 100 000 kr.

Kostnaderna för kostförbättring kan enligt chefsens för armén uppfattning inte rymmas i kostnadsramen för budgetåret 1967/68.

Departementschefen

Anslaget bör föras upp med 57,5 milj. kr. Jag har därvid med beaktande av den minskade repetitionsutbildningen räknat med omkring 12 300 000 portionsdagar under budgetåret. Inga medel har avsetts för kostförbättring eller lagerökning.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Mathållning* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 57 500 000 kr.

Armén: Övningar m. m.

1965/66	Utgift	52 692 671	Reservation	5 068 646
1966/67	Anslag	62 000 000		
1967/68	Förslag	62 000 000		

Från anslaget bestrids i huvudsak kostnader som direkt kan hänföras till utbildnings- och övningsverksamheten, dock ej kostnader för krigsmateriel, ammunition, beklädnad, mathållning, sjukvård och förläggning i kasern samt ej heller administrativa omkostnader eller sådana avlöningskostnader som bestrids från annat anslag.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 35) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Armén: Övningar m. m. för budgetåret 1967/68 beräkna ett reservationsanslag av 58 500 000 kr.

Försvarets intendenturverk

Anslaget bör föras upp med 74 200 000 (+ 12 200 000) kr. Av ökningen avser 2 995 000 kr. förändringar beträffande verksamheten m. m. och 9 205 000 kr. pris- och löneökningar.

1. Det nya systemet för värnpliktsutbildning medför ökade kostnader för övningsverksamhet (3 600 000 kr.).

2. En arméstridskurs avses anordnas hösten 1967. Kostnaderna härför beräknas till 600 000 kr. För en förberedande fältövning har under innevarande budgetår tagits upp 100 000 kr. Ytterligare behövs alltså 500 000 kr.

3. Under innevarande budgetår genomförs en stor stabstjänstövning. Någon motsvarande övning är inte planerad för nästa budgetår (— 300 000 kr.).

4. Minskad kursverksamhet medför en kostnadsminskning om 350 000 kr.

5. Ombyggnad av motorerna till propellerdrivna målflygplan pågår. Nästa budgetår återstår endast två motorer att modifiera och kostnaderna för ombyggnad minskar därför med 750 000 kr. På grund av modifieringen beräknas reparations- och översynskostnaderna minska med 375 000 kr. Sammanlagt minskar medelsbehovet med (750 000 + 375 000) 1 125 000 kr.

6. Genom överföring till föreslaget anslag Militärområdesstaber: Övningar m. m. kan anslaget minskas med 500 000 kr.

7. För att en sänkning av utbildningsstandarden skall kunna undvikas bör anslaget ökas med 1 200 000 kr.

8. Bidrag till filmarkiv upphör (— 30 000 kr.).

9. Prisökningar enligt försvarsindex (+ 6 505 000 kr.).

10. Ökade traktamenten, övertids- och förbandsövningstillägg (+ 2 700 000 kr.).

Departementschefen

Den förutsatta utgiftsramen för försvaret medför bl. a. att repetitionsutbildningen måste begränsas under nästa budgetår. Jag räknar med knappt hälften av tidigare planerat antal tjänstgöringsdagar för repetitionsutbildning vid armén. Chefen för armén har med anledning härav föreslagit att anslaget skall föras upp med 62,2 milj. kr. Ökningen i förhållande till det i

prop. 1967: 1 (bil. 6) beräknade beloppet anses vara nödvändig för att den reducerade repetitionsutbildningen skall kunna bedrivas utan att utbildningsmålen sänks. Jag beräknar anslaget för nästa budgetår till 62 milj. kr., vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Övningar m. m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 62 000 000 kr.

Armén: Förhyrning av motorfordon m. m.

1965/66	Utgift	9 075 617
1966/67	Anslag	9 300 000
1967/68	Förslag	4 400 000

Från anslaget bestrids kostnader för förhyrning av motorfordon och därmed sammanhängande reparations- och transportkostnader ävensom kostnader för anlitan­de av kronans egna, förrådsställda fordon.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 35) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i av­bidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Förhyrning av motorfordon m. m.* för budgetåret 1967/68 beräkna ett förslagsanslag av 3 600 000 kr.

Arméförvaltningen

Anslaget bör föras upp med 9,5 (+ 0,2) milj. kr.

Departementschefen

Den avsedda omfattningen av repetitionsutbildningen under nästa budgetår innebär att anslaget kan minskas. Chefen för armén uppskattar antalet förhyrningsdagar för motorfordon till 62 200, vilket är 67 800 mindre än det antal som ligger till grund för beräkningen av anslaget för innevarande budgetår. Med en dagskostnad av 62 kr. beräknas kostnaderna för förhyrning till $(62 \times 62\,200)$ i runt tal 3 850 000 kr. Arméförvaltningen beräknar att reparationer, transporter m. m. skall kosta ca 550 000 kr. Jag godtar dessa beräkningar. Anslaget bör alltså föras upp med $(3\,850\,000 + 550\,000)$ 4 400 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Armén: Förhyrning av motorfordon m. m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 4 400 000 kr.

Armén: Beklädnad m. m.

1965/66	Utgift	63 491 160	Reservation	26 099 411
1966/67	Anslag	59 000 000		
1967/68	Förslag	58 000 000		

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning och underhåll av beklädnadsmateriel m. m. samt för förrådshållning och försök m. m. avseende till anslaget hänförlig materiel.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 35) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Armén: Beklädnad m. m. för budgetåret 1967/68 beräkna ett reservationsanslag av 58 000 000 kr.

År 1962 antogs riktlinjer för att täcka brister i och komplettera krigsutrustningen av beklädnadsmateriel m. m. under budgetåren 1962/63—1968/69 (prop. 1962: 1 bil. 6). Enligt dessa riktlinjer skall under tidsperioden ske anskaffningar till ett värde av 130 milj. kr. i prisläget maj 1961. Anskaffningarna skall inriktas på moderna stridsuniformer med tillbehör för samtliga fält- och lokalförsvarfsförband, förbättrad vinterutrustning och ytterbeklädnad, nya regnskydd, ny persedelpåse, viss tältutrustning samt materialier för reparationstjänsten.

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1965/66 var med undantag av 1,5 milj. kr. bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets intendenturverk

Anslaget bör föras upp med 74 328 000 (+ 15 328 000) kr.

1. Dagskostnaderna för beklädnadsmateriel beräknas till genomsnittligt 2,74 kr. (prisläge april 1965). Då emellertid viss äldre materiel allttjämt torde utnyttjas under utbildningstiden räknar intendenturverket med att i likhet med föregående år minska dagskostnaden med 8 öre. Dagskostnaden beräknas sålunda till 2,66 kr. Antalet tjänstgöringsdagar som bör läggas till grund för löpande anskaffning och underhåll av beklädnadsmateriel uppgår för budgetåret 1967/68 till 13 879 000 (— 341 000). Inkomster för utlåning av beklädnad till furirer m. fl. beräknas inflyta med 90 öre under 608 200 tjänstgöringsdagar. Medelsbehovet för den löpande verksamheten under budgetåret 1967/68 beräknas till $(13\,879\,000 \times 2,66 - 608\,200 \times 0,90)$ 36 370 760 kr. Jämfört med budgetåret 1966/67 innebär detta en minskning med $(37\,333\,800 - 36\,370\,760)$ avrundat 963 000 kr.

2. För anskaffning av bottiner och pyjamas till personal som fullgör grundutbildning har chefen för armén inom lämnad delram för anslaget avsett 400 000 kr. Detta innebär en ökning med 100 000 kr.

3. Kostnaden för engångsökning av persedelstocken på grund av den ökade frekvensen krigsförbandsövningar och särskilda övningar har av intendenturverket beräknats till avrundat 20,8 milj. kr. varav för nästa bud-

getår tas upp 15 milj. kr. Därvid har räknats med att permissionsuniform endast skall tilldelas sådana värnpliktiga som genomför krigsförbandsövningar under längre tid än huvuddelen av de värnpliktiga.

4. För att slutföra den under budgetåret 1966/67 påbörjade standardhöjningen (vindrock och uniform m/59 för nuvarande repetitionsutbildningsstyrka) behövs ytterligare 12,4 milj. kr. Kostnaden bör uppdelas på fyra år och 3,1 milj. kr. således beräknas för budgetåret 1967/68. Med hänsyn till chefens för armén delram för anslaget kan emellertid endast 1 263 000 kr. tas upp för ändamålet. Jämfört med budgetåret 1966/67 innebär detta en minskning med 737 000 kr.

5. För bristtäckning och komplettering av krigsutrustningen beräknas 20,7 milj. kr. enligt chefens för armén plan. Detta är 0,4 milj. kr. mer än budgetåret 1966/67.

6. Prisförändringar medför ett ökat medelsbehov av 1 528 000 kr.

Försvarets intendenturverk hemställer vidare att även under budgetåret 1967/68, utöver anslaget, få lägga ut beställningar inom en kostnadsram av 18 milj. kr. för att täcka brister i och komplettera krigsutrustningen av beklädnadsmateriel m. m. Betalningsutfall för detta bemyndigande förutsätts inträffa budgetåret 1969/70. I likhet med föregående år hemställer intendenturverket slutligen att under budgetåret 1967/68 likaledes utöver anslaget få lägga ut beställningar av materiel för den löpande verksamheten inom en kostnadsram av 20 milj. kr. med betalningsutfall under budgetåret 1969/70. För budgetåret 1966/67 lämnades ett bemyndigande om 10 milj. kr. vilket intendenturverket anser vara otillräckligt.

Departementschefen

Anslaget bör föras upp med 58 000 000 (— 1 000 000) kr. Jag har härvid räknat med en nedskärning av repetitionsutbildningsverksamheten budgetåret 1967/68 med något mer än hälften och en i samband härmed t. v. förlängd period för övergång till det nya repetitionsutbildningssystemet. Oförändrat 20 300 000 kr. bör avses för bristtäckning av beklädnadsmateriel för krigsbruk. Dessa medel går i huvudsak åt för att täcka betalningsutfall för tidigare lämnade bemyndiganden.

Intendenturverket hemställer att under nästa budgetår utöver anslaget få lägga ut beställningar av materiel för bristtäckning inom krigsorganisationen till ett belopp av 18 milj. kr. Jag kan inte tillstyrka att bemyndigandet tas upp till mer än 10 milj. kr. Kungl. Maj:t bör äga besluta för vilka anskaffningar inom ramen för de år 1962 antagna riktlinjerna bemyndigandet skall utnyttjas.

Intendenturverket föreslår slutligen ett bemyndigande för nästa budgetår om 20 milj. kr. för beställning av beklädnadsmateriel för fredsbruk. Jag anser mig inte kunna tillstyrka bemyndigande för nästa budgetår till högre belopp än 10 milj. kr. Liksom i fråga om materiel för krigsorganisationen

bör Kungl. Maj:t äga besluta för vilka anskaffningar bemyndigandet skall utnyttjas.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) till *Armén: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 58 000 000 kr.,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att utöver anslaget beställningar av beklädnadsmateriel för krigsorganisationen får läggas ut inom en kostnadsram av 10 000 000 kr.,

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att utöver anslaget beställningar av beklädnadsmateriel för fredsbruk får läggas ut inom en kostnadsram av 10 000 000 kr.

Anskaffning av tygmateriel m. m.

1965/66	Utgift	556 807 851	Reservation	66 752 447
1966/67	Anslag	534 163 000		
1967/68	Förslag	562 676 000		

¹ Avser anslaget *Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.*

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 43) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Anskaffning av tygmateriel m. m. för budgetåret 1967/68 beräkna ett reservationsanslag av 561 676 000 kr.

För budgetutvecklingen t. o. m. den 30 juni 1966 under detta anslag har redogjorts i prop. 1966: 1 (bil. 6). Framställningen i det följande belyser den hittillsvarande utvecklingen under den period som nu gällande försvarsbeslut omfattar.

Den 30 juni 1963 utgjorde bemyndigandeskulden under anslaget 878 360 000 kr. För budgetåren 1963/64—1965/66 har riksdagen medgett, att beställningar av tygmateriel m. m. får läggas ut inom en kostnadsram av 1 476,2 milj. kr., vari har räknats in ett beställningsbemyndigande om 1,2 milj. kr., som har förts över från anslaget *Vissa materielanskaffningar m. m.* För att bestrida kostnaderna för ifrågavarande beställningar har under budgetåren 1963/64—1965/66 anvisats sammanlagt 1 407,2 milj. kr. I sistnämnda belopp har räknats in *dels* 1,2 milj. kr. som har förts över från anslaget *Vissa materielanskaffningar m. m.*, *dels* belopp om sammanlagt 96,7 milj. kr., som under budgetåren 1963/66 har förts över från anslaget *Reglering av prisstegringar*. Den 30 juni 1966 var alltså beställningsbemyndiganden till ett belopp av (878 360 000 + 1 476 200 000 — 1 407 200 000) 947 360 000 kr. inte täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har riksdagen lämnat beställningsbemyndiganden till ett belopp av 485 000 000 kr. medan 534 163 000 kr. har anvisats i betalningsmedel under anslaget. Den beslutade konjunktur Anpassningen i form av investeringsbegränsning under innevarande budgetår (prop. 1966: 1 bil. 6, SU 4, rskr 4) medför att av beloppen får utnyttjas 374 400 000 resp. 461 163 000 kr. För prisreglering har under budgetåret 1966/67 hittills förts över 29,2 milj. kr. Den 30 juni 1967 kommer alltså enligt hittills meddelade beslut bemyndiganden om sammanlagt (947 360 000 + 485 000 000 — 534 163 000 — 29 200 000) 868 997 000 kr. att sakna täckning av betalningsmedel.

Arméförvaltningen

Anslaget bör föras upp med 657 875 000 (+ 123 712 000) kr. Av ökningen hänförs sig 39,2 milj. kr. till ökade kostnader enligt försvarsindex, som utvisar höjning i prisläget april 1966 med 7,2 % i förhållande till prisläget maj 1965. För nästa budgetår bör inhämtas ett beställningsbemyndigande om 715 milj. kr. Anslag och bemyndigandebelopp har inrymts i den s. k. planeringsnivån ("3 600").

Om medelsanvisningen under anslaget för nästa budgetår kommer att motsvara det enligt prop. 1967: 1 (bil. 6) beräknade beloppet och planeringen för tiden därefter sker med utgångspunkt i ett i fasta priser oförändrat anslag bör inhämtas ett beställningsbemyndigande om 481 milj. kr. Det föreslagna bemyndigandet avses i huvudsak utnyttjas enligt följande plan. (I sammanställningen anges som jämförelse motsvarande delposter i plan för disposition av det bemyndigandebelopp om 715 milj. kr. som arméförvaltningen ursprungligen har föreslagit. Angivna belopp i milj. kr.)

	Plan 481	Plan 715
A. Komplettering och förnyelse av tygmateriel m. m.		
1. Vapenmateriel m. m.	85,0	127,5
2. Fordonsmateriel m. m.	68,0	115,9
3. Fältarbetsmateriel m. m.	20,0	52,1
4. Elektromateriel	35,0	43,9
5. Materiel för reparationstjänst m. m.	2,0	5,7
6. Utbildningsmateriel	7,0	9,6
7. Ammunition för krig	95,0	285,3
	<hr/>	<hr/>
	312,0	640,0
B. Övningsammunition	40,0	50,0
C. Forskning, försök och utveckling	40,0	40,0
D. Övrigt	8,0	7,6
E. Bemyndiganden för att täcka betalningsmedel om 23,0 + 2,5 milj. kr. från anslaget Reglering av prisstegringar för vilka inte tidigare lämnats bemyndiganden	25,5	23,0

F. Bemyndiganden för att täcka väntade ytterligare betalningsmedel från anslaget Reglering av prisstegringar under budgetåret 1966/67	55,5	65,0
	<hr/>	<hr/>
	481,0	825,6
G. Bemyndiganden för 1966/67 som står till Kungl. Maj:ts disposition och förutsätts få disponeras 1967/68	—	— 110,6
	<hr/>	<hr/>
	481,0	715,0

Beträffande delposterna i planen för disposition av ett bemyndigande om 481 milj. kr. kan följande nämnas.

A 1. Bemyndigandet avses i huvudsak för anskaffning av lätta bärbara luftvärnsrobotar, modifiering av kanonluftvärnet och fortsatt anskaffning av pansarvärnskanoner.

2. Av bemyndigandet avses ca 10 milj. kr. för ytterligare ökning av prestanda för stridsfordon, ca 17 milj. kr. för anskaffning av standardbilar och bussar samt ca 9 milj. kr. för anskaffning av traktortransportkärror. Resterande del av bemyndigandet behövs för bl. a. släpfordon, hjultraktorer, dragbilar för stridsvagnstransportvagnar, reservdelar och komplettering av utrustning till fordon.

3. Av bemyndigandet avses ca 5 milj. kr. för anskaffning av bogserbåtar för bromaterieförband, 5 milj. kr. för tunga bandschaktare-bandlastare och ca 4 milj. kr. för maskeringsnät. Omkring 6 milj. kr. avses för bl. a. anskaffning av verktyg, arbetsmaskiner och reservdelar samt markutrustning för arméflyget.

4. Av bemyndigandet avses ca 6 milj. kr. för anskaffning av telefonapparater, ca 8 milj. kr. för bilburna sambandsmaterielsatser för fältförbandens staber och ca 6 milj. kr. för kompletterande materiel till bärbara radiostationer. Resterande del av bemyndigandet avses för bl. a. komplettering och modifiering av elektronisk utrustning.

7. Huvuddelen av bemyndigandet är avsett för anskaffning av ammunition till automatkarbiner, stridsvagnar, pansarbandvagnar och pansarvärnspjäser.

B. Bemyndigandet avses för beställning av ett års förbrukning av utbildningsammunition.

C. Bemyndigandet avses för utveckling av objekt som är planerade att beställas senare budgetår och för anskaffning av viss försöksmateriel. Beloppet är oförändrat i förhållande till innevarande budgetår. Bemyndigandet avses för bl. a. artilleri- och luftvärnsmateriel, stridsfordon och terrängbilar.

D. Bemyndigandet avser kostnader för bl. a. frakter, resor, materielbeskrivningar och representation.

Departementschefen

Inom den föreslagna utgiftsramen för det militära försvaret bör anslaget föras upp med 562 676 000 kr. För att hittills outnyttjade belopp under ka-

pitalbudgetanslag för investeringar inom armén och för vissa gemensamma ändamål skall kunna tas i anspråk inom utgiftsramen får härav utnyttjas 508 680 000 kr. under nästa budgetår.

För planering av anskaffning under budgetåren 1967/68—1973/74 bör godkännas ramar för anslag och medelsförbrukning i enlighet med följande sammanställning (prisläge maj 1966).

	Budgetår (belopp i milj. kr.)							Summa
	67/68	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73	73/74	
Anslag (årskvoter)	562,7	515	460	460	460	460	460	3 377,7
Förbrukning av utnyttjade medel på kapitalbudgeten	— 54,0	— 55	—	—	—	—	—	— 109,0
Medelsförbrukning under anslaget	508,7	460	460	460	460	460	460	3 268,7

För budgetåret 1967/68 tillkommer medel som kan bli tillgängliga för förbrukning under anslaget genom överföring av materielanskaffning från innevarande till nästa budgetår.

Arméförvaltningen föreslår för nästa budgetår ett beställningsbemyndigande om 481 milj. kr. Jag tillstyrker ett bemyndigande om 370 milj. kr. och räknar därvid med att detta bemyndigande och bemyndigandebelopp för innevarande budgetår som står till Kungl. Maj:ts disposition skall utnyttjas för anskaffning under nästa budgetår av bl. a. lätta luftvärnsrobotar, ytterligare pansarvärnskanoner samt standardfordon. Det bör liksom tidigare ankomma på Kungl. Maj:t att ta ställning till vilka anskaffningar som bör ske inom ramen för det bemyndigande som riksdagen kan komma att lämna. I avvaktan på ställningstagande av försvarsutredningen bör iaktas stor försiktighet innan man beslutar om anskaffning av ny organisations- eller effektbestämmande materiel.

Beträffande materielanskaffning enligt tvåstegsförfarande torde få hänvisas till en promemoria som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Vid bifall till mina förslag kommer den 30 juni 1968 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (868 997 000 + 370 000 000 — 562 676 000) 676 321 000 kr. att sakna täckning av betalningsmedel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) för planering av anskaffning av tygmateriel m. m. godkänna de av mig föreslagna ramarna för anslag och medelsförbrukning under budgetåren 1967/68—1973/74,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att beställningar av tygmateriel m. m. får läggas ut inom en kostnadsram av 370 000 000 kr.,

c) till *Anskaffning av tygmateriel m. m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 562 676 000 kr.

Underhåll av tygmateriel m. m.

1965/66	Utgift	100 666 087	Reservation	39 794 954
1966/67	Anslag	106 900 000		
1967/68	Förslag	105 100 000		

¹ Avser anslaget Armén: Underhåll av tygmateriel m. m.

Från anslaget bestrids kostnader för underhåll och vård av tygmateriel m. m. Verksamheten under anslaget omfattar centralt bedriven förråds- och verkstadsverksamhet samt reparationer m. m. av materiel som används vid utbildningen.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 43) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Underhåll av tygmateriel m. m. för budgetåret 1967/68 beräkna ett reservationsanslag av 108 900 000 kr.

Arméförvaltningen

Anslaget bör föras upp med 130,1 (+ 23,2) milj. kr.

Om medelsanvisningen under anslaget för nästa budgetår kommer att motsvara det enligt prop. 1967: 1 (bil. 6) beräknade beloppet bör en plan för disposition av anslaget ta upp följande delposter. (I sammanställningen anges som jämförelse motsvarande delposter i planen för innevarande budgetår. Angivna belopp i milj. kr.)

	Anvisat 1966/67	Förslag 1967/68
1. Modifieringar, omfattande renoveringar m. m.	8,6	14,4
2. Reservdelsanskaffning m. m.	8,7	11,4
3. Rationalisering av förrådstjänsten	3,1	2,4
4. Rationalisering av verkstads-tjänsten	2,6	1,4
5. Övrig verksamhet vid centrala förråd och verkstäder ...	5,5	6,2
6. Verksamhet vid militärområdenas tygförvaltningar	6,0	6,1
7. Drift och reparationer vid tygstationer och ammunitions- förråd	6,7	—
8. Reparation av standardfordon	13,3	13,0
9. Reparation av stridsfordon	11,8	12,0
10. Reparation av annan materiel	40,6	36,0
11. Gemensamma kostnader för reparationsverksamheten ...	—	6,0
	106,9	108,9

Departementschefen

Pris- och lönestegringar samt övergången till ett nytt system för värnpliktsutbildning medför kostnadsökningar under anslaget. Pågående rationaliseringsverksamhet är ägnad att leda till högre effektivitet och, åtminstone på sikt, lägre kostnader.

Reduceringen av repetitionsutbildningen under nästa budgetår inverkar på medelsbehovet under anslaget såväl för budgetåret 1967/68 som därpå

följande budgetår. Chefen för armén och arméförvaltningen anser att anslaget med anledning härav kan minskas med 3,8 milj. kr. i förhållande till det enligt prop. 1967:1 beräknade beloppet. Med hänsyn härtill och till den beräknade utgiftsramen föreslår jag att anslaget förs upp med 105,1 milj. kr. Härav avses 0,7 milj. kr. för anskaffning av vapenkistor till mobiliseringsförråd. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Underhåll av tygmateriel m.m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 105 100 000 kr.

Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

I prop. 1967:1 (bil. 6 s. 52) har Kungl. Maj:t föreslagit att förslagsanslagen Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl., Marinen: Avlöningar till personal på reservstat, Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver och Marinen: Avlöningar till viss arbetarpersonal, vilka för budgetåret 1966/67 förts upp med 132 500 000, 140 000, 5 000 000 resp. 15 100 000 kr., för nästa budgetår förs samman till ett gemensamt anslag, kallat Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. Kungl. Maj:t föreslog riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1967/68 beräkna ett förslagsanslag av 162 900 000 kr.

1965/66	Utgift	163 471 692
1966/67	Anslag	152 740 000
1967/68	Förslag	156 200 000

Tjänster	1966/67	Beräknad ändring 1967/68	
		Mynd.	Dep.ch.
Militär personal			
officerare	657	— 13	— 20
underofficerare	1 405	+ 1	— 2
underbefäl m. fl.	2 557	—	— 4
personal i arvodestjänst	59	+ 1	—
Civilmilitär personal	254	—	—
Civil personal			
handläggande personal	106	—	—
övriga	2 246	+ 12	— 5
	7 284	+ 1	— 31
Anslag			
Avlöningar till tjänstemän m. fl. ...	154 085 000	+ 14 215 000	+ 3 835 000
Arvoden och särskilda ersättningar	800 000	+ 100 000	+ 80 000
	154 885 000	+ 14 315 000	+ 3 915 000

Särskilda uppbördsmedel

a) Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift	— 500 000	— 125 000	— 200 000
b) Ersättning för avlöningskostnader på statens isbrytarfartyg ...	— 1 645 000	— 155 000	— 255 000
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	152 740 000	+ 14 035 000	+ 3 460 000

Chefen för marinen

1. Kostnader för regionala staber belastar anslaget under ett kvartal av innevarande budgetår med 1 100 000 kr.

2. Medelsbehovet minskar med 1 260 000 kr. på grund av att färre intendentur avlönas från marinens avlöningsanslag sedan försvarets intendenturkår inrättats.

3. Flottan behöver tillföras fyra tjänster för officer och tre underofficers-tjänster. Av officerstjänsterna är tre avsedda för örlogsbaserna och en för sjömätningarfartyg. En av tjänsterna för underofficer behövs vid Ostkustens örlogsbas. De två övriga behöver utnyttjas för sjökrigsskolan, där de avses ersätta tjänster för pensionerad underofficer. En övertalig tjänst för underofficer vid flottan kan dras in (190 764 kr.).

4. Vid kustartilleriet behöver tillkomma tre officerstjänster varav två är avsedda för Stockholms kustartilleriförsvaret och en för Blekinge kustartilleriförsvaret. En tjänst för underofficer (i annan tjänst än teknisk) bör föras över från kustartilleriet till marininstaben (92 592 kr.).

5. Vid sjökrigsskolan bör en tjänst för lektor tillkomma i utbyte mot en tjänst för driftingenjör (9 492 kr.).

6. För uppgifter på säkerhetstjänstens område bör en arvdestjänst för pensionerad officer tillföras staben för Karlskrona försvarsområde och Blekinge kustartilleriförsvaret. För kassaavdelningen vid nämnda kustartilleriförsvaret behövs en arvdestjänst för pensionerad underofficer. Samma avdelning vid Stockholms kustartilleriförsvaret behöver förstärkas med en tjänst för pensionerad underofficer, en assistent och ett biträde. Vid kassaavdelningen vid Norrlands kustartilleriförsvaret bör tillkomma ett biträde med halvtidstjänstgöring (88 887 kr.).

7. För arvoden till tillsynsmän för befästningar m. m. behövs ytterligare 26 950 kr.

8. Arvodet till tillsynsmannen vid sjökrigshistoriska samlingarna vid Stockholms kustartilleriförsvaret bör höjas med 5 000 kr.

9. Anslaget bör räknas upp med 15 500 kr. för representationsbidrag till vissa militära chefer.

10. För tjänstgöringsmånader för fänrikar minskar medelsbehovet med 500 000 kr.

11. Medelsbehovet för lärare och föreläsare beräknas öka med 216 000 kr., varav 100 000 kr. kan beräknas utgöra löneomräkning.

12. Kostnader för ekiperingsersättningar för budgetåret 1967/68 beräknas minska med 15 000 kr.

13. För avlöningar till personal i marinens reserver behövs 355 000 kr. mera än under innevarande budgetår. Av beloppet hänför sig ca 90 000 kr. till löneomräkning.

14. Det nya värnpliktsutbildningssystemet har medfört ökat behov av förrådsarbetare för materielunderhåll. Sålunda behövs ytterligare 120 arbetsmånader vid kustartilleriförsvaren. Vid örlogsbaserna bör tillkomma ytterligare elva förrådsarbetare medan den övriga arbetarpersonalen kan minskas med tolv arbetare (— 22 300 kr.).

15. Uppbördsposten Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift bör räknas upp med 125 000 kr. och uppbördsposten Ersättningar för avlöningskostnader på statens isbrytarfartyg med 155 000 kr.

16. Löneomräkning 16 212 115 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 156 200 000 kr. Jag har därvid beräknat medel enligt marinchefens förslag för arvoden till tillsynsmän (7) och för avlöningar till personal i reserven (13). Vid anslagsberäkningen har jag räknat med de av chefen för marinen anmälda minskade medelsbehoven till följd av omorganisationer (1 och 2) samt för tjänstgöringsmånader för fänrikar (10) och ekiperingsersättningar (12). Vidare har jag räknat med att gruppen övrig arbetarpersonal minskar med en på grund av den nya regionala ledningsorganisationen (14) samt utgått från att en övertalig tjänst för underofficer vid flottan kan dras in (3). I enlighet med vad jag anförde vid anmälan av marinstabens avlöningsanslag i prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 51) har jag räknat med att en tjänst för flaggunderofficer (i annan tjänst än teknisk) skall föras över från kustartilleriet till marinstaben (4). Med hänsyn till att bevakningen vid sjökrigsskolan övertas av Allmänna bevakningsaktiebolaget kan anslaget minskas med lönen till fyra vaktmän samt fyra tjänster för högbåtsman (i annan tjänst än teknisk) vid flottan utgå. Vid anslagsberäkningen har också uppbördsmedlen (15) räknats upp med sammanlagt 455 000 kr.

Jag hemställer — under erinran om vad jag vid anmälan i det föregående av arméns allmänna avlöningsanslag anförde beträffande sammanförande av underofficerare i försvarets intendenturkår — att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 156 200 000 kr.

Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga

1965/66	Utgift	18 600 559
1966/67	Anslag	17 500 000
1967/68	Förslag	21 300 000

Från anslaget betalas penningbidrag, premier, uttryckningsbidrag, särskilda ersättningar för vissa slag av tjänstgöring och inkvarteringsersättningar till värnpliktiga vid marinen, allt enligt bestämmelser i värnplikts-avlöningsskugörelsen.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 52) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga för budgetåret 1967/68 beräkna ett förslagsanslag av 21,3 milj. kr.

Chefen för marinen

Anslaget bör föras upp med 17 300 000 (— 200 000) kr. Antalet tjänstgöringsdagar beräknas öka i förhållande till budgetåret 1966/67 med omkring 58 000. Ökningen föranleds främst av övergången till nytt värnpliktsutbildningssystem med ökat behov av tjänstgöringsdagar för grundutbildning.

Departementschefen

Med hänsyn till vad jag i det föregående anfört rörande repetitionsutbildningens omfattning och förbättrade värnpliktsförmåner har jag beräknat anslaget till 21,3 milj. kr. Jag har därvid för flottans del räknat med omkring 1 490 000 tjänstgöringsdagar för grundutbildning och omkring 5 500 dagar för repetitionsutbildning. För kustartilleriets del har jag räknat med ett motsvarande behov av omkring 940 000 resp. 44 000 tjänstgöringsdagar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 21 300 000 kr.

Marinen: Sjukvård m. m.

1965/66	Utgift	1 648 537
1966/67	Anslag	2 270 000
1967/68	Förslag	2 400 000

Från anslaget bestrids kostnader för sjukvård, begravningshjälp, skyddsympning m. m. vid marinens förband och utbildningsanstalter i den mån kostnaderna inte skall bestridas från annat anslag. Vidare bestrids från anslaget kostnader för löneförmåner till tjänsteläkare inom förbandssjuk-

vården samt vissa kostnader i samband med förbands- och tjänsteläkarkurser.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 52) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinen: Sjukvård m. m. beräkna ett förslagsanslag av 2,4 milj. kr.

Försvarets sjukvårdsstyrelse

Anslaget bör föras upp med 2 730 000 (+ 460 000) kr. enligt följande.

1. Höjda avgifter för vård på utomlänslasarett medför en kostnadsökning av 30 000 kr.

2. Ökat antal tjänstgöringsdagar ökar medelsbehovet med 30 000 kr.

3. Sjukvårdsstyrelsen föreslår att en obligatorisk tjänstduglighetskontroll av aktiv militär personal införs. Kostnaderna beräknas för nästa budgetår till 150 000 kr.

4. På grund av ökad läkemedelsförbrukning och övergång till modernare och dyrare läkemedel bör anslaget räknas upp med 40 000 kr.

5. Belastningen samt ökad ympningsverksamhet m. m. motiverar en uppräkning av anslaget med 210 000 kr.

Departementschefen

Jag föreslår att anslaget med hänsyn till belastning m. m. tas upp med 2 400 000 (+ 130 000) kr. Jag har härvid inte beräknat några medel för tjänstduglighetskontroll. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 400 000 kr.

Marinen: Mathållning

1965/66	Utgift	18 011 774
1966/67	Anslag	16 600 000
1967/68	Förslag	17 600 000

Från anslaget betalas kostnader för dels livsmedel till marinens förband och utbildningsanstalter för utspisning på förlägningsorten, under övningar och ombord på fartyg, dels kvartersförplägnad, mässpennyngar, portionsgottgörelse och portionsersättning, dels lagerhållning och transport av livsmedel m. m. Från anslaget bekostas också anskaffning m. m. av foder till tjänstehundar.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 56) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinen: Mathållning för budgetåret 1967/68 beräkna ett förslagsanslag av 17,6 milj. kr.

Försvarets intendenturverk

Anslaget bör föras upp med 20 000 000 (+ 3 400 000) kr. Ökat antal portionsdagar medför en kostnadsökning av 80 000 kr. Kostnaderna för mässpenningar (fast tillägg) minskar med 19 000 kr. För kostförbättring (50 öre/portion) föreslås en höjning av anslaget med 1 360 000 kr. Vidare bör anslaget med hänsyn till prisförändringar och beräknad belastning budgetåret 1966/67 m. m. räknas upp med 1 979 000 kr.

Kostnaderna för kostförbättring kan enligt chefens för marinen uppfattning inte rymmas i kostnadsramen för budgetåret 1967/68.

Departementschefen

Anslaget bör föras upp med 17,6 milj. kr. Jag har därvid med beaktande av den minskade repetitionsutbildningen räknat med omkring 2 500 000 portionsdagar under budgetåret. Inga medel har avsetts för kostförbättringar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Mathållning* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 17 600 000 kr.

Marinen: Övningar m. m.

1965/66	Utgift	27 925 278	Reservation	6 766 616
1966/67	Anslag	28 850 000		
1967/68	Förslag	27 950 000		

Från anslaget bestrids i huvudsak kostnader som direkt kan hänföras till utbildnings- och övningsverksamheten, dock ej kostnader för krigsmateriel, beklädnad, mathållning, sjukvård och förläggning i kasern samt ej heller administrativa omkostnader och sådana avlöningskostnader som bestrids från annat anslag.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 57) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen: Övningar m. m.* för budgetåret 1967/68 beräkna ett reservationsanslag av 27 950 000 kr.

Försvarets intendenturverk

Anslaget bör föras upp med 31 700 000 (+ 2 850 000) kr.

1. Ökad övningsverksamhet till följd av det nya värnpliktssystemet medför att anslaget bör räknas upp med 800 000 kr.

2. Modifiering av motorerna till de propellerdrivna målflygplanen sker enligt plan. Två motorer återstår. Efter genomförd modifiering minskar reparations- och översynskostnaderna med 375 000 kr.

3. Överföring av kostnader för övningar vid militärområdesstaberna till

ett nytt anslag som föreslås benämnas Militärområdesstaber: Övningar m. m. minskar medelsbehovet med 200 000 kr.

4. 11. torpedbåtsdivisionen kommer att bestå uteslutande av torpedbåtar typ Spica. Därutöver kommer att organiseras en depå av tre torpedbåtar typ Plejad. Detta medför ökad förbrukning av dieselbrännolja till en kostnad av 50 000 kr.

5. På grund av prisförändringar (+ 7,9 %) bör anslaget räknas upp med 2 275 000 kr.

6. 1966 års avtalsuppgörelse väntas höja kostnaderna för traktamenten (485 000 kr.) samt övertids- och förbandsövningstillägg (315 000 kr.), vilket ökar medelsbehovet med 800 000 kr.

7. Reservationsmedelsförbrukning minskar behovet av nya medel under anslaget med 500 000 kr.

Departementschefen

Chefen för marinen har inte något att erinra mot att anslaget förs upp med det belopp som har beräknats i prop. 1967: 1 (bil. 6).

Den föreslagna utgiftsramen för försvaret medför bl. a. att repetitionsutbildningen måste begränsas under nästa budgetår. Jag räknar med endast ca en tredjedel av tidigare planerat antal tjänstgöringsdagar för repetitionsutbildning vid marinen. Jag beräknar därför anslaget för nästa budgetår till 27 950 000 kr., vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en minskning med 900 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Övningar m. m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 27 950 000 kr.

Marinen: Beklädnad m. m.

1965/66	Utgift	6 471 886	Reservation	3 720 070
1966/67	Anslag	7 050 000		
1967/68	Förslag	7 800 000		

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning och underhåll av beklädnadsmateriel m. m. samt för förrådshållning och försök m. m. avseende till anslaget hänförlig materiel.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 57) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinen: Beklädnad m. m. för budgetåret 1967/68 beräkna ett reservationsanslag av 7 800 000 kr.

Reservationen vid utgången av budgetåret 1965/66 var med undantag av 200 000 kr. bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets intendenturverk

Anslaget bör föras upp med 9 700 000 (+ 2 650 000) kr.

1. Kostnaden för engångsökning av persedelstocken på grund av den ökade frekvensen krigsförbandsövningar och särskilda övningar beräknas till 9 807 458 kr. För nästa budgetår erfordras 1 760 000 kr.

2. Antalet tjänstgöringsdagar, som ämbetsverket lägger till grund för beräkning av medel för löpande anskaffning och underhåll av beklädnadsmateriel, uppgår för budgetåret 1967/68 till 2 797 200. Ett oförändrat dagskostnadsbelopp av 2,74 kr. samt inkomster för utlåning av beklädnad till furirer m. fl. med oförändrat 90 öre för dag under 307 140 (+ 107 140) tjänstgöringsdagar medför en kostnad av $(2\,797\,200 \times 2,74 - 307\,140 \times 0,90)$ avrundat 7 388 000 kr. Jämfört med disponibla medel under innevarande budgetår innebär detta en ökning med $(7\,388\,000 - 6\,980\,000)$ 408 000 kr.

3. För täckning av brister i marinens utrustning av beklädnadsmateriel, främst beträffande stridsbeklädnad för flottan, normalbeklädnad samt tältmateriel och sovsäckar, erfordras 870 000 kr. På grund av anpassning till av chefen för marinen lämnad delflan för anslaget kan endast 352 000 kr. tas upp. Detta är 282 000 kr. mer än innevarande budgetår, men leder till att bristtäckning inte kan ske i erforderlig omfattning.

4. Prisförändringar medför en ökning med 200 000 kr.

Intendenturverket hemställer vidare att utöver anslaget få lägga ut beställningar av beklädnadsmateriel inom en kostnadsram av 2 milj. kr. Betalningsutfall förutsätts inträffa budgetåret 1969/70.

Departementschefen

Anslaget bör föras upp med 7 800 000 (+ 750 000) kr. Jag har härvid räknat med att repetitionsutbildning inte kommer att genomföras i tidigare beräknad omfattning under nästa budgetår och att perioden för övergång till det nya repetitionsutbildningssystemet förlängs. Bristtäckning i fråga om stridsbeklädnad av föreslagen omfattning kan inte komma till stånd med den beräknade utgiftsramen.

Jag anser mig inte kunna biträda intendenturverkets förslag om beställningsbemyndigande under detta anslag.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Marinen: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 7 800 000 kr.

Anskaffning av fartygsmateriel m. m.

¹ 1965/66	Utgift	229 548 526	Reservation	26 151 866
1966/67	Anslag	240 095 000		
1967/68	Förslag	274 668 000		

¹ Avser anslaget Marinen: Anskaffning av fartygsmateriel m. m.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 62) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Anskaffning av fartygsmateriel m. m. för budgetåret 1967/68 beräkna ett reservationsanslag av 276 268 000 kr.

Medel för anskaffning och modernisering av fartygs- och vapenmateriel m. m. anvisades budgetåret 1965/66 under anslaget Marinen: Anskaffning av fartygsmateriel m. m. samt anvisas fr. o. m. innevarande budgetår under anslaget Anskaffning av fartygsmateriel m. m. För budgetutvecklingen t. o. m. den 30 juni 1965 av anslagen Marinen: Fartygsbyggnader m. m. och Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m. har redogjorts i prop. 1965: 1 (bil. s. 120 och 121). Framställningen i det följande avser förevarande anslag och belyser utvecklingen under den period som nu gällande försvarsbeslut omfattar.

För budgetåren 1963/64—1965/66 har riksdagen medgett att beställningar av fartyg och vapenmateriel m. m. får läggas ut inom en kostnadsram av 540,6 milj. kr., vari har räknats in 600 000 kr., som har förts över från anslaget Vissa materielanskaffningar m. m. (jfr prop. 1965: 2 bil. 2). Som betalningsmedel har under samma tid anvisats 642,4 milj. kr. Häri har räknats in *dels* 2 milj. kr., som har förts över från anslaget Vissa beredskapsåtgärder m. m., *dels* 600 000 kr., som har förts över från anslaget Vissa materielanskaffningar m. m., *dels* belopp om sammanlagt 42,5 milj. kr., som har förts över från anslaget Reglering av prisstegringar. Den 30 juni 1963 var beställningsbemyndiganden till ett belopp av 580 868 000 kr. inte täckta av betalningsmedel (prop. 1964: 1 bil. 6 s. 111 och 116). Bemyndigandeskulden den 30 juni 1966 uppgick alltså till (580 868 000 + 540 600 000 — 642 400 000) 479 068 000 kr.

För innevarande budgetår har riksdagen lämnat beställningsbemyndiganden till ett belopp av 275 milj. kr. medan 240 095 000 kr. har anvisats i betalningsmedel under anslaget. Den beslutade konjunkturanpassningen i form av investeringsbegränsning under innevarande budgetår (prop. 1966: 1 bil. 6, SU 4, rskr 4) medför att av beloppen får utnyttjas 166 520 000 resp. 206 095 000 kr. För prisreglering har under budgetåret hittills förts över 13,5 milj. kr. Den 30 juni 1967 kommer alltså enligt hittills meddelade beslut beställningsbemyndiganden om sammanlagt (479 068 000 + 275 000 000 — 240 095 000 — 13 500 000) 500 473 000 kr. att sakna täckning av betalningsmedel.

Marinförvaltningen

Anslaget bör föras upp med 323 800 000 (+ 83 705 000) kr. Av ökningen hänför sig 17,6 milj. kr. till ökade kostnader enligt försvarsindex, som utvisar höjning i prisläget april 1966 med 7,2 % i förhållande till prisläget maj 1965. För nästa budgetår bör inhämtas ett beställningsbemyndigande om 347,5 milj. kr. Anslag och bemyndigandebelopp har inrymts i den s. k. planeringsnivån ("3600").

Om medelsanvisningen under anslaget för nästa budgetår kommer att uppgå till 271 068 000 kr., vilket motsvarar det enligt prop. 1967: 1 (bil. 6) beräknade beloppet minskat med 5,2 milj. kr. enligt chefens för marinen anvisningar (i förhållande till de i prop. 1967: 1 beräknade beloppen har 4 milj. kr. förts över till investeringsanslaget för flyttning av Stockholms örlogsbas och 1,2 milj. kr. till reservationsanslaget Underhåll av fartyg m. m.) och planeringen för tiden därefter sker med utgångspunkt i ett i fasta priser oförändrat anslag bör inhämtas ett beställningsbemyndigande om 217,2 milj. kr. Därvid förutsätts att de bemyndiganden om 38 480 000 kr. som enligt bemyndigandeplanen för budgetåret 1966/67 inte får utnyttjas under detta budgetår blir tillgängliga den 1 juli 1967. Det föreslagna bemyndigandet om 217,2 milj. kr. avses i huvudsak utnyttjas enligt följande plan. (I sammanställningen anges som jämförelse motsvarande delposter i plan för disposition av det bemyndigandebelopp om 347,5 milj. kr. som marinförvaltningen har föreslagit i sin ursprungliga framställning. Angivna belopp i milj. kr.)

<i>A. Flottan</i>	Plan 217,2	Plan 347,5
1. Minfartyg	31,0	57,0
2. Första ersättningsbehov för vissa fartyg	16,4	20,8
3. Trängfartyg och båtmateriel	—	5,0
4. Fartygsmoderniseringar	24,8	22,9
5. Skeppsteknisk materiel	1,7	9,0
6. Artillerimateriel	1,1	3,8
7. Robotmateriel	0,3	3,3
8. Torpedmateriel	5,0	7,4
9. Minmateriel	2,2	18,4
10. Telemateriel	11,7	14,8
11. Nautisk materiel och stridsledningsmateriel	0,9	0,5
12. Fordonsmateriel	0,1	1,1
13. Forskning, försök och utveckling	7,3	17,6
	102,5	181,6
 <i>B. Kustartilleriet</i>		
1. Lätta robotbatterier	0,1	16,7
2. Tunga batterier	11,4	15,4
3. Lätta batterier	12,9	15,9
4. Rörliga spärrförband typ I	18,5	31,6

5. Rörliga spärrförband typ II	0,4	4,5
6. Kustjägarförband	1,8	2,8
7. KA-mineringar	—	2,1
8. Övrig materiel	19,5	18,0
9. Forskning, försök och utveckling	8,2	10,0
	<hr/>	<hr/>
	72,8	117,0
<i>C. Prisstegringar</i>		
1. Flottan	15,3	22,3
2. Kustartilleriet	0,6	0,6
	<hr/>	<hr/>
	15,9	22,9
<i>D. Till Kungl. Maj:ts disposition</i>		
	26,0	26,0
	<hr/>	<hr/>
	217,2	347,5

Beträffande delposterna i planen för disposition av ett bemyndigande om 217,2 milj. kr. kan följande nämnas.

A 1. Bemyndigandet avses för anskaffning av ett minfartyg. Detta avses även användas som förläggingsfartyg för ubåtsbesättningar och målfartyg vid skjutövningar med torpeder. Bemyndigandebehovet grundar sig på kostnadsberäkning som har gjorts på ett förprojekt år 1965 och nu pågående projektering. Kostnaden hänför sig till prisläget i april 1966. Den kan inte helt fastställas förrän anbud föreligger.

2. Bemyndigandet avses för anskaffning av torpeder m. m. till sex torpedbåtar typ Spica (1,4 milj. kr.) och fem ubåtar typ Sjöormen (15 milj. kr.).

4. Bemyndigandet avser modernisering av tolv ubåtar typerna Hajen och Draken (16 milj. kr.) och fem torpedbåtar typ T 102 (5,5 milj. kr.). 3,3 milj. kr. avses för att tillgodose vissa smärre behov som uppkommer under löpande budgetår och för att förbereda ombyggnad av hjälpfartyg.

5. Bemyndigandet erfordras för fortsatt anskaffning för att täcka brister i fråga om skeppsteknisk materiel.

6. Bemyndigandet avser modernisering av och anskaffning av reservdelar m. m. till pjäs- och eldledningsmateriel.

7. Bemyndigandet avses för anskaffning av reservdelar m. m. till befintlig robotmateriel.

8. Bemyndigandet avser anskaffning av ersättningsbehov av torpeder för ubåtar samt modernisering av utskjutningsanordningar m. m.

9. Bemyndigandet erfordras för fortsatt anskaffning av nya minor, sjunkbomber och sveputrustningar samt bristtäckning i fråga om minskyddsmateriel.

10. Bemyndigandet avses användas för fortsatt anskaffning av radar-, signalskydds-, signalspanings-, radio- och hydrofonmateriel samt modernisering av främst radio- och radarmateriel för fartyg och landorgan.

13. Det föreslagna bemyndigandet avses bl. a. för objekt som kräver projektering under budgetåret 1967/68, i första hand ubåtar, samt allmän

ubåtsutveckling och förbättring av vapenmateriel.

B 2. Bemyndigandet avses för fortsatt anskaffning av radareldledning till fasta batterier.

3. Bemyndigandet avser fortsatt anskaffning av artillerimateriel, telemateriel och ammunition samt installationer för beslutade 7,5 cm tornbatterier.

4. För fortsatt anskaffning av bl. a. artillerimateriel, ammunition, robot-, tele- och fordonsmateriel för beslutade rörliga spärrbataljoner (spärrförband typ I) erfordras 18,5 milj. kr.

5. Bemyndigandet avses för fortsatt anskaffning av tygmateriel, robotmateriel och telemateriel för beslutade rörliga spärrkompanier (spärrförband typ II).

6. Bemyndigandet avser fortsatt anskaffning av ammunition och telemateriel för kustjägarkompanier m. m.

8. Bemyndigandet avses för bristtäckning och ersättningsanskaffning av artillerimateriel, ammunition, telemateriel, fordon och ABC-skyddsmateriel, fortlöpande anskaffning av min- och minstationsmateriel samt modernisering av mineringar. Resterande del av bemyndigandet erfordras för fortsatt utbyggnad och modernisering av stridsledningsorganisationen samt komplettering av kustartilleriets fasta trådnät.

9. Föreslaget bemyndigande för forskning, försök och utveckling avser bl. a. fortsatt utvecklingsarbete med tungt kustartilleri, ny ammunition, materiel för lägesbestämning och stridsbelysning, minmateriel samt materiel för telekommunikation.

C 1 och 2. Bemyndigandena för prisstegringar avses för prisstegringar enligt försvarsindex från april 1965 till april 1966 beträffande sådana objekt i bemyndigandeplanerna för budgetåren 1960/61—1966/67 som inte helt eller delvis har anskaffats före april 1965.

D. Vid ev. beslut om fortsatt bränslecellutveckling under år 1967 avses bemyndigandet helt eller delvis utnyttjas för denna.

Departementschefen

Inom den föreslagna utgiftsramen för det militära försvaret bör anslaget föras upp med 274 668 000 kr. För att hittills utnyttjade belopp under kapitalbudgetanslag för investeringar inom marinen skall kunna tas i anspråk inom utgiftsramen får härav utnyttjas 234 159 000 kr. under nästa budgetår.

För planering av anskaffning under budgetåren 1967/68—1973/74 bör godkännas ramar för anslag och medelsförbrukning i enlighet med följande sammanställning (prisläge maj 1966).

	Budgetår (belopp i milj. kr.)							Summa
	67/68	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73	73/74	
Anslag (årskvoter)	274,7	250	225	210	210	210	210	1 589,7
Förbrukning av utnyttjade medel på kapitalbudgeten	—40,5	—25	—	—	—	—	—	— 65,5
Medelsförbrukning under anslaget	234,2	225	225	210	210	210	210	1 524,2

För budgetåret 1967/68 tillkommer medel som kan bli tillgängliga för förbrukning under anslaget genom överföring av materielanskaffning från innevarande till nästa budgetår.

Marinförvaltningen föreslår för nästa budgetår ett beställningsbemyndigande om 217,2 milj. kr. Jag tillstyrker ett bemyndigande om 120 milj. kr. och räknar därvid med att detta bemyndigande och bemyndigandebelopp för innevarande budgetår som står till Kungl. Maj:ts disposition skall utnyttjas för bl. a. anskaffning av moderna torpeder samt fortsatt anskaffning av radareledning till kustartilleribatterier och materiel till rörliga spärrförband.

Genom beslut den 28 oktober 1966 har Kungl. Maj:t bl. a. anmodat marinförvaltningen att utreda möjligheterna och kostnaderna för att genom vissa ändringar utnyttja fregatterna Kalmar och Hälsingborg som minfartyg i avsikt att komplettera förstahandsbehovet av minutläggare. Marinförvaltningen har i februari 1967 överlämnat den begärda utredningen. Frågorna om behovet av en ökning av befintlig mineringskapacitet samt av förläggningfartyg för ubåtsbesättningar och målfartyg vid skjutövningar med torpeder övervägs f. n. inom försvarsdepartementet. Jag är inte beredd att nu ta ställning till den föreslagna anskaffningen av ett minfartyg. Där- emot är det enligt min mening väsentligt att frågan om ubåtsbesättningarnas förläggning nu löses. Om det skulle visa sig lämpligt att anskaffa ett fartyg för detta ändamål, bör Kungl. Maj:t äga besluta i ämnet. I så fall kan tas i anspråk bemyndiganden som redan nu står till Kungl. Maj:ts disposition.

Utvecklingen av bränslecellmaskineri för ubåtar har hunnit så långt att det under nästa budgetår blir aktuellt att ta ställning till frågan om fortsättning av projektet. I avvaktan på resultatet av detta ställningstagande har marinförvaltningen begärt ett bemyndigande för ev. fortsatt bränslecellutveckling. Om projektet skall fortsättas kan utnyttjas beställningsbemyndiganden som f. n. står till Kungl. Maj:ts disposition.

Det bör liksom tidigare ankomma på Kungl. Maj:t att ta ställning till vilka anskaffningar som bör ske inom ramen för det bemyndigande som riksdagen kan komma att lämna. I avvaktan på ställningstagande av försvarsutredningen bör iaktas stor försiktighet innan man beslutar om anskaffning av ny organisations- eller effektbestämmande materiel.

Beträffande materielanskaffning enligt tvåstegsförfarande torde få hänvisas till en promemoria som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Vid bifall till mina förslag kommer den 30 juni 1968 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (500 473 000 + 120 000 000 — 274 668 000) 345 805 000 kr. att sakna täckning av betalningsmedel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) för planering av anskaffning av fartygsmateriel m. m. godkänna de av mig föreslagna ramarna för anslag och medelsförbrukning under budgetåren 1967/68—1973/74,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att beställningar av fartygsmateriel m. m. får läggas ut inom en kostnadsram av 120 000 000 kr.,

c) till *Anskaffning av fartygsmateriel m. m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 274 668 000 kr.

Underhåll av fartyg m. m.

¹ 1965/66	Utgift	69 380 863	Reservation	13 042 715
1966/67	Anslag	72 000 000		
1967/68	Förslag	72 000 000		

¹ Avser anslaget Marinen: Underhåll av fartyg m. m.

Från anslaget bestrids kostnader för underhåll av marinens fartyg, helikoptrar och övrig vapen- och skeppsteknisk materiel.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 62) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Underhåll av fartyg m. m. för budgetåret 1967/68 beräkna ett reservationsanslag av 72 000 000 kr.

Marinförvaltningen

Anslaget bör föras upp med 78,8 (+ 6,8) milj. kr. Av ökningen avser 3.1 milj. kr. pris- och lönestegringar.

Med hänsyn till den utgiftsram för det militära försvaret och det belopp för förevarande anslag som har beräknats i prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 16, 17 och 62) har emellertid ökningen ansetts kunna begränsas till 1,2 milj. kr. och anslaget föras upp med 73,2 milj. kr. En plan för disposition av ett anslag av denna storlek bör ta upp följande delposter. (Som jämförelse anges motsvarande delposter avseende dels den faktiska medelsförbrukningen under budgetåret 1965/66, dels planen för innevarande budgetår. Angivna belopp i milj. kr.)

	För 1967/68 beräknad un- derhållskost- nad	Medelsför- brukning 1965/66	Plan för ut- nyttjande av anslaget för 1966/67
A. Flottan			
<i>Fartygsbundet underhåll</i>			
1. Generalöversyner av stridsfartyg	11,6	8,3	12,1
2. Rustade stridsfartyg	10,5	8,4	8,6
3. Beredskapsförlagda och upplagda strids- fartyg	3,4	2,9	3,5
4. Trängfartyg, övriga fartyg och båtar	5,7	6,9	5,8
5. Motorer och gasturbiner för torpedbåtar ..	3,9	2,8	3,7
6. Övrigt underhåll	0,9	—	—
<i>Ej fartygsbundet underhåll</i>			
7. Artilleri- och robotmateriel m. m.	3,0	1,9	2,1
8. Torpedmateriel	1,5	1,5	1,8
9. Minmateriel	1,2	1,0	1,2
10. Tele- och nautisk materiel	4,1	3,7	3,5
11. Fordonsmateriel	0,4	0,3	0,2
12. Skeppsteknisk materiel	2,4	3,2	4,6
13. Övrigt underhåll	1,4	1,9	1,4
B. Kustartilleriet			
1. Artilleri- och robotmateriel m. m.	3,6	3,1	3,3
2. Minmateriel	0,7	0,5	0,7
3. Telemateriel	3,2	2,5	3,3
4. Fordonsmateriel	1,5	1,8	1,8
5. Skeppsteknisk materiel	3,7	3,9	3,5
6. Sjö- och landförbindelser	0,3	0,2	0,3
7. Artilleriammunition	0,4	0,3	0,3
8. Övrigt underhåll	1,0	0,7	1,0
C. Gemensamt			
1. Vapenteknisk materiel	0,5	0,5	0,7
2. Skeppsteknisk materiel	0,1	0,1	0,1
3. Verkstadskostnader	0,7	0,9	0,8
4. Förrådskostnader	0,7	0,6	0,8
5. Helikoptrar	3,5	2,5	3,7
6. Haverier	3,3	4,1	3,2
	Summa	73,2	64,5
			72,0

Alla väsentliga underhållsåtgärder såsom generalöversyner av fartyg och översyner av landuppställd organisationsbestämmande materiel sker enligt långsiktiga planer. Materiel i drift underhålls fortlöpande. Numera föreligger bättre och mer detaljerat underlag för underhållsåtgärder än tidigare. Brister kan påvisas relativt tidigt och kan även i viss utsträckning förutbestämmas. På grund av att materielen blir mera tekniskt komplicerad och att rustningsvolymen ökar, visar kostnaderna alltså en tendens att stiga mer än vad som motiveras av konjunkturprisstegringar.

Den eftersläpning som tidigare har rått i fråga om materielunderhåll har

numera inhämtats. En minskning av anslagsnivån under det belopp som har angetts i marinförvaltningens ursprungliga anslagsframställning i för-
ening med vissa ofrånkomliga kostnadsökningar medför en påtaglig för-
sämring av underhållet. Ett ackumulerat underhållsbehov kan därför på
nytt komma att uppstå med försämrad beredskap som följd.

Genom leveransförseningar, inställda repetitionsövningar och senare-
lagda generalöversyner av fartyg har vissa neddragningar i förhållande till
den ursprungliga anslagsframställningen kunnat åstadkommas. Detta inne-
bär inga påtagliga besparingar på längre sikt utan endast en senareläggning
av utgifter under anslaget.

A 1. Beloppet avses för generalöversyn av två minsvepare och för att
avsluta generalöversyn av en jagare, två fregatter (Kalmar och Hälsing-
borg), en torpedbåt och tre ubåtar samt för att påbörja generalöversyn av
tre jagare, en torpedbåt och en ubåt.

2. Ökningen i förhållande till innevarande budgetår beror på att antalet
rustade enheter ökar och att torpedbåtar förläggs i beredskapsdepå.

5. Underhållskostnaderna för gasturbiner ökar fortlöpande i takt med
leveranserna av torpedbåt typ Spica.

6. Ersättningsanskaffning av ackumulatorbatterier för ubåtar, som i
planen för innevarande budgetår har tagits upp under delposten A 12.
Skeppsteknisk materiel, har förts över till denna delpost.

7. Ökningen i förhållande till innevarande budgetår beror på att del av
örlogsbasernas tekniska förvaltningar har förts över till verkstadsavdelning-
arna. Härigenom belastar vissa lönekostnader underhållsanslaget i stället
för avlöningsanslaget.

10. Höjningen hänför sig till ökade arbetskostnader, ökat underhåll på
vissa större objekt, bl. a. stridsledningcentraler och kustradiostationer, samt
ökad materielvolym.

B 8. I delposten har räknats in 33 000 kr. för Vaxholms fästnings museum.

Departementschefen

Chefen för marinen ansluter sig till marinförvaltningens förslag att
anslaget bör ökas med 1,2 milj. kr. i förhållande till det belopp som har
beräknats i prop. 1967: 1 (bil. 6).

Pris- och lönestegringar samt övergången till ett nytt system för värn-
pliktsutbildning medför kostnadsökningar under anslaget. Pågående ratio-
naliseringsverksamhet är ägnad att leda till högre effektivitet och, åtmins-
tone på sikt, lägre kostnader.

Reduceringen av repetitionsutbildningen under nästa budgetår inverkar
på medelsbehovet under anslaget såväl för budgetåret 1967/68 som därpå
följande budgetår. Med hänsyn härtill och till den beräknade utgiftsramen

föreslår jag att anslaget förs upp med 72 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Underhåll av fartyg m. m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 72 000 000 kr.

Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 66) har Kungl. Maj:t föreslagit, att förslagsanslagen Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl., Flygvapnet: Avlöningar till personal på reservstat, Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv och Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetarpersonal, vilka för budgetåret 1966/67 förts upp med 165 500 000, 10 000, 2 000 000 resp. 2 000 000 kr., för nästa budgetår förs samman till ett gemensamt anslag, kallat Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. Kungl. Maj:t föreslog riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1967/68 beräkna ett förslagsanslag av 181 800 000 kr.

1965/66	Utgift	188 611 133
1966/67	Anslag	169 510 000
1967/68	Förslag	184 000 000

Tjänster	1966/67	Beräknad ändring 1967/68	
		Mynd.	Dep.ch.
Militära tjänster			
officerare	618	— 9	— 11
underofficerare	889	+ 2	— 20
underbefäl m. fl.	1 093	— 9	— 9
personal i arvodestjänst	84	+ 8	—
Civilmilitär personal	3 568	— 21	— 69
Civil personal			
handläggande personal	41	+ 4	+ 1
övriga	1 786	+ 67	— 28
	8 079	+ 42	— 136
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän m. fl. ...	171 110 000	+ 27 431 000	+ 14 952 000
Arvoden och särskilda ersättningar	850 000	— 2 000	+ 38 000
	171 960 000	+ 27 429 000	+ 14 990 000
Särskilda uppbördsmedel			
a) Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift	— 1 900 000	— 400 000	— 400 000
b) Avlöningar till personal i civil luftfart	— 550 000	— 100 000	— 100 000
	169 510 000	+ 26 929 000	+ 14 490 000

Chefen för flygvapnet

1. Kostnader för regionala staber belastar anslaget under ett kvartal av innevarande budgetår med 508 950 kr.

2. På grund av vissa organisationsändringar enligt flygvapnets fredsorganisationsplan föreslås att anslaget för budgetåret 1967/68 minskas med 453 146 kr. Kompletterande beredskapsåtgärder samt kostnader för arvoden till tillsynsmän för fältdepåer, krigsflygfält och övningsflygplatser ökar däremot medelsbehovet med 1 250 000 resp. 38 936 kr.

3. I september 1966 har chefen för flygvapnet framlagt förslag om omorganisation av den militära vädertjänsten. Den föreslagna organisationen kräver 18 nya tjänster. Hälften av dessa föreslås bli inrättade fr. o. m. den 1 juli 1967 (577 548 kr.).

4. Vid flygförvaltningen behövs två nya tjänster för flygdirektör av 1. graden, en för personal- och utbildningssektionen och en för flygvapnets och flygförvaltningens teleskolning (99 144 kr.).

5. Vissa arbetsuppgifter inom fo 51, för vilka flygförvaltningen svarar, fullgörs sedan 1959 av en vid centrala flygverkstaden i Arboga placerad arméingenjör, som är avlönad från annat anslag än avlöningsanslag. Denne bör ersättas med en flygdirektör av 2. graden (44 700 kr.).

6. Inom luftvärnsrobotorganisationen behövs ytterligare en kapten såsom divisionschef och en förste verkmästare såsom chef för stationsavdelning vid robotgrupp. Verkmästaren avses bl. a. leda och fördela arbetet inom sin avdelning så att personal och materiel utnyttjas rationellt. För att täcka kostnaderna för de föreslagna tjänsterna bör fyra vakanta tjänster för flygtekniker dras in (— 10 664 kr.).

7. På grund av ökad undervisning behöver F 20 tillföras en flygingenjör av 1. graden, F 14 en förste verkmästare och ett biträde samt flygvapnets bomb- och skjutskola ett kvalificerat biträde. Vid nämnda flottiljer föreligger dessutom behov av två tekniker för framställning av undervisningsmateriel (152 448 kr.).

8. Envar av mobiliseringsavdelningarna vid F 1—F 13, F 15—F 18 och F 21 bör förstärkas med en förvaltare (501 120 kr.).

9. I samband med förstärkning av luftbevakningen fr. o. m. hösten 1961 har Kungl. Maj:ts årligen medgivit att viss extra personal fått anställas, nämligen 80 tekniska biträden och sex ekonomibiträden. Flygvapenchefen föreslår att medel beräknas under anslaget för denna personal nästa budgetår (1 440 729 kr.).

10. Vid F 8 behövs en tjänst för överstelöjtnant eller major. Sammanlagt fyra tjänster för fanjunkare bör inrättas för simulatorinstruktörer vid F 1, F 3, F 10 och F 18. För planläggning av krigsförbandsövningar m. m. behövs en arvodestjänst för pensionerad officer tillkomma vid envar av basavdelningarna vid F 1, F 4, F 8, F 9, F 10, F 12, F 13 och F 21 (275 124 kr.).

11. Vid flygflottiljer samt vid lokala och regionala radarorgan föreslås tillkomma sammanlagt 25 tjänster för trafikledarassistent i reglerad befordringsgång (499 025 kr.).

12. Flottiljernas mobiliseringsavdelningar behöver förstärkas med tillhoppa tolv flygtekniker. En förste mästare behövs vid flygmaterieförrådet vid F 21 (269 112 kr.).

13. Byggnadsavdelningarna vid vissa flottiljer bör utökas med sammanlagt 18 driftingenjörer (560 268 kr.).

14. För flygvapnets stridslednings- och luftbevakningsorganisation behövs 23 vaktmän samt sex biträden, varav två tekniska (490 886 kr.).

15. Vid flottiljernas kassaavdelningar erfordras sammanlagt sex nya biträdestjänster medan elva sådana tjänster, varav tio kvalificerade, kan utgå (82 680 kr.).

16. Vid sjukvårdsavdelningen vid F 5 måste f. n. ett sjukvårdsbiträde tas i anspråk för expeditionsgöromål. Sjukvårdsbiträdet bör ersättas med en kontorist (1 728 kr.).

17. De administrativa göromålen vid byggnadsavdelningen vid F 10 har ökat. Därför behöver den gemensamma expeditionen för byggnads- och intendenturavdelningen vid flottiljen förstärkas med ett biträde (17 400 kr.).

18. Telefonväxeln vid F 16 har utökats, varför ett biträde (växeltelefonist) bör tillkomma vid flottiljen (15 672 kr.).

19. För utspisning av personal i luftförsvarsanläggningar behöver F 10 tillföras en kokerska och ett ekonomibitråde och F 4 ett ekonomibitråde med halvtidstjänstgöring (40 908 kr.).

20. Under budgetåret 1966/67 uppnår 20 överfurirer, tio flottiljpoliser i Ao 11 och 30 flygtekniker sådan ålder att de enligt gällande bestämmelser skall befordras till rustmästare, flottiljpolis i Ao 13 resp. förste flygtekniker. För de utbyten av tjänster som föranleds härav behövs sammanlagt 139 500 kr.

21. Personal, som inte är berättigad till övertidsersättning, bör få viss särskild ersättning när den utom arbetstiden utarbetar instruktioner m. m. Härför behövs 15 000 kr.

22. För arvoden till observationspersonal i vädertjänst behövs 81 100 kr. mer än innevarande budgetår.

23. Medelsbehovet för tillfälligt anställd personal beräknas öka med 40 000 kr.

24. För representationsbidrag till vissa militära chefer behövs ytterligare 20 000 kr.

25. Anslaget bör höjas med 593 000 kr. för avlöningar till personal i flygvapnets reserv. Därav avser 115 000 kr. löneomräkning.

26. För avlöningar till viss arbetarpersonal behövs ytterligare 276 000 kr. Därav hänför sig 141 000 kr. till löneomräkning.

27. Uppbördsposten Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift bör räk-

nas upp med 400 000 kr. och uppbördsposten Avlöningar till personal i civil luftfart med 100 000 kr.

28. Löneomräkning 20 879 732 kr.

För närmare upplysningar om innebörden av förslagen under punkterna 2, 5, 12 och 19 i det föregående torde få hänvisas till de handlingar som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 184 milj. kr. Jag har därvid räknat med ett minskat medelsbehov till följd av organisationsändringar i krigsmaktens regionala ledning (1) och enligt flygvapnets fredsorganisationsplan (2). Jag har räknat medel för bl. a. en byrådirektör (5), en förste verkmästare (6), två biträden (16 och 18), en kokerska och två ekonomibiträden, varav ett med halvtidstjänstgöring (19) samt för 50 tekniska biträden — 30 mindre än för innevarande budgetår — samt för sex ekonomibiträden, dvs. samma antal som innevarande budgetår (9). Under anslaget har jag också tagit upp ytterligare medel för arvoden till tillsynsmän vid fältdepåer, krigsflygfält och övningsflygplatser (2) samt beräknat medel för utbyte av tjänster i samband med s. k. åldersbefordran (20). Jag har också beaktat att anslaget kan minskas med lönen till ett sjukvårdsbiträde (16) samt att tjänster för fyra flygtekniker kan utgå (6).

Jag hemställer — under erinran om vad jag vid anmälan i det föregående av arméns allmänna avlöningsanslag anfört beträffande sammanförande av underofficerare i försvarets intendenturkår — att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 184 000 000 kr.

Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga

1965/66	Utgift	15 350 386
1966/67	Anslag	15 000 000
1967/68	Förslag	19 000 000

Från anslaget bekostas penningbidrag, premier, utryckningsbidrag, särskilda ersättningar för vissa slag av tjänstgöring och inkvarteringsersättningar till värnpliktiga vid flygvapnet, allt enligt bestämmelserna i värnpliktsavlöningskungörelsen.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 67) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga för budgetåret 1967/68 beräkna ett förslagsanslag av 19,6 milj. kr.

Chefen för flygvapnet

Anslaget bör föras upp med 15 680 000 (+ 680 000) kr. Antalet tjänstgöringsdagar beräknas öka i förhållande till budgetåret 1966/67 med omkring 47 000. Ökningen föranleds främst av ökad omfattning av repetitionsutbildningen vid övergång till nytt värnpliktsutbildningssystem.

Departementschefen

Med hänsyn till vad jag i det föregående anfört rörande repetitionsutbildningens omfattning och förbättrade värnpliktsförmåner har jag beräknat anslaget till 19 milj. kr. Jag har därvid räknat med 2 600 000 tjänstgöringsdagar för grundutbildning. Inga tjänstgöringsdagar har beräknats för repetitionsutbildning.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 19 000 000 kr.

Flygvapnet: Sjukvård m.m.

1965/66	Utgift	1 269 044
1966/67	Anslag	2 250 000
1967/68	Förslag	2 170 000

Från anslaget bestrids kostnader för sjukvård, begravningshjälp, skyddsympning m. m. vid flygvapnets förband och utbildningsanstalter i den mån kostnaderna inte skall bestridas från annat anslag. Vidare bestrids från anslaget kostnader för löneförmåner till tjänsteläkare inom förbandssjukvården samt vissa kostnader i samband med förbands- och tjänsteläkar-kurser.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 67) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Sjukvård m. m. beräkna ett förslagsanslag av 2 170 000 kr.

Försvarets sjukvårdsstyrelse

Anslaget bör föras upp med 2 450 000 (+ 200 000) kr. enligt följande.

1. Höjda avgifter för vård på utomlänslasarett medför en kostnadsökning av 20 000 kr.

2. Ökat antal tjänstgöringsdagar ökar medelsbehovet med 15 000 kr.

3. Sjukvårdsstyrelsen föreslår att en obligatorisk tjänstduglighetskontroll av aktiv militär personal införs. Kostnaderna beräknas för nästa budgetår till 150 000 kr.

4. På grund av ökad läkemedelsförbrukning och övergång till modernare och dyrare läkemedel bör anslaget räknas upp med 40 000 kr.

5. Belastningen motiverar en minskning av anslaget med 25 000 kr.

Departementschefen

Jag föreslår att anslaget med hänsyn till belastningen samt till att repetitionsutbildning inte kommer till stånd nästa budgetår vid flygvapnet tas upp med 2 170 000 (— 80 000) kr. Jag har härvid inte beräknat några medel för tjänstduglighetskontroll. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 170 000 kr.

Flygvapnet: Mathållning

1965/66	Utgift	13 866 832
1966/67	Anslag	14 200 000
1967/68	Förslag	13 500 000

Från anslaget betalas kostnader för dels livsmedel till flygvapnets förband och utbildningsanstalter för utspisning på förläggningssorten och under övningar, dels kvartersförplägnad, portionsgottgörelse och portionsersättning, dels lagerhållning och transport av livsmedel m. m. Från anslaget bekostas också anskaffning m. m. av foder till tjänstehundar.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 71) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Mathållning för budgetåret 1967/68 beräkna ett förslagsanslag av 13,8 milj. kr.

Försvarets intendenturverk

Anslaget bör föras upp med 19 000 000 (+ 4 800 000) kr. Ökat antal portionsdagar medför en kostnadsökning av 350 000 kr. För kostförbättring (50 öre/portion) och lagerökning föreslås en höjning av anslaget med (1 400 000 + 3 000 000) 4 400 000 kr. Prisförändringar medför en kostnadsökning med omkring 340 000 kr. Med hänsyn till beräknad belastning budgetåret 1966/67 m. m. räknar ämbetsverket med en kostnadsminskning av 290 000 kr.

Departementschefen

Anslaget bör föras upp med 13,5 milj. kr. Jag har därvid med beaktande av att ingen repetitionsutbildning bedrivs vid flygvapnet under budgetåret räknat med omkring 2 600 000 portionsdagar. Inga medel har avsetts för kostförbättringar eller lagerökning.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Mathållning* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 13 500 000 kr.

Flygvapnet: Övningar m.m.

1965/66	Utgift	11 920 486	Reservation	5 092 878
1966/67	Anslag	13 000 000		
1967/68	Förslag	15 000 000		

Från anslaget bestrids i huvudsak kostnader som direkt kan hänföras till utbildnings- och övningsverksamheten, dock ej kostnader för krigsmateriel, ammunition, drivmedel, beklädnad, mathållning, sjukvård och förläggning i kasern samt ej heller administrativa omkostnader eller sådana avlöningskostnader som bestrids från annat anslag.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 72) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Övningar m. m. för budgetåret 1967/68 beräkna ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.

Försvarets intendenturverk

Anslaget bör föras upp med 26 340 000 (+ 13 340 000) kr. Av ökningen avser 9 759 000 kr. förändringar beträffande verksamheten m. m. och 3 581 000 kr. pris- och löneökningar.

1. För att effektivisera den taktiska delen av flygförar- och radarjaktledarutbildningen har chefen för flygvapnet gjort försök med en särskild målflyggrupp. Ställning har ännu inte tagits till om målflygorganisationen skall drivas i militär eller civil regi. För målflygorganisation tas upp 3 milj. kr. för nästa budgetår.

2. Telekostnader för övningsverksamheten belastar f. n. anslaget Flygvapnet: Telefon m. m. För att vinna enhetlighet mellan försvarsgrenarna, framför allt inom den nya regionala ledningsorganisationen, tar intendenturverket upp dessa kostnader under övningsanslaget. Medelsbehovet beräknas öka med 10 000 kr. till 325 000 kr.

3. För kompletterande beredskapsåtgärder tas upp 2 milj. kr. för övertidstillägg och 1 milj. kr. för övriga utgifter av natur att bestridas från övningsanslaget.

4. För övertidstillägg och förbandsövningstillägg beräknas behovet till 3 milj. kr., vilket innebär en ökning med 300 000 kr.

5. För att arbetet med att öka flygsäkerheten inom flygvapnet skall nå största effekt fordras att personalen får en omfattande information om inträffade tillbud och haverier samt om förebyggande åtgärder. För en

publikation i flygsäkerhetsfrågor på i genomsnitt tolv sidor med fyra nummer för år behövs 24 000 kr.

6. Flygvapnets bidrag till Sveriges Militära Idrottsförbund för internationella militära idrottstävlingar och konferenser m. m. utgör innevarande budgetår 10 000 kr. Bidraget är lågt jämfört med övriga försvarsgrenars bidrag och står inte i proportion till flygvapnets utnyttjande av förbundets tjänster. För budgetåret 1967/68 tas upp 20 000 kr., vilket innebär en ökning med 10 000 kr.

7. För priser vid tävlingar beräknas 33 000 kr., vilket innebär en ökning med 13 000 kr.

8. Ärligen avsätts medel för att skapa resurser för periodiskt återkommande krigsmakts- och flygvapenövningar. Budgetåret 1966/67 har avsatts 1 milj. kr. för ändamålet. För nästa budgetår beräknas 725 000 kr., vilket innebär en minskning med 275 000 kr.

9. Genom överföring till föreslaget anslag Militärområdesstaber: Övningar m. m. kan anslaget minskas med 200 000 kr.

10. För att en sänkt utbildningsstandard skall kunna undvikas bör anslaget ökas med 3 375 000 kr. Uppräkningen inrymmer även kostnader för en successiv övergång till det nya värnpliktssystemet.

11. Prisförändringar beräknas medföra en ökning med 1 981 000 kr.

12. 1966 års avtalsuppgörelse beräknas öka kostnaderna för traktamenten med 1 120 000 kr. och för övertids- och förbandsövningstillägg med 480 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till vad jag tidigare anfört räknar jag inte med att någon repetitionsutbildning skall äga rum vid flygvapnet under nästa budgetår.

Med hänsyn till den utgiftsram jag räknar med för flygvapnet föreslår jag att anslaget förs upp med (13 000 000 + 2 000 000) 15 000 000 kr.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Övningar m. m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.

Flygvapnet: Beklädnad m m.

1965/66	Utgift	11 405 630	Reservation	8 587 370
1966/67	Anslag	12 200 000		
1967/68	Förslag	12 200 000		

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning och underhåll av be-

klädnadsmateriel m. m. samt för förrådshållning och försök m. m. avseende till anslaget hänförlig materiel.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 72) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Beklädnad m. m. för budgetåret 1967/68 beräkna ett reservationsanslag av 12 200 000 kr.

Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1965/66 var, med undantag av 250 000 kr., bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets intendenturverk

Anslaget bör föras upp med 18 865 000 (+ 6 665 000) kr.

1. Intendenturverket beräknar kostnaderna för flygbeklädnad för flygande personal i allmän flygförartjänst till $(700 \times 177,50)$ 124 250 kr. och för övrig flygande personal till $(1\,200 \times 355)$ 426 000 kr. Tillsammans utgör detta avrundat 550 000 kr. Detta innebär en minskning med 45 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår.

2. Antalet tjänstgöringsdagar, som ämbetsverket lägger till grund för beräkning av medel för löpande anskaffning och underhåll av beklädnadsmateriel, uppgår för budgetåret 1967/68 till 3 410 000 (innevarande budgetår 3 309 000). Ett oförändrat dagskostnadsbelopp av 2,67 kr. samt inkomster för utlåning av beklädnad till furirer m. fl. med oförändrat 90 öre för dag under 400 000 tjänstgöringsdagar och till tekniska biträden med oförändrat 40 öre för dag under 30 000 tjänstgöringsdagar medför en kostnad av $(3\,410\,000 \times 2,67 - 400\,000 \times 0,90 - 30\,000 \times 0,40)$ 8 735 000 kr. Jämfört med disponibla medel under innevarande budgetår innebär detta en ökning med $(8\,735\,000 - 8\,405\,000)$ 330 000 kr.

3. Enligt av chefen för flygvapnet godkänd plan upptas på grund av den beslutade reformen av värnpliktsutbildningen 3 milj. kr. för materiel till repetitionsutbildningsförband. Detta innebär en ökning med 1,5 milj. kr. i förhållande till budgetåret 1966/67.

4. För att täcka brister för flygvapnets krigsförband erfordras enligt särskild plan 6 200 000 kr. Jämfört med budgetåret 1966/67 innebär detta en ökning med $(6\,200\,000 - 1\,700\,000)$ 4 500 000 kr.

5. Prisförändringar medför ett ökat medelsbehov av 380 000 kr.

Intendenturverket hemställer vidare att utöver anslaget få lägga ut beställningar av beklädnadsmateriel inom en kostnadsram av 3 milj. kr. Betalningsutfall förutsätts inträffa budgetåret 1969/70.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår föras upp med oförändrat 12 200 000 kr. Härav avser jag i likhet med innevarande budgetår 1 700 000 kr. för täckning av brister i flygvapnets utrustning av beklädnadsmateriel för krigsbruk. Vid beräkningen av medel för beklädnadsmateriel för repetitionsutbildningsförband har jag tagit hänsyn till att repetitionsutbildning

inte kommer att bedrivas vid flygvapnet under nästa budgetår och att perioden för övergång till det nya repetitionsutbildningssystemet förlängs.

Jag anser mig inte kunna biträda intendenturverkets förslag om beställningsbemyndigande under detta anslag.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygvapnet: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 12 200 000 kr.

Anskaffning av flygmateriel m. m.

1965/66	Utgift	1 230 913 675	Reservation	120 533 986
1966/67	Anslag	1 015 250 000		
1967/68	Förslag	1 119 979 000		

¹ Avser anslaget Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 76) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Anskaffning av flygmateriel m. m. för budgetåret 1967/68 beräkna ett reservationsanslag av 1 114 369 000 kr.

För budgetutvecklingen t. o. m. den 30 juni 1966 har redogjorts i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 135—136). Framställningen i det följande belyser den hittillsvarande utvecklingen under den period som nu gällande försvarsbeslut omfattar.

Den 30 juni 1963 utgjorde bemyndigandeskulden under anslaget 1 282 867 000 kr. (prop. 1964: 136). För budgetåren 1963/64—1965/66 har riksdagen medgett att beställningar av flygmateriel m. m. får läggas ut inom en kostnadsram av 3 684,2 milj. kr. I detta belopp har räknats in ett beställningsbemyndigande om 44,2 milj. kr. som har förts över från anslaget Vissa materielanskaffningar m. m. För att bestrida kostnaderna för ifrågasvarande beställningar har under budgetåren 1963/64—1965/66 anvisats sammanlagt 3 185 120 000 kr. I sistnämnda belopp har inräknats *dels* ett belopp av 44,2 milj. kr. som har förts över från anslaget Vissa materielanskaffningar m. m., *dels* ett sammanlagt belopp av 223,2 milj. kr. som under budgetåren 1963/64—1965/66 har förts över från anslaget Reglering av pristegringar. Den 30 juni 1966 var alltså beställningsbemyndiganden till ett belopp av (1 282 867 000 + 3 684 200 000 — 3 185 120 000) 1 781 947 000 kr. inte täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har beställningsbemyndiganden lämnats till ett belopp av 1 050 000 000 kr. medan 1 015 250 000 kr. har anvisats i betalningsmedel under anslaget. Den beslutade konjunkturanpassningen i form av investeringsbegränsning under innevarande budgetår (prop. 1966: 1 bil.

6, SU 4, rskr 4) medför att av beloppen får utnyttjas 943 000 000 resp. 873 250 000 kr. För prisreglering har under budgetåret 1966/67 hittills förts över 54 400 000 kr.

Den 30 juni 1967 kommer alltså enligt hittills meddelade beslut bemyndiganden om sammanlagt (1 781 947 000 + 1 050 000 000 — 101 525 000 — 54 400 000) 1 762 297 000 kr. att sakna täckning av betalningsmedel.

Flygförvaltningen

Anslaget bör föras upp med 1 296 400 000 (+ 281 150 000) kr. Av ökningen hänför sig 74,2 milj. kr. till ökade kostnader enligt försvarsindex, som utvisar höjning i prisläget april 1966 med 7,2 % i förhållande till prisläget april 1965. För nästa budgetår erfordras ett beställningsbemyndigande om 2 770 milj. kr. Anslag och bemyndigandebelopp har inrymts i den s. k. planeringsnivån ("3600").

Om medelsanvisningen under anslaget för nästa budgetår kommer att uppgå till det enligt prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 77) beräknade beloppet och planeringen därefter sker med utgångspunkt i ett i fasta priser oförändrat anslag bör beställningsbemyndigandet reduceras till 2 300 milj. kr. Det föreslagna bemyndigandet avses i huvudsak utnyttjas enligt följande plan.

	Milj. kr.
1. Stridsledningssystem	69
2. Bassystem	65
3. Samband	6
4. Navigation	4
5. Motmedel	8
6. Ammunition	12
7. Jakt- och attackrobotar	75
8. Luftvärnsrobotar. Målrobotar	1
9. Flygplan 35	143
10. Flygplan 37	1 561
11. Övriga krigsflygplan	2
12. Övriga flygplan. Helikoptrar	4
13. Reservdelar och utbytesenheter	36
14. Tillämpad forskning. Provning	33
15. Gemensamt och övrigt	31
16. Reserv för prisstegringar	250
Summa	2 300

Beträffande den planerade anskaffningen under de olika delposterna kan anföras följande.

1. Föreslaget bemyndigande för stridsledningssystemet omfattar bl. a. anskaffning av radarstationer av skilda slag för totalt ca 20 milj. kr., materiel för dataöverföring (bl. a. tråd- och radiolänknät) för ca 40 milj. kr. samt materiel för databehandlingsutrustning m. m. för luftförsvarsanläggningar för ett sammanlagt belopp av ca 5 milj. kr. Härtill kommer anskaffning av

strömförsörjningsutrustning och underhållsutrustning m. m. till ett belopp av ca 4 milj. kr.

2. Bemyndigandet avser fortsatt anskaffning av utrustning m. m. för pågående basutbyggnad och anpassning av bassystem till nya flygplantyper. Av bemyndigandet för 1967/68 avses ca 18 milj. kr. för elkraftaggregat, trådustrustning och vapenmateriel, ca 19 milj. kr. för underhållsutrustning och ca 28 milj. kr. för serviceutrustning och fordon m. m.

3—5. Bemyndigandena avser fortsatt men reducerad anskaffning av erforderlig materiel för pågående utbyggnad av planerade system för navigering, fjärrskrift och bildöverföring m. m. samt specialradar.

6. Anskaffningen syftar till att komplettera och ersätta äldre ammunition med ny effektivare sådan, anpassad till de nya vapenbärarna. Vidare anskaffas ammunition, raketer och bomber för övningsändamål.

7. För avslutning av licenstillverkning av jaktrobotar till flygplan 35 F erfordras ca 6 milj. kr. För fortsatt utveckling av lätt attackrobot erfordras ca 53 milj. kr. och för påbörjande av serietillverkning ca 12 milj. kr. För påbörjande av projektering av moderniserad jaktrobotbeväpning erfordras 4 milj. kr.

8. Bemyndigandet avser kompletteringar av befintliga mål för robotprovningar.

9. För nästa budgetår erfordras enligt nu gällande materielplan bemyndigande för modifieringar samt för beställning av ytterligare serieflygplan typ 35 och utrustningar till dessa.

10. Det upptagna bemyndigandet för flygplan 37 avses för fortsatt typarbete med flygplansskrov, motor och utrustning samt för seriebeställning av 100 skol- och attackflygplan.

11—12. För ändringar av äldre krigsflygplan, skol- och transportflygplan samt helikoptrar erfordras ett bemyndigande av ca 6 milj. kr.

13. Reservdelar och utbytesenheter av olika slag anskaffas för att underhålla materiel i tjänst och utnyttjas i första hand i samband med periodiska översyner. Utbytesenheterna utgör härvid en betydelsefull buffert för utjämnning av belastningen vid verkstäderna.

Anskaffningen av reservdelar och utbytesenheter står i viss erfarenhetsmässig relation till anskaffningsvärdet för olika materielslag.

14. Bemyndigandet för tillämpad forskning och för provning avser tillämpad forskning vid forskningstekniska institutioner, industrier och utredningsorgan m. m. för ca 14 milj. kr. samt provningsverksamhet för ca 19 milj. kr. huvudsakligen vid försökscentralen i Malmslätt och robotavdelningens försöksplatser.

15. Under denna delpost redovisas kostnader för sådan verksamhet eller anskaffning, som är gemensam för ett flertal system eller kostnader av omkostnadsnatur (resor, frakter m. m.).

16. Bemyndiganden för föregående delposter är beräknade i prisläget

april 1966. I enlighet med den princip som tillämpas erfordras en bemyndigandereserv för prisstegringar. Flygförvaltningen har beräknat denna reserv till 250 milj. kr., vilket belopp avser att täcka prisstegringar på uteliggande och för budgetåret 1967/68 planerade beställningar fram till den 30 juni 1968.

Flygmaterielberedningen

Flygmaterielberedningen (jfr prop. 1965: 110) har i mars 1967 avlämnat rapport med förslag till ställningstagande till flygförvaltningens hemställan om beställningsbemyndigande för flygplan 37 för nästa budgetår. Beredningens bedömning har skett bl. a. mot bakgrund av överbefälhavarens och chefens för flygvapnet yttranden över flygförvaltningens förslag. Överbefälhavaren har i sitt yttrande anfört bl. a. följande.

”Vad beträffar flygplan 37 har jag nu ingen anledning frångå min tidigare bedömning att detta flygplan utgör den bästa lösningen för flygplananskaffning inom den svenska krigsmakten. Det är även min uppfattning att det antal varom här är fråga för beställning under alla omständigheter understiger vad som är aktuellt för flygplan 37.”

Chefen för flygvapnet har uttalat bl. a. följande.

”Vad beträffar flygplan 37 har flygförvaltningen efter mina anvisningar upptagit förutom bemyndiganden för serieanskaffning av fpl AJ och Sk 37 även begränsade bemyndiganden för undersökningar på vilka vägar en anpassning av AJ 37 kan ske mot en spanings- och en jaktversion. Detta har skett med insikt om de obestridliga fördelar som skulle vinnas med ett fullföljande av enhetsflygplantanken”.

Flygmaterielberedningen har vid sitt ställningstagande också beaktat Kungl. Maj:ts förslag till utgiftsram för det militära försvaret för budgetåret 1967/68 (prop. 1967: 1, bil. 6) och de utgiftsramar som 1965 års försvarsutredning angett för överbefälhavarens fortsatta utredning om försvarets framtida omfattning och struktur.

Utvecklingsarbetet med flygplan 37 har enligt beredningen nu framskridit så långt, att hittills vunna erfarenheter ger fasta hållpunkter för att bedöma projektets genomförbarhet. Den första provflygningen ägde rum den 8 februari 1967. Därefter har ytterligare ett antal provflygningar genomförts. Resultaten hittills visar att flygplan 37 inom de prövade områdena väl fyller de uppställda kraven.

Trots projektets tekniska svårighetsgrad har tidsplanen hittills i stort sett kunnat hållas. Projektledningens tillkomst år 1965 (prop. 1965: 110, SU 126, rskr 315) har gett stadga åt den ekonomiska uppföljningen och kontrollen av projektet. Planläggning och administration av projektet anses ge god överblick och möjligheter till bedömning av de tekniska problemens samband samt möjliga vägar för att lösa dessa.

En analys av kostnadsutvecklingen visar enligt beredningen att *typarbe-*

tet på enhetsplattform, attack- och skolverversion — utöver kostnadsökningar till följd av den allmänna prisstegringen — blivit ca 7,4 % dyrare sedan hösten 1963. Detta anses vara godtagbart för detta komplicerade projekt under ifrågavarande utvecklingsskede. Större delen av denna fördyring hänger samman med att typarbetstiden förlängts med ca ett år, vilket dock väntas medföra att modifieringsbehovet på de serietillverkade flygplanen minskar. Beredningen erinrar om att förlängningen var en av Kungl. Maj:t (prop. 1965: 110) föreslagen åtgärd för att bl. a. bibehålla handlingsfriheten i fråga om försvarskostnaderna efter utgången av 1963 års försvarsbeslut.

Om man bortser från de kostnadsfördyringar som orsakats av ändringar i flygplanantal och leveranstakt samt från den allmänna prisstegringen har de beräknade *seriekostnaderna* ökat med ca 4 % jämfört med den prognos som lämnades i prop. 1965: 110.

Beredningen anser sig kunna konstatera att även projektets tekniska utvecklingsläge kan sägas vara godtagbart. De bedömningar om projektets fortsättning, som nu är aktuella, bör enligt beredningen baseras dels på detta konstaterande, dels på att projektet också förvaltningsmässigt är väl genomarbetat och analyserat. Någon anledning att ifrågasätta möjligheterna att genomföra projektet finns inte längre.

Mot denna bakgrund har beredningen utformat sitt förslag för projektets fortsättning genom bedömning och värdering av bl. a. de förändringar som inträffat sedan föregående beslutstillfälle i fråga om följande faktorer:

- seriebeställningens omfattning,
- förhandlingsituationen,
- de ekonomiska förutsättningarna,
- grundsynen på spanings- och jaktversion av flygplan 37 samt befintliga flygplans livslängd.

Beträffande *seriens omfattning* har statsmakterna hittills inte tagit ställning. I prop 1964: 136 anfördes beträffande antalet flygplan att påtagliga ökning i priset per flygplan främst skulle komma att medföra att ett mindre antal flygplan än beräknat kunde beställas. Det påpekades vidare, att om kostnadsutvecklingen för flygplan 37 blir mindre gynnsam än flygförvaltningen förutsatt skulle följderna bli en senareläggning av projektet och efter hand en minskning av antalet divisioner inom flygvapnet.

I prop. 1965: 110 uttalades på grundval av beredningens rapport i mars 1965 att leveranstakten för flygplan 37 måste sänkas om det visar sig nödvändigt att på längre sikt reducera den årliga anslagstilldelningen för flygmaterielanskaffning jämfört med då aktuella planer. Med en sänkt leveranstakt skulle det bli nödvändigt att efter hand minska såväl attackflygets som jakt- och spaningsflygets omfattning, vilket i sin tur förutsattes återverka på fredsorganisationen.

I flygvapnets långsiktplaner räknades både år 1964 och 1965 med an-

skaffning av mer än 200 AJ 37 (attackflygplan) inom en total anskaffning av något mer än 800 flygplan 37 (jfr prop. 1964: 136). I långsiktsplanerna för 1967/74 har antalet flygplan minskats.

Flygförvaltningens förslag till beställning under nästa budgetår omfattar sammanlagt 100 flygplan 37, varav 83 flygplan AJ 37 och 17 Sk 37 (skolflygplan).

Beredningen har bl. a. med ledning av försvarsutredningens direktiv till överbefälhavaren konstaterat, att behovet av kvalificerat attackflyg — i direktiven uttryckt som tung/tyngre attack — står kvar även i det lägsta kostnadsalternativ som överbefälhavaren skall utreda. Det har i direktiven t. o. m. angetts, att flygplan AJ 37 skall anskaffas. Antalet flygplan 37 i attackversion anges inte, men i det lägsta alternativet påpekas att det bör särskilt undersökas vilket minsta antal tunga attackflygplan som erfordras för att en angripare vid utformningen av sitt skydd skall ta påtaglig hänsyn till hotet.

Beträffande antalet flygplan har beredningen med ledning av bl. a. yttrandena från överbefälhavaren och chefen för flygvapnet bedömt, att det föreslagna antalet flygplan 37 inte överskrider det antal flygplan som erfordras även i försvarsutredningens lägsta utredningsalternativ.

Det beställningsbemyndigande som flygförvaltningen totalt föreslår för flygplan 37 innehåller förutom beställningsbemyndigande för seriebeställningen, ca 1 100 milj. kr., även bemyndigande, ca 460 milj. kr., för beställning av allt återstående typarbete före serietillverkning.

Beredningen anser att förhandling bör kunna föras om hela det återstående typarbetet, vilket torde medföra betydande kostnadspress jämfört med etappvisa beställningar med kostnadskontrakt.

Beträffande *förhandlingssituationen* vid beställning av serien torde det enligt beredningen vara så att även om det finns avtals- och kontraktsformer som ger full insyn i leverantörens förhållanden så är det dock önskvärt att det principiella beslutet om anskaffning ger — i detta fall flygförvaltningen — största möjliga handlingsfrihet inom beslutets ram.

Beredningen bedömer att den förmånligaste förhandlingssituationen kan skapas om erforderliga bemyndiganden inhämtas för en typarbets- och seriebeställning av föreslagen omfattning.

Beredningen har vidare undersökt *de ekonomiska förutsättningarna* att inrymma en beställning av 100 flygplan 37 inom det lägsta av försvarsutredningens alternativ. I avvaktan på överbefälhavarens och chefens för flygvapnet ställningstagande till hur stor del som i detta alternativ kan avses för anskaffning av flygmateriel har beredningen uppskattat storleksordningen av flygmaterielanslaget på följande sätt.

Under de senaste åren har flygmaterielanslaget utgjort 65—70 % av flygvapnets delram. I underlaget för ÖB 65 var procentsiffran något lägre.

Beredningen har räknat med att ca 65 % av flygvapnets delram bör kunna avses för anskaffning av flygmateriel. I den efter budgetåret 1971/72 stabiliserade ramen beräknas anslaget kunna uppgå till ca 1 000 milj. kr. per budgetår, vilket är ca 11 % lägre än det för nästa budgetår beräknade anslaget.

Beredningen erinrar om den studie som tidigare genomförts (prop. 1965: 110) för att belysa möjligheten att anskaffa flygplan 37 vid en reducerad kostnadsram för flygvapnet. Beredningen utformade härvid en kostnadsplan för anskaffning av system 37 inom en anslagsram som låg nära 10 % under den som erhöles vid en utsträckt tillämpning av anskaffningsnivån enligt 1963 års försvarsbeslut. Beredningen fann det därvid möjligt att utveckla och tillverka flygplan 37 även inom denna lägre ram. På motsvarande sätt har beredningen nu undersökt möjligheten att inrymma kostnaden för återstående typarbete och den föreslagna seriebeställningen inom det flygmaterielanslag som beredningen beräknat inom det lägsta utredningsalternativet. Beredningens undersökning visar att detta är möjligt. Beredningen påpekar dock att behovet av betalningsmedel för AJ 37 gör det nödvändigt att ompröva de nuvarande planerna för stril- och basutbyggnad samt i viss omfattning även för andra delsystem och annan verksamhet. Resultatet av denna prövning påverkar hur beställningsbemyndigandet för AJ 37 skall få utnyttjas.

Beredningen anser att frågorna om *grundsynen på spanings- och jaktversion* av flygplan 37 och *befintliga flygplans livslängd* i viss utsträckning kan bli styrande för hur ett erhållet beställningsbemyndigande för AJ 37 bör utnyttjas. Det är i samband med förestående beslut inte nödvändigt att ta ställning till dessa frågor. Däremot är det väsentligt att problemen utreds till den tidpunkt när beställningsbemyndigandet skall utnyttjas så att hänsyn då kan tas till alla inverkanse faktorer.

Beredningen rekommenderar sammanfattningsvis att beställning av återstående typarbete på enhetsplattform, attack- och skolverision får läggas ut samt att en första seriebeställning av flygplan AJ 37 får göras inom en total kostnadsram av ca 1 560 milj. kr.

Departementschefen

Inom den föreslagna utgiftsramen för det militära försvaret bör anslaget föras upp med 1 119 979 000 kr. För att hittills utnyttjade belopp under kapitalbudgetanslag för investeringar inom flygvapnet och för vissa gemensamma ändamål skall kunna tas i anspråk inom utgiftsramen får härav utnyttjas 1 069 000 000 kr. under nästa budgetår.

För planering av anskaffning under budgetåren 1967/68—1973/74 bör godkännas ramar för anslag och medelsförbrukning i enlighet med följande sammanställning (prisläge maj 1966).

	Budgetår (belopp i milj. kr.)							Summa
	67/68	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73	73/74	
Anslag (årskvoter)	1 120	1 100	1 050	1 000	1 000	1 000	1 000	7 270
Förbrukning av outnyttjade medel på kapitalbudgeten	— 51	— 40	—	—	—	—	—	— 91
Medelsförbrukning under anslaget	1 069	1 060	1 050	1 000	1 000	1 000	1 000	7 179

För budgetåret 1967/68 kan tillkomma medel som blir tillgängliga för förbrukning under anslaget genom överföring av materielanskaffning från innevarande budgetår.

Flygförvaltningen föreslår för nästa budgetår ett beställningsbemyndigande om 2 300 milj. kr., varav 1 561 milj. kr. avses för resterande typarbete före seriestart med flygplan 37 och en första seriebeställning om 100 flygplan (83 AJ 37 och 17 Sk 37).

Flygmaterielberedningen tillstyrker flygförvaltningens förslag avseende flygplan 37 och rekommenderar att beställning av återstående typarbete på flygplan 37 får läggas ut samt att en första seriebeställning av upp till 100 flygplan får göras inom en total kostnadsram av ca 1 560 milj. kr. Beredningen grundar sitt förslag på överväganden som gjorts mot bakgrund av bl. a. Kungl. Maj:ts förslag till utgiftsram för det militära försvaret för budgetåret 1967/68 (prop. 1967: 1, bil. 6) och de utgiftsramar som 1965 års försvarsutredning i januari 1967 angett för överbefälhavarens fortsatta utredning om försvarets framtida omfattning och struktur.

Utvecklingsarbetet med flygplan 37 har enligt beredningen nu framskridit så långt, att hittills vunna erfarenheter ger fasta hållpunkter för att bedöma projektets genomförbarhet. Den första provflygningen ägde rum den 8 februari 1967. Därefter har ytterligare ett antal provflygningar genomförts. Resultaten visar att flygplan 37 inom de prövade områdena väl fyller de uppställda kraven.

Trots projektets tekniska svårighetsgrad har tidsplanen hittills i stort sett kunnat hållas. Projektledningens tillkomst år 1965 (prop. 1965: 110, SU 126, rskr 315) har gett stadga åt den ekonomiska uppföljningen och kontrollen av projektet.

En analys av kostnadsutvecklingen hos projektet visar enligt beredningen att — utöver kostnadsökningar till följd av ändrade leveransförhållanden och den allmänna prisstegringen — typarbetet har blivit ca 7,4 % dyrare sedan hösten 1963 och seriepriset ca 4 % dyrare sedan våren 1964. Detta anses vara godtagbart för ett projekt av denna art under ifrågavarande utvecklingsskede.

De bedömningar om projektets fortsättning som nu är aktuella bör enligt beredningen baseras dels på dessa konstateranden, dels på att projektet

också förvaltningsmässigt är väl genomarbetat och analyserat. Någon anledning att ifrågasätta möjligheterna att genomföra projektet finns inte längre enligt beredningen.

Beredningen har bl. a. med ledning av direktiven från försvarsutredningen till överbefälhavaren ansett sig kunna konstatera, att behovet av kvalificerat attackflyg står kvar även i det lägsta kostnadsalternativ som överbefälhavaren skall utreda.

Beträffande antalet flygplan har beredningen med ledning av bl. a. yttranden från överbefälhavaren och chefen för flygvapnet bedömt, att en anskaffning av 100 flygplan 37 inte överskrider det antal flygplan som erfordras även i försvarsutredningens lägsta utredningsalternativ. Eftersom 100 flygplan ligger under minimibehovet av kvalificerade attackflygplan hör enligt beredningen hela beställningen kunna läggas ut samtidigt.

Det beställningsbemyndigande som flygförvaltningen totalt föreslår för flygplan AJ 37 innehåller förutom bemyndigande för seriebeställningen även bemyndigande för beställning av allt återstående typarbete före serietillverkning. Beredningen bedömer att den förmånligaste förhandlingssituationen kan skapas om erforderliga bemyndiganden inhämtas för en typarbets- och seriebeställning av föreslagen omfattning.

Beredningen har vidare undersökt de ekonomiska möjligheterna att inrymma en beställning av 100 flygplan 37 inom flygmaterielanslaget i det lägsta av försvarsutredningens alternativ. Beredningens undersökning visar att detta bör vara möjligt. Behovet av betalningsmedel under de närmaste budgetåren kräver dock enligt beredningen viss omprövning av nuvarande planer för såväl stril- och basutbyggnad som annan verksamhet.

Jag ansluter mig i allt väsentligt till flygmaterielberedningens bedömningar och förslag. Som jag framhållit tidigare (prop. 1965:110) torde behov av kvalificerat attackflyg kvarstå under livslängden för kommande generation flygplan. Med de uppgifter som ett invasionshot ställer på krigsmakten måste vårt flygvapen utrustas med attackflygplan anpassade till den framtida stridsmiljön. De olika jämförande värderingar som gjorts med utgångspunkt häri, bl. a. genom flygmaterielberedningens försorg, visar enligt min mening att flygplan 37 från stridsekonomiska synpunkter är det lämpligaste alternativet.

Utvecklingen av flygplan 37 har hittills förlöpt i stort sett planenligt och nu nått så långt att det inte längre finns anledning ifrågasätta möjligheterna att genomföra projektet. Jag tillstyrker därför att utvecklingsarbetet med projektet slutföres.

För innevarande budgetår har genom Kungl. Maj:ts beslut ett bemyndigande om 50 milj. kr. ställts till flygförvaltningens förfogande för att beställa viss materiel för serietillverkning av flygplan 37. För nästa budgetår föreslår flygförvaltningen ytterligare bemyndiganden för en första seriebeställning av 100 flygplan.

Med anledning av förslag i prop. 1965: 110 (SU 126, rskr 315) senarelades första serieleverans av flygplan AJ 37 ca ett och ett halvt år för att bl. a. handlingsfriheten i fråga om försvarskostnaderna skulle kunna upprätthållas efter utgången av 1963 års försvarsbeslut. Denna åtgärd medförde viss kostnadsfördyring av typarbetet med projektet. Denna fördyring ansågs dock delvis kunna kompenseras av att bättre utprovade serieflygplan skulle erhållas och därmed mindre behov av medel för omedelbara typförbättringar efter första serieleverans. I dag skulle en ytterligare senareläggning av seriestarten däremot föranleda ökade kostnader med ca 150—200 milj. kr. utan att några besparingar skulle kunna erhållas på slutprodukten. Jag anser det därför vara nödvändigt att beslut nu fattas att påbörja serietillverkningen och att härför erforderliga beställningsbemyndiganden för nästa budgetår utverkas.

Flygmaterielberedningen anser att det av flygförvaltningen föreslagna antalet flygplan 37 för en första serietillverkning bör skapa förutsättningar för en ekonomisk produktion. Beredningen uttalar också — med stöd av yttranden från överbefälhavaren och chefen för flygvapnet samt på grundval av försvarsutredningens direktiv till överbefälhavaren — att 100 flygplan 37 underskrider minimibehovet av kvalificerade attackflygplan. När det gäller möjligheterna att få ekonomiskt utrymme för den föreslagna beställningen visar flygmaterielberedningens undersökning att detta är möjligt även inom det lägsta av försvarsutredningens alternativ. Vissa likviditets-svårigheter kan uppkomma de närmaste åren till följd av tidigare stora beställningar av flygmateriel m. m., som då förfaller till betalning. Genom en senareläggning och i vissa fall omprövning av objekt inom planerna för stril- och bassystem och viss annan verksamhet kan dock övergångssvårigheterna enligt min mening bemästras. Med anledning av försvarsutredningens direktiv för överbefälhavarens utredningar om försvarets framtida omfattning och struktur kan viss omfördelning mellan olika försvarsfunktioner bli aktuell inom den ekonomiska ramen för försvaret. Detta har så långt som varit möjligt beaktats i flygmaterielberedningens undersökning. Enligt min mening bör sådan omfördelning göras med hänsynstagande till bl. a. likviditetsförhållandena, så att en smidig anpassning till de nya förutsättningarna blir möjlig.

Mot bakgrund av det anförda har jag funnit att en seriebeställning av upp till 100 flygplan 37 kan genomföras utan att annan väsentlig anskaffning av effektbestämmande materiel för flygvapnet eller de andra försvarsgrenarna blir lidande. Jag tillstyrker därför för nästa budgetår ett beställningsbemyndigande på 1 560 milj. kr. för flygplan 37.

För övriga anskaffningar av flygmateriel m. m. under nästa budgetår föreslår jag ett beställningsbemyndigande om 340 milj. kr.

Jag tillstyrker således beställningsbemyndiganden om totalt (1 560 + 340) 1 900 milj. kr. och räknar därvid med att dessa bemyndiganden och bemyn-

digandebelopp för innevarande budgetår som står till Kungl. Maj:ts disposition skall utnyttjas för anskaffning under nästa budgetår av bl. a. flygplan 37 och flygplan 35 F, utveckling av robot 05 och viss komplettering av stril- och bassystemen.

Det bör liksom tidigare ankomma på Kungl. Maj:t att ta ställning till vilka anskaffningar som bör ske inom ramen för det bemyndigande som riksdagen kan komma att lämna.

Beträffande materielanskaffning enligt tvåstegsförfarande torde få hänvisas till en promemoria som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Vid bifall till mina förslag kommer den 30 juni 1968 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (1 762 297 000 + 1 900 000 000 — 1 119 979 000) 2 542 318 000 kr. att sakna täckning av betalningsmedel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) för planering av anskaffning av flygmateriel m. m. godkänna de av mig föreslagna ramarna för anslag och medelsförbrukning under budgetåren 1967/68—1973/74,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att beställningar av flygmateriel m. m. får läggas ut inom en kostnadsram av 1 900 000 000 kr.,

c) till *Anskaffning av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 119 979 000 kr.

Drift och underhåll av flygmateriel m. m.

¹ 1965/66	Utgift	223 975 025	Reservation	54 204 987
1966/67	Anslag	265 000 000		
1967/68	Förslag	247 000 000		

¹ Avser anslaget Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.

Från anslaget bestrids kostnader dels för drivmedel för flygplan och motorfordon, dels för underhåll och vård av flygplan, robotar och markutrustning, dels för vissa modifieringsarbeten på befintlig materiel.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 76) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Drift och underhåll av flygmateriel m. m. för budgetåret 1967/68 beräkna ett reservationsanslag av 247 000 000 kr.

Försvarets intendenturverk

Anslaget bör såvitt avser drivmedelskostnader föras upp med 18 000 000

(— 21 400 000) kr. varvid förutsätts en reservationsmedelsförbrukning under budgetåret 1967/68 av 13 500 000 kr.

Flygförvaltningen

Anslaget bör såvitt avser kostnader för underhåll och avlöningar föras upp med 246 844 000 (+ 21 244 000) kr.

I en förutsatt lägre planeringsnivå bör medelsanvisningen för underhåll och avlöningar föras upp med 224 700 000 (— 900 000) kr.

Vid ärendets beredning har medelsbehovet delats upp enligt följande sammanställning där som jämförelse angetts motsvarande delposter i planen för innevarande budgetår. (Belopp i milj. kr.)

	Anvisat 1966/67	Förslag 1967/68
A. Drivmedelskostnader		
Flygplan och motorfordon	39,4	30,3
B. Underhållskostnader m. m.		
1. Flygplanskrov	55,5	71,8
2. Motorer	55,5	71,8
3. Utrustning m. m.	47,4	63,9
4. Omställning av verkstadsdriften	5,0	5,0
C. Avlöningar	12,2	12,2
D. Till Kungl. Maj:ts disposition	50,0	—
	Summa	265,0
		255,0

Departementschefen

I prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 144) anmälde jag betänkligheter inför kostnadsutvecklingen under anslaget och redogjorde kortfattat för den verksamhet som är styrande för underhållsutgifterna. På anförda skäl anmälde jag min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att ge riksrevisionsverket i uppdrag att närmare utreda dels kostnadsutvecklingen under anslaget, dels frågan om inte verksamheten under anslaget i viss omfattning borde belasta anslaget till Anskaffning av flygmateriel m. m. Genom Kungl. Maj:ts beslut i januari 1966 har riksrevisionsverket erhållit nämnda uppdrag. Enligt vad som upplysts är riksrevisionsverket inte berett att lämna förslag i ärendet som kan påverka anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande i juni 1963 tillkallade jag en utredning med uppdrag att pröva i vilken omfattning allmän flygträning behöver bedrivas och i samband härmed även utreda i vad mån det är nödvändigt att de befattningar i freds- och krigsorganisationen som besätts av flygutbildad personal i framtiden behöver besättas av sådan personal. Utredningen har den 22 december 1966 avgett betänkande med innebörd dels att

någon särskild organisation för allmän flygträning motsvarande nuvarande ordning vid F 8 inte erfordras, dels att antalet flygförare som genomför allmän flygträning kan minskas väsentligt. Utredningen uppskattar att vid fullt genomfört förslag en besparing på ca 7 milj. kr. per år bör vara möjlig. Remissinstanserna ansluter sig i stort till utredningens förslag men anmäler i vissa fall avvikande mening. Sålunda ifrågasätter *överbefälhavaren* och *chefen för flygvapnet* om de föreslagna åtgärderna inte i vissa fall skulle innebära en ekonomisk försämring för den enskilde och framhåller även den eventuella rekryteringshämmande effekten av förslagets genomförande. Överbefälhavaren och chefen för flygvapnet anser liksom *Sveriges akademikers centralorganisation* och *Statstjänstemännens riksförbund*, att den bedömning av eventuell fortsatt flygtjänstgöring för officer som enligt utredningens förslag bör inträffa efter 16 års flygtjänstgöring i stället bör komma då officeren uppnår 40 års ålder. *Försvarets civilförvaltning* och *Tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion* anser att utredningen bör kompletteras beträffande underofficerskategorin. Yttranden har även inkommit från cheferna för armén och marinen, armé-, marin- och flygförvaltningarna, försvarets intendenturverk, statskontoret, riksrevisionsverket och militära tjänstgöringsåldersutredningen.

För egen del anser jag att utredningens förslag är väl ägnat att i huvudsak ligga till grund för en ändring av bestämmelserna för den allmänna flygträningen. Det ankommer på Kungl. Maj:t att närmare reglera formerna härför.

Beträffande anslaget för nästa budgetår räknar jag med ett väsentligt mindre flygtidsuttag än under innevarande budgetår. Med hänsyn härtill samt med utgångspunkt i den utgiftsram för flygvapnet som jag räknar med, föreslår jag att anslaget för nästa budgetår förs upp med 247 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Drift och underhåll av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 247 000 000 kr.

Försvarets sjukvårdsstyrelse: Avlöningar

1965/66	Utgift	1 941 360
1966/67	Anslag	2 300 000
1967/68	Förslag	2 800 000

Försvarets sjukvårdsstyrelse leder hälso- och sjukvården inom krigsmakten och är central myndighet för krigsmaktens sjukvårdsförvaltning. I verkets uppgifter ingår också att vara chefsmyndighet för militärapoteket och militärmedicinska undersökningscentralen. Försvarets sjukvårdsstyrelse är organiserad på tre byråer — hälsovårdsbyrån, sjukvårdsbyrån och mate-

rielbyrån — samt en administrativ sektion och en provisoriskt organiserad planeringsgrupp.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 89) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarets sjukvårdsstyrelse: Avlöningar för budgetåret 1967/68 beräkna ett förslagsanslag av 2 900 000 kr.

Tjänster	1966/67	Beräknad ändring 1967/68	
		Mynd.	Dep.ch.
Handläggande personal			
a) Medicinalpersonal	17	—	} + 4
b) Officerare	7	+ 1	
c) Civila	9	—	
<i>Övrig personal</i>			
a) Civila	41	+ 5	} + 4
b) Underofficer	1	—	
	75	+ 6	+ 4
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	2 247 000	+ 603 000	+ 500 000
Arvoden och särskilda ersättningar	53 000	—	—
	2 300 000	+ 603 000	+ 500 000

Försvarets sjukvårdsstyrelse

1. För utveckling och tillämpning av medicinska forskningsresultat har medel anvisats för anställning av en särskild arbetsgrupp fr. o. m. den 1 januari 1967. Gruppens arbete bör fortsätta under budgetåret 1967/68 (48 520 kr.).

2. För styrelsens dokumentationstjänst erfordras en bibliotekssakkunnig m. m. (15 000 kr.).

3. Vid sjukvårdsbyrån bör tillkomma en tjänst för kanslist för att avlasta läkarna löpande rutinärenden (26 676 kr.).

4. Vid materielbyrån bör inrättas tjänster för en assistent och ett biträde med hänsyn till den ökade inköpsverksamheten. Vidare erfordras medel för anlåtande av sakkunniga i samband med övergången till ADB-system (99 176 kr.).

5. Tjänster bör inrättas för en pensionerad officer och en kontorist vid administrativa sektionen (36 071 kr.).

6. Arbetstiden för en veterinär bör regleras om till heltid (25 920 kr.).

7. Löneomräkning m. m. 351 657 kr.

Departementschefen

1962 års försvarssjukvårdsutredning har i juni 1966 avlämnat sitt betänkande II »Militärsjukvården» (SOU 1965: 35). I betänkandet lägger utredningen fram förslag rörande dels militärsjukvårdens centrala och regionala ledning, dels samordningen mellan militära och civila ledningsorgan m. m.,

dels sjukvårdsutbildningen av vissa värnpliktiga och fast anställda, dels den militära sjukvårdsutbildningens organisation, dels en för försvaret gemensam personalkår — försvarets medicinalkår. Slutligen föreslås vissa åtgärder för att samordna anskaffningen av sjukvårdsmateriel inom totalförsvaret. Betänkandet har remissbehandlats men beredningen av ärendet är ännu inte avslutad. Jag är därför inte beredd att nu ta ställning till utredningens förslag. I avvaktan på beslut om sjukvårdsstyrelsens framtida uppgifter och organisation bör verket ges möjlighet att anställa viss extra personal som bl. a. bör medverka i pågående förberedelser för övergång till ett nytt inskrivningssystem och delta i den fortsatta utvecklingen av datasystemet för redovisning av sjukvårdsmaterielen.

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 2 800 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Försvarets sjukvårdsstyrelse: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kr.

Försvarets sjukvårdsstyrelse: Omkostnader

1965/66	Utgift	202 999
1966/67	Anslag	350 000
1967/68	Förslag	450 000

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 89) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarets sjukvårdsstyrelse: Omkostnader för budgetåret 1967/68 beräkna ett förslagsanslag av 525 000 kr.

	1966/67	Beräknad ändring 1967/68	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.	8 000	+ 2 000	—
2. Reseersättningar	59 000	+ 41 000	+ 20 000
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse och vatten ...	22 000	—	—
b) Kostnader för datamaskiner	130 000	+ 65 000	+ 50 000
c) Övriga expenser	121 000	+ 58 000	+ 30 000
4. Publikationstryck	10 000	—	—
	350 000	+ 166 000	+ 100 000

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Försvarets sjukvårdsstyrelse: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kr.

Försvarets radioanstalt: Anskaffning och underhåll av materiel

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 4 800 000 kr. I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 109) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarets radioanstalt: Anskaffning och underhåll av materiel för budgetåret 1967/68 beräkna ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

Med hänvisning till en inom försvarsdepartementet upprättad promemoria, som torde få överlämnas till riksdagens vederbörande utskott, hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) till *Försvarets radioanstalt: Anskaffning och underhåll av materiel* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att utöver anslaget beställningar av materiel för försvarets radioanstalts verksamhet får läggas ut inom en kostnadsram av 3 000 000 kr.

Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar

1965/66	Utgift	1 296 921
1966/67	Anslag	1 720 000
1967/68	Förslag	1 950 000

Centrala värnpliktsbyrån svarar för den centrala registreringen av krigsmaktens personal och har vidare till uppgift att biträda överbefälhavaren och försvarsgrenscheferna i ärenden rörande inskrivningsväsende, personalredovisning, personalprövningsverksamhet m. m. Värnpliktsbyrån skall vidare bl. a. följa inskrivningsnämndernas och inskrivningschefernas verksamhet. Värnpliktsbyrån är organiserad på centraldetalj, befattningsanalysdetalj, armédetalj, marin- och flygdetalj, uppskovsdetalj, truppregisterdetalj, dataavdelning, teknisk detalj, expedition och förvaltningsdetalj.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 116) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar beräkna ett förslagsanslag av 1 950 000 kr.

Tjänster	1966/67	Beräknad ändring 1967/68	
		Mynd.	Dep.ch.
Handläggande personal	16	+ 4	+ 1
Övrig personal	68	—	— 1
	84	+ 4	± 0
Anslag			
Avlöningar till tjänstemän	1 716 820	+ 386 820	+ 229 820
Arvoden och särskilda ersättningar	3 180	+ 180	+ 180
	1 720 000	+ 387 000	+ 230 000

Centrala värnpliktsbyrån

1. Värnpliktsbyrån har fått ökade befogenheter i ärenden rörande befrielse från och anstånd med värnpliktstjänstgöring. För uppgifter i samband därmed bör tillkomma en regementsofficer (stabschef), en pensionerad officer och en byrådirektör (117 841 kr.).

2. För förvaltningen av bagartorpsområdet i Solna behövs en pensionerad officer, en pensionerad underofficer och ett kvalificerat biträde. Uppgifterna har övertagits från förutvarande intendenturförrådet i Stockholm (52 369 kr.).

3. För värnpliktsbyråns ADB-verksamhet erfordras en byrådirektör och för befattningsanalys en pensionerad underofficer (61 617 kr.).

4. En pensionerad officer bör på grund av arbetsuppgifternas art föras över till arméstaben. Vidare kan två biträden dras in under förutsättning att värnpliktsbyrån tilldelas en optisk läsare (— 50 172 kr.).

5. Löneomräkning 205 345 kr.

1964 års inskrivnings- och personalredovisningsutredning

1964 års inskrivnings- och personalredovisningsutredning har den 30 september 1966 avlämnat betänkandet »Krigsmaktens personalförvaltning» (Stencil Fö 1966: 5). I betänkandet föreslås ett nytt system för inskrivning och redovisning av värnpliktiga. Systemet bygger på datateknik. Inskrivningsområdenas antal föreslås minskat till sex, vilka bör avgränsas så att de sammanfaller med militärområdena. Prövnings- och urvalsförfarandet vid inskrivningen utvidgas avsevärt. Övergången till det nya systemet föreslås efter en förberedelseperiod ske med början hösten 1968. Verksamheten bör enligt utredningen ledas av centrala värnpliktsbyrån, som omorganiseras till en central personalförvaltning, och inom varje militärområde av en nyorganiserad regional personalförvaltning, som lyder under militärbefälhavaren. De regionala personalförvaltningarna avses överta inskrivningschefernas uppgifter och vissa uppgifter från förbanden. Utredningen beräknar att dess förslag leder till minskat personalbehov och andra besparingar. Betänkandet har remissbehandlats. Remissinstanserna intar genomgående en positiv ståndpunkt till utredningens principförslag.

Departementschefen

1964 års inskrivnings- och personalredovisningsutrednings förslag rörande inskrivningen och redovisningen av värnpliktiga m. m. synes ge möjlighet till rationaliseringsvinster samtidigt som ett effektivare system skapas för bl. a. urvalet av de inskrivningsskyldiga och personalplaneringen inom krigsmakten. Jag beräknar att förslaget i ärendet skall kunna föreläggas 1968 års riksdag.

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 1 950 000

kr. Jag har därvid beräknat medel för en regementsofficer (1) och en kansli-skrivare (2). Vidare har jag förutsatt att tolv tjänstgöringsmånader för frivilligt tjänstgörande personal förs över till centrala värnpliktsbyrån från arméns anslag (2). Anslaget bör samtidigt minskas med medel för en pensionerad officer och två biträden (4).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 950 000 kr.

Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader

1965/66	Utgift	486 506
1966/67	Anslag	685 000
1967/68	Förslag	950 000

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 116) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader beräkna ett förslagsanslag av 950 000 kr.

	1966/67	Beräknad ändring 1967/68	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.	10 000	—	—
2. Reseersättningar	32 500	+ 4 500	+ 3 000
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse och vatten	5 000	+ 62 000	+ 57 000
b) Kostnader för datamaskiner m. m. ...	218 500	+ 81 500	+ 81 500
Därav engångsutgifter	23 000	+ 38 000	+ 38 000
c) Bevakning	160 000	+ 61 000	+ 61 000
d) Övriga expenser	217 000	+ 108 000	+ 62 500
Därav engångsutgifter	18 000	+ 27 000	+ 9 000
4. Publikationstryck	42 000	—	—
5. Representation m. m.	—	+ 4 000	—
	<hr/> 685 000	<hr/> + 321 000	<hr/> + 265 000

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 950 000 kr.

Vissa signalförbindelser m. m.

1965/66	Utgift	15 013 421	Reservation	5 705 909
1966/67	Anslag	30 967 000		
1967/68	Förslag	27 000 000		

Från anslaget bestrids kostnader för utbyggnad av för krigsmakten gemensamma signalförbindelser.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 144) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Vissa signalförbindelser m. m. för budgetåret 1967/68 beräkna ett reservationsanslag av 27 000 000 kr.

För den budgetära utvecklingen under detta anslag t. o. m. den 30 juni 1966 har redogjorts i prop. 1966: 110 (s. 140). Den 30 juni 1966 saknade beställningsbemyndiganden till ett belopp av 42 210 000 kr. täckning av betalningsmedel. Härvid har tagits hänsyn till att under budgetåret 1965/66 har förts över 1,4 milj. kr. från anslaget Reglering av prisstegringar. För innevarande år har riksdagen medgett, att beställningar får läggas ut inom en kostnadsram av 40 milj. kr. samt anvisat 30 967 000 kr. i betalningsmedel. Enligt hittills meddelade beslut kommer alltså den 30 juni 1967 beställningsbemyndiganden om 51 243 000 kr. att sakna täckning av betalningsmedel.

Flygförvaltningen

Anslaget bör föras upp med 37 750 000 (+ 6 783 000) kr. För nästa budgetår bör inhämtas bemyndigande att beställa förbindelser och materiel till ett belopp av 40 milj. kr.

Om medelsanvisningen under anslaget för nästa budgetår kommer att motsvara det enligt prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 143) beräknade beloppet bör inhämtas ett beställningsbemyndigande om 20 milj. kr. Behovet har beräknats med ledning av en inom försvarsstaben utarbetad reviderad långsiktplan.

Departementschefen

Ärendet är av sådan natur att närmare redogörelse inte bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysning torde få inhämtas av de handlingar som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Överbefälhavaren har beräknat medelsförbrukningen under anslaget för nästa budgetår till 24,5 milj. kr.

Anslaget bör föras upp med 27 milj. kr. Jag räknar med lika stor medelsförbrukning som överbefälhavaren. Detta medför att reservationen kommer att öka med 2,5 milj. kr. Som jag anfört under Ramberäkning m. m. erfordras en reservationsmedelsökning under anslagen på driftbudgeten för att inom den förutsatta utgiftsramen för nästa budgetår balansera att outnytt-

jade belopp tas i anspråk under kapitalbudgeten. Jag är inte beredd att tillstyrka något nytt beställningsbemyndigande. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Vissa signalförbindelser m. m.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 27 000 000 kr.

Signalskyddsmateriel

1965/66	Inkomst	1768 005	Reservation	4 358 005
1966/67	Anslag	500 000		
1967/68	Förslag	2 250 000		

¹ Genom överföring av 3 085 748 kr. från reservationsanslaget *Vissa signalförbindelser m. m.*

Från anslaget bestrids kostnader för anskaffning av kryptomateriel m. m. enligt en av överbefälhavaren upprättad långsiktsplan.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 143) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Signalskyddsmateriel för budgetåret 1967/68 beräkna ett reservationsanslag av 2 250 000 kr.

Arméförvaltningen

Anslaget bör föras upp med 4 150 000 (+ 3 650 000) kr. Medelförbrukningen under innevarande budgetår beräknas till 4 858 000 kr.

Anslaget för nästa budgetår avses för fortsatt anskaffning av signalskyddsmateriel för i första hand den nya högre regionala ledningsorganisationens behov.

Departementschefen

Anslaget bör föras upp med 2 250 000 kr. Överbefälhavaren räknar med en medelförbrukning under nästa budgetår om 2 050 000 kr., varigenom reservationen kommer att öka med 200 000 kr. Denna ökning erfordras av samma anledning som jag angett i fråga om anslaget till vissa signalförbindelser m. m. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Signalskyddsmateriel* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 2 250 000 kr.

Familjebidrag

1965/66	Utgift	52 180 191
1966/67	Anslag	37 000 000
1967/68	Förslag	36 000 000

Från anslaget bekostas vissa ersättningar för att trygga försörjning m. m. av de värnpliktigas anhöriga m. fl. under den tid de värnpliktiga fullgör

militärtjänstgöring. Familjebidrag kan utgå som familjepenning, bostadsbidrag, näringsbidrag, sjukbidrag och begravningsbidrag. Från anslaget betalas också kostnader för särskild hjälpverksamhet till förmån för de värnpliktiga och deras familjer m. m.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 153) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Familjebidrag för budgetåret 1967/68 beräkna ett förslagsanslag av 34 000 000 kr.

Försvarets civilförvaltning

Anslaget bör föras upp med 44 300 000 (+ 7 300 000) kr. Antalet tjänstgöringsdagar som berättigar till familjebidrag har beräknats till för grundutbildning 16 126 800 och för repetitionsutbildning m. m. 2 293 300. Den genomsnittliga familjebidragskostnaden för budgetåret 1967/68 har med hänsyn till belastningen under budgetåret 1965/66 beräknats till 1: 30 (+ 0: 20) kr. för man och dag vid grundutbildning och 10: — (+ 0: 50) kr. för man och dag vid repetitionsutbildning.

Departementschefen

I annat sammanhang denna dag lämnas förslag till förbättrade familjebidrag. Med hänsyn härtill samt till vad jag i det föregående anfört rörande repetitionsutbildningens omfattning bör anslaget föras upp med 36 milj. kr. Jag har därvid räknat med omkring 16 530 000 tjänstgöringsdagar för grundutbildning och omkring 850 000 tjänstgöringsdagar för repetitionsutbildning. Vidare har jag räknat med en höjning av medlen till särskild hjälpverksamhet till förmån för de värnpliktiga och deras familjer från nuvarande 250 000 till 350 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Familjebidrag* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 36 000 000 kr.

Reseersättningar till värnpliktiga m. fl.

1965/66	Utgift	15 410 524
1966/67	Anslag	15 800 000
1967/68	Förslag	14 800 000

Från anslaget betalas kostnader för resor och traktamenten för värnpliktiga, för följebefäl i samband med värnpliktsresor samt för medlemmar i frivilliga försvarsorganisationer i samband med frivillig tjänstgöring vid krigsmakten m. m.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 154) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Reseersättningar till värn-

pliktiga m. fl. för budgetåret 1967/68 beräkna ett förslagsanslag av 14,8 milj. kr.

Försvarets civilförvaltning

Anslaget bör föras upp med 17 600 000 (+ 1 800 000) kr. Av ökningen hänför sig 600 000 kr. till kostnadsökningar med anledning av successiv övergång till nytt repetitionsutbildningssystem och 1 200 000 kr. till traktements- och taxehöjningar.

Departementschefen

Med hänvisning till vad jag i det föregående anfört rörande omfattningen av repetitionsutbildningen och de värnpliktigas förmåner bör anslaget föras upp med 14 800 000 (— 1 000 000) kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Reseersättningar till värnpliktiga m. fl.* för budgetåret 1967/68 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 14 800 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

III. FÖRSVARETS FASTIGHETSFOND

Kasernbyggnaders delfond

1. Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål

1965/66	Nettoutgift	10 306 410	Outnyttjat belopp	1 574 199
1966/67	Anslag	24 900 000		
1967/68	Förslag	1 000		

Anslaget avses för nybyggnad av för försvaret gemensamma lokaler samt för nybyggnad av lokaler för försvarets radioanstalt.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 202) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål för budgetåret 1967/68 beräkna ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Fortifikationsförvaltningen

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1967/68 har fortifikationsförvaltningen beräknat medelsförbrukningen under anslaget till 20 585 000 kr. Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp vid utgången av budgetåret 1966/67 har förvaltningen föreslagit att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med ett belopp av 3 576 000 kr.

Sedermera har fortifikationsförvaltningen med skrivelse den 7 februari 1967 överlämnat reviderat förslag till investeringsplan för anslaget för budgetåret 1967/68. Medelsförbrukningen under anslaget har för budgetåret 1967/68 beräknats till 800 000 kr. Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp vid utgången av budgetåret 1966/67 föreslås att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

I fråga om byggnadsföretag som påbörjats före den 1 juli 1966 anför fortifikationsförvaltningen att nybyggnaderna för militärområdesstaberna i Kristianstad, Strängnäs och Boden samt nybyggnad för intendenturförrådet i Filipstad numera färdigställts och tagits i bruk.

Fortifikationsförvaltningen föreslår att under budgetåret 1967/68 påbörjas nybyggnad av en värmecentral för försvarets radioanstalt samt anför i anslutning härtill bl. a. följande. Nuvarande värmecentral vid radioanstaltens centrala del betjänar samtliga byggnader inom området. Den värmetekniska utrustningen inom centralen är nedsliten och behöver sna-

rast ersättas. Byggnaden är för liten för att en ny installation med tillräcklig kapacitet skall kunna göras. Vidare är personalutrymmena små och otidsenliga. Värmebehoven kommer att avsevärt öka i samband med tillkomsten av planerade nybyggnader m. m. inom området. I skrivelse den 25 augusti 1966 har fortifikationsförvaltningen redovisat förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av värmecentralen m. m. Kostnaderna uppskattas till 1 210 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966. Medelsbehovet beräknas till 800 000 kr. för budgetåret 1967/68 och 410 000 kr. för budgetåret 1968/69.

Fortifikationsförvaltningen anmäler vidare att det kan bli aktuellt att under budgetåret 1967/68 påbörja nybyggnad av stabsbyggnad i Östersund för Nedre Norrlands militärområde. Erforderligt underlag för upprättande av byggnadsprogram med kostnadsberäkning föreligger dock inte, varför objektet inte redovisats i den av fortifikationsförvaltningen ingivna investeringsplanen för nästa budgetår.

Departementschefen

Såsom jag anfört inledningsvis har fortifikationsförvaltningen den 7 februari 1967 kommit in med reviderat förslag till investeringsplan för anslaget, enligt vilken medelsförbrukningen för nästa budgetår beräknas till 800 000 kr.

Jag föreslår att medel beräknas för att under nästa år påbörja nybyggnad av värmecentral för försvarets forskningsanstalt. Genom beslut den 24 februari 1967 har Kungl. Maj:t uppdragit åt fortifikationsförvaltningen att projektera värmecentralen. För byggnadsarbetena erfordras under nästa budgetår 800 000 kr. Jag anser vidare att medel bör beräknas för att påbörja nybyggnad av lokaler i Östersund för Nedre Norrlands militärområdesstab. Militärområdesstabens lokalbehov uppgår enligt en av statskontoret gjord utredning till ca 2 500 m². Nuvarande stabsbyggnadens yta uppgår till ca 1 175 m². För att tillgodose stabens övriga lokalbehov förhyrs lokaler i tre olika byggnader. Lokalerna i två av dessa byggnader kan endast disponeras till utgången av år 1968. Med hänsyn härtill bör en nybyggnad uppföras för staben såsom komplement till den befintliga stabsbyggnaden. Arbetena bör påbörjas redan hösten 1967. Byggnadskostnaderna har preliminärt uppskattats till 3,5 milj. kr., vartill kommer kostnaderna för förvärv av erforderlig tomtmark med ca 300 000 kr. För att påbörja byggnadsarbetena erfordras för nästa budgetår 1 milj. kr.

Jag förordar att medel för nästa budgetår anvisas i enlighet med följande investeringsplan och anslagsberäkning. Om riksdagen inte har något att erinra bör Kungl. Maj:t även nästa budgetår äga att inom ramen för det av riksdagen anvisade anslaget och sedan huvudhandlingar prövats av Kungl. Maj:t besluta om dessa företag skall utföras. Jag räknar dock med att i framtiden huvudhandlingar i allmänhet skall föreligga för de objekt som

underställs riksdagens prövning. Medel bör även få tas i anspråk för andra objekt där byggnadskostnaderna beräknats understiga 300 000 kr.

Investeringsplan (1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1.4.1966	Medelsförbrukning			Byggstart mån/år	Färdigställande mån/år
		Faktisk t. o. m. 1965/66	Beräknad för			
			1966/67	1967/68		
<i>A. Företag påbörjade före 1.7.1966</i>						
Anordnande av lokaler för militär- områdesstaber i						
Kristianstad	5 540	3 706	1 834	—	10.65	10.66
Strängnäs	3 924	1 759	2 165	—	9.65	10.66
Boden	4 094	1 933	2 161	—	9.65	10.66
Nybyggnad av förrådsanläggning i Filipstad	8 800	8 274	526	—	1.64	7.66
Diverse utgiftsrester för äldre byggnadsobjekt	—	—	18	—	—	—
Summa A	22 358	15 672	6 704	—	—	—
<i>B. Företag avsedda att påbörjas 1966/67</i>						
Diverse smärre byggnadsföretag	—	—	196	—	—	—
Summa B	—	—	196	—	—	—
<i>C. Företag avsedda att påbörjas 1967/68</i>						
Nybyggnad av värmecentral m. m. vid försvarets radioanstalt	1 210	—	—	800	9.67	9.68
Nybyggnad av lokaler för militär- områdesstaben i Östersund	3 500	—	—	1 000	10.67	—
Summa C	4 710	—	—	1 800	—	—
Summa A—C	27 068	15 672	6 900	1 800	—	—

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång		Beräknad medelsförbrukning	
Outnyttjat belopp 1.7.1966	1 574	1966/67	6 900
Anslag för 1966/67	24 900	1967/68	1 800
Anslag för 1967/68	1	Beräknat utnyttjat belopp 30.6.1968	17 775
Summa	26 475	Summa	26 475

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

2. Byggnadsarbeten för armén

1965/66	Nettoutgift	42 277 058	Outnyttjat belopp	59 275 030
1966/67	Anslag	44 000 000		
1967/68	Förslag	1 000		

Anslaget avses för nybyggnad av lokaler för arméns truppförband m. m.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 202) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Byggnadsarbeten för armén för budgetåret 1967/68 beräkna ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Fortifikationsförvaltningen

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1967/68 har fortifikationsförvaltningen beräknat medelsförbrukningen under anslaget till 73,1 milj. kr. Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp vid utgången av budgetåret 1966/67 har förvaltningen föreslagit att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Sedermera har fortifikationsförvaltningen med skrivelse den 7 februari 1967 överlämnat reviderat förslag till investeringsplan för anslaget för budgetåret 1967/68. Medelsförbrukningen under anslaget har för budgetåret 1967/68 beräknats till 36,2 milj. kr. Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp vid utgången av budgetåret 1966/67 föreslås att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Det av fortifikationsförvaltningen slutligt anmälda medelsbehovet för 1967/68 framgår av följande sammanställning.

Byggnadsobjekt	Medelsförbrukning (1 000-tal kr.)
A. Företag påbörjade före 1.7.1966	
1. I 5. Utökning av värmecentral m. m.	299
2. I 20. Nybyggnad av två kaserner, kanslihus, marketenteri och underbefälsmäss m. m.	374
3. ArtSS. Utbyggnad av läger vid Trängslet	694
4. P 6. Nybyggnad av smörj- och servicehall m. m. på Rinkaby skjutfält	85
5. Krigsförråd	8 550
6. Förråd för utbildningsammunition	1 950
7. Diverse smärre byggnadsföretag	2 300
	Summa A 14 252
B. Företag avsedda att påbörjas 1966/67	
8. A 8. Utbyggnad för bandkanonutbildning	2 200
9. I 5. Nybyggnad av vakt- och arrestbyggnad	370
10. I 11. Nybyggnad av värmecentral m. m.	1 900
11. I 19. Nybyggnad av distributionsledning för värme	687
12. I 20. Utökning av värmecentral	389

13. KS.	Nybyggnad av elevförläggning	640
14. I 4.	Nybyggnad av förrådsbyggnad	370
15. P 7.	Utbyggnad av verkstadsområde, Revingeled	1 765
	Summa B	8 321

C. Företag avsedda att påbörjas 1967/68

16. ArtSS.	Nybyggnad av utbildningsanordningar vid Trängslet (etapp 1)	1 500
17. I 2.	Nybyggnad av matinträttning m. m.	1 000
18. I 2.	Nybyggnad av vakt- och arrestbyggnad	450
19. I 12.	Nybyggnad av värmecentral m. m.	1 000
20. I 17.	Nybyggnad av matinträttning och marketenteribygnad ...	1 000
21. I 21.	Nybyggnad av matinträttning	1 180
22. I 21.	Nybyggnad av värmecentral	960
23. P 7Y.	Nybyggnad av värmecentral	900
24. P 18.	Nybyggnad av värmecentral m. m.	1 400
25. Ing 3.	Nybyggnad av flygtjänstbyggnad för helikopterskolan	830
26. I 3.	Utbyggnad av motorområde (etapp 1)	500
27. I 5.	Utbyggnad av motorområde	1 000
28. P 10.	Nybyggnad av förrådsbyggnad	365
29. JS.	Utbyggnad av motorområde	2 000
30. HS.	Utbyggnad av hundskolan	1 820
31. I 2.	Dagvattenledningar inom kasernområdet	715
32. I 3.	Dagvattenledningar inom kasernområdet	475
33. P 10.	Dagvattenledningar inom kasernområdet	420
34. T 4.	Avloppsledningar	720
	Summa C	18 235
	Summa A—C	40 808
	Reducering av medelsbehovet	4 608
	Beräknat medelsbehov	36 200

1. Behovet av utökning av värmecentral m. m. vid I 5 har senast anmälts i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 290). Genom beslut den 1 april 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att låta utföra byggnadsföretaget inom en kostnadsram av 1 360 000 kr. Byggnadskostnaderna beräknas nu till 1,2 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1966.

2. Behov av nybyggnad av två kaserner, kanslihus, marketenteri och underbefälsmäss m. m. vid I 20 har senast anmälts i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 344). Byggnadskostnaderna beräknas till 8,2 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1966.

3. Behovet av utbyggnad av läger vid Trängslet har senast behandlats i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 292). Kostnadsramen för detta byggnadsprojekt har tidigare beräknats till 16 milj. kr. men beräknas nu kunna begränsas till 15 milj. kr. i prisläget den 1 april 1966.

4. Behovet av nybyggnad av smörj- och servicehall m. m. på Rinkaby skjutfält har anmälts i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 330). Genom beslut den 20 augusti 1965 uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att låta

utföra byggnadsföretaget inom en kostnadsram av 1,4 milj. kr. enligt prisläget den 1 juli 1964. Byggnadskostnaderna beräknas till 1,4 milj. kr. i prisläget den 1 april 1966.

5. För fortsatt utbyggnad av krigsförråd för armén erfordras för nästa budgetår 8 550 000 kr.

6. För fortsatt utbyggnad av förråd för utbildningsammunition erfordras för nästa budgetår 1 950 000 kr.

7. För diverse smärre byggnadsåtgärder erfordras för nästa budgetår 2,3 milj. kr.

8. Behovet av utbyggnad för bandkanonutbildning vid A 8 har anmälts för riksdagen i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 335). Den 25 augusti 1966 har fortifikationsförvaltningen redovisat förslag till byggnadsprogram. Byggnadskostnaderna har uppskattats till 4 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1966. — Genom beslut den 16 december 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt förvaltningen att färdigställa bygghandlingar.

9. Behovet av nybyggnad av vakt- och arrestbyggnad vid I 5 har anmälts för riksdagen i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 331). Genom beslut den 13 maj 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att vid tidpunkt, som Kungl. Maj:t framdeles ville besluta, låta utföra byggnadsföretaget inom en kostnadsram av 390 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1965.

10. Behovet av nybyggnad av värmecentral m. m. vid I 11 har tidigare anmälts för riksdagen i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 290). Den 30 september 1966 har fortifikationsförvaltningen redovisat förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av värmecentral och centralisering av värmeförsörjningen vid regementet. Kostnaderna för byggnadsarbetena har därvid uppskattats till 4,4 milj. kr. Härav avser 3,4 milj. kr. investeringsarbeten och 1 milj. kr. iståndsättningsarbeten. — Genom beslut den 25 november 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt förvaltningen att utföra projektering av nybyggnaden.

11. Behovet av nybyggnad av värmecentral och centralisering av värmeförsörjningen vid I 19 har senast anmälts i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 334). Genom beslut den 17 januari 1964 uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att låta utföra motorområde, värmecentral och en distributionsledning för värme mellan värmecentralen och motorområdet. Sedermera uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 29 juni 1966 åt förvaltningen att låta utföra nybyggnad av ytterligare distributionsledningar för värme inom en kostnadsram av 730 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1965.

12. Behovet av utökning av värmecentral m. m. vid I 20 har anmälts i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 292). Genom beslut den 6 maj 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att låta utföra ifrågavarande tillbyggnad inom en kostnadsram av 800 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1965.

13. Behovet av nybyggnad av elevförläggning vid krigsskolan på Karlberg har anmälts i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 292). Genom beslut den 13 maj 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att låta utföra nybygg-

naden inom en kostnadsram av 1 860 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1965. På grundval av inkomna anbud har kostnaderna för byggnadsföretaget beräknats till 2 160 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966.

14. Behovet av nybyggnad av förråd för intendenturmateriel vid I 4 har anmälts i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 293). Genom beslut den 17 februari 1967 uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att låta utföra ifrågasvarande nybyggnad inom en kostnadsram av 1 070 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966. Av medelsbehovet skall 300 000 kr. bestridas av medel som anvisats under det för budgetåret 1962/63 upptagna investeringsanslaget Anordnande av lokalutrymmen för utbildning i FN-tjänst.

15. Behovet av utbyggnad av verkstadsområdet vid P 7, Revingehed, har senast anmälts i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 293). Genom beslut den 6 maj 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att låta utföra ifrågasvarande byggnadsföretag inom en kostnadsram av 3 260 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1965, motsvarande 3 450 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966.

16. Behovet av nybyggnad av vissa utbildningsanordningar vid Trängslet har anmälts i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 290). I skrivelse den 25 juli 1966 har fortifikationsförvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning byggnadsprogram för första etappen av utbyggnaden av utbildningsanordningar, vilka omfattar nybyggnad av korthållsbana, idrottsplats, korthållsbana för eldexercis, troppuppställningsplatser, stolplador, elledningar, parkeringsplatser, vägar m. m. Byggnadskostnaderna har uppskattats till 2 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1966. — Genom beslut den 2 september 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt förvaltningen att utföra projektering för denna utbyggnadsetapp. En andra byggnadsetapp avses skola utföras under budgetåret 1968/69.

17—18. Behovet av nybyggnad av matinträttning samt vakt- och arrestbyggnad vid I 2 har tidigare anmälts i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 292). I skrivelse den 25 augusti 1966 har fortifikationsförvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av matinträttningen. Byggnadskostnaderna har uppskattats till 5 170 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966. — Genom beslut den 20 januari 1967 uppdrog Kungl. Maj:t åt förvaltningen att utföra projektering av matinträttningen.

I skrivelse den 29 april 1966 har förvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av vakt- och arrestbyggnad. Kostnaderna för byggnadsföretaget har uppskattats till 450 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966. — Genom beslut den 29 juni 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt förvaltningen att färdigställa bygghandlingar för nybyggnad av vakt- och arrestbyggnaden.

19. Vid I 12 erfordras nybyggnad av värmecentral m. m. Pannor och rörsystem i regementets nuvarande värmecentral är uttjänta. Separata panncentraler med otillräcklig kapacitet förekommer i ett flertal byggnader.

Värmebehoven kommer att öka i samband med planerad iståndsättning av kaserner och nybyggnad av matinrättning. För att kunna tillgodose värmebehoven för etablissemetet erfordras en ny modern värmecentral samt centralisering av värmeförsörjningen. I skrivelse den 30 september 1966 har fortifikationsförvaltningen redovisat förslag till byggnadsprogram avseende nybyggnad av värmecentral och centralisering av värmeförsörjningen. Byggnadskostnaderna har uppskattats till 3,3 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1966. Härav avser 2,5 milj. kr. investeringsarbeten och 800 000 kr. iståndsättningsarbeten. — Genom beslut den 25 november 1966 meddelade Kungl. Maj:t projekteringstillstånd för arbetena.

20. Behov föreligger av nybyggnad av matinrättnings- och mässbyggnad vid I 17. Den nuvarande matinrättningen — uppförd år 1913 — är starkt nedsliten och otidsenligt utformad. Den uppfyller inte nutida krav vare sig i fråga om sanitära installationer, ekonomiutrymmenas disposition och inredning eller ett för rationell hantering ordnat proviantmagasin. Marketenterilokalerna, som är inrymda i en år 1918 uppförd mässbyggnad, där även underbefäls- och underofficersmässar är belägna, är utrymmesmässigt helt otillräckliga. De tillgodoser inte heller de hygieniska krav som bör ställas. Underbefäls- och underofficersmässarna har för närvarande inte normerad storlek. Sedan ny matinrättnings- och marketenteribygnad kommit till stånd kan erforderliga mässlokaler för underbefäl och underofficerare anordnas i den nuvarande marketenteribygnaden. Vidare kan behovet av ett tillräckligt stort och ändamålsenligt centralt utrustningsförråd för intendenturmateriel tillgodoses i nuvarande matinrättningsbyggnad. Kostnaderna för nybyggnad av matinrättnings- och marketenteribygnad vid I 17 har uppskattats till 6,7 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1966. I skrivelse den 19 oktober 1966 har fortifikationsförvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för ifrågavarande byggnadsföretag. Medelsförbrukningen beräknas till 1 milj. kr. för budgetåret 1967/68, 3 milj. kr. för budgetåret 1968/69 och 2,7 milj. kr. för budgetåret 1969/70.

21—22. Behovet av nybyggnad av matinrättning och värmecentral m. m. vid I 21 har senast anmälts i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 332). I skrivelse den 7 juli 1966 har fortifikationsförvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av matinrättningen. Byggnadskostnaderna har uppskattats till 5 775 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966. — Genom beslut den 13 januari 1967 meddelade Kungl. Maj:t projekteringstillstånd för objektet. Medelsförbrukningen beräknas till 1 180 000 kr. för budgetåret 1967/68, 3 milj. kr. för budgetåret 1968/69 och 1 595 000 kr. för budgetåret 1969/70.

I skrivelse den 25 juli 1966 har förvaltningen redovisat förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av värmecentral m. m. Byggnadskostnaderna härför har enligt prisläget den 1 april 1966 uppskattats till 1 960 000 kr. —

Genom beslut den 2 september 1966 meddelade Kungl. Maj:t projekterings-tillstånd för objektet.

23. Behovet av nybyggnad av värmecentral vid P 7, Ystad, har senast anmälts i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 290). I skrivelse den 16 augusti 1966 har förvaltningen redovisat förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av värmecentralen. Byggnadskostnaderna har enligt prisläget den 1 april 1966 uppskattats till 1,6 milj. kr., varav 900 000 kr. erfordras för budgetåret 1967/68 och återstoden för budgetåret 1968/69. — Genom beslut den 13 januari 1967 meddelade Kungl. Maj:t projekterings-tillstånd för objektet.

24. Behov föreligger av nybyggnad av värmecentral och centralisering av värmeförsörjningen vid P 18. För närvarande finns tio värmecentraler inom etablissemnet och den installerade panneffekten är otillräcklig. Övervägande antalet värmecentraler är helt nedslitna och omoderna. Fortifikationsförvaltningen har i skrivelse den 25 augusti 1966 underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av värmecentral och centralisering av värmeförsörjningen. Kostnaderna för erforderliga arbeten har enligt prisläget den 1 april 1966 uppskattats till 2 555 000 kr., varav 1,4 milj. kr. erfordras för budgetåret 1967/68 och återstoden för budgetåret 1968/69. — Genom beslut den 13 januari 1967 meddelade Kungl. Maj:t projekterings-tillstånd för objektet.

25. Behovet av ytterligare lokaler för den till Ing 3 förlagda helikopterskolan har senast anmälts i prop. 1963: 108 (s. 92). Chefen för armén har den 17 september 1965, efter samråd med statskontoret, till fortifikationsförvaltningen överlämnat behovsunderlag för nybyggnad av flygtjänstbyggnad för helikopterskolan. I skrivelse den 19 oktober 1966 har förvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning ett på grundval av nämnda behovsunderlag upprättat förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av flygtjänstbyggnad för helikopterskolan i Boden. Byggnadskostnaderna har enligt prisläget den 1 april 1966 uppskattats till 2,3 milj. kr., varav 830 000 kr. erfordras för budgetåret 1967/68 och återstoden för budgetåret 1968/69.

26. Behovet av utbyggnad av motorområde vid I 3 har senast anmälts i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 294). Byggnadskostnaderna uppskattas enligt prisläget den 1 april 1966 till 2 720 000 kr.

27. Behovet av utbyggnad av motorområde vid I 5 har senast anmälts i prop. 1964: 1 (bil. 6 s. 346). I skrivelse den 6 maj 1966 har fortifikationsförvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram. Förslaget omfattar nybyggnad av varmgarage, tvätt- och smörjhall, spolplatta, pumpstation, smörjbyggor, distributionsanläggning för drivmedel samt yttre ledningar, vägar, planer m. m. — Genom beslut den 29 juni 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt förvaltningen att färdigställa bygghandlingar. Byggnadskostnaderna enligt prisläget den 1 april 1966 uppskattas till 5 940 000 kr. Medelsförbrukningen beräknas till 1 milj. kr. för budgetåret 1967/68, 3 milj. kr. för budgetåret 1968/69 och 1 940 000 kr. för budgetåret 1969/70.

28. Vid P 10 föreligger behov av nybyggnad av förråd för intendenturmateriel. I skrivelse den 11 februari 1966 har fortifikationsförvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av en förrådsbyggnad vid P 10 för såväl FN-materiel som regementets intendenturmateriel. — Genom beslut den 6 maj 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt förvaltningen att färdigställa bygghandlingar. Byggnadskostnaderna har uppskattats till 665 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966. För ändamålet kan 300 000 kr., motsvarande på FN-utbildningen ankommande del av kostnaderna för nybyggnaden, disponeras av medel som ställts till förvaltningens förfogande från det för budgetåret 1962/63 anvisade investeringsanslaget Anordnande av lokalutrymmen för utbildning i FN-tjänst.

29. Behovet av utbyggnad av motorområde vid arméns jägarskola har tidigare anmälts i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 335). Fortifikationsförvaltningen har i skrivelse den 25 augusti 1966 redovisat förslag till byggnadsprogram. Förslaget omfattar nybyggnad av tygverkstad, garage med smörjhall, motorlektionssal och pannrum m. m., spolplatta, smörjbryggor, vägar, planer, yttre ledningar m. m. Byggnadskostnaderna har uppskattats till 3 440 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966. Medelsförbrukningen beräknas till 2 milj. kr. för budgetåret 1967/68 och 1 440 000 kr. för budgetåret 1968/69. — Genom beslut den 27 januari 1967 uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att färdigställa bygghandlingar för byggnadsföretaget.

30. Med skrivelser den 11 och den 27 oktober 1965 har statskontoret till Kungl. Maj:t inkommit med dels i samråd med chefen för armén och rikspolisstyrelsen uppgjort förslag rörande organisation av arméns hundskola, dels i samråd med chefen för armén och fortifikationsförvaltningen uppgjort förslag till byggnadsprogram för erforderliga byggnads- och anläggningsarbeten vid hundskolan.

I skrivelse till fortifikationsförvaltningen den 29 november 1966 har chefen för armén efter samråd med statskontoret hemställt att förvaltningen måtte projektera och under budgetåret 1966/67 påbörja följande i byggnadsprogrammet för hundskolan upptagna byggnads- och anläggningsarbeten, vilka oundgängligen erfordrades enbart för krigsmaktens behov, nämligen två värmestallar, valpstall, två kojhundstallar, destruktionsanläggning samt erforderliga vägar och planer, vatten- och avloppsledningar, elledningar och distributionsledningar för värme m. m. Med anledning härav har förvaltningen uppgjort situationsplan över skolområdet, utvisande dels skolområdet i fullt utbyggt skick, dels de byggnader m. m. som bör ingå i en första etapp av utbyggnad av området. Vidare har förvaltningen gjort upp förslagsritningar avseende i nämnda etapp ingående byggnader. Byggnadskostnaderna för aktuella byggnadsåtgärder har enligt prisläget den 1 april 1966 beräknats till 3 320 000 kr. Medelsbehovet beräknas intill ett belopp av 1,5 milj. kr. kunna tillgodoses med anlåtande av medel, som av arbetsmarknadsstyrelsen disponeras för beredskapsarbeten. Sistnämnda

belopp motsvarar den beräknade medelsförbrukningen för budgetåret 1966/67. För att tillgodose resterande medelsbehov bör för budgetåret 1967/68 1 820 000 kr. beräknas under förevarande investeringsanslag. I skrivelse den 14 december 1966 har förslaget underställts Kungl. Maj:ts prövning. — Genom beslut den 13 januari 1967 uppdrog Kungl. Maj:t åt förvaltningen att dels på grundval av ingivna situationsplan och ritningar färdigställa bygghandlingar avseende första etappen av utbyggnad för hundskolan, dels — med anlåtande av medel som arbetsmarknadsstyrelsen väntades ställa till ämbetsverkets förfogande — låta påbörja ifrågavarande byggnads- och anläggningsarbeten inom en kostnadsram av 1,5 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1966.

31—33. Vid I 2, I 3 och P 10 erfordras anläggande av nya dagvattenledningar. Kostnaderna har uppskattats till 715 000 kr., 475 000 kr. resp. 420 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966. Genom beslut den 30 september 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att upprätta bygghandlingar för ifrågavarande anläggningar.

34. Behovet av anläggande av nytt avloppssystem vid T 4, vilket skall anslutas till Hässleholms stads avloppssystem, har tidigare anmälts i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 295). Genom beslut den 28 oktober 1966 godkände Kungl. Maj:t avtal med Hässleholms stad om rätt för kronan att avleda spillvatten från regementets kasernområde till stadens avloppsnät. Härjämte uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att låta anlägga avloppsledningar m. m. vid T 4 inom en kostnadsram av 720 000 kr.

Departementschefen

Såsom jag anfört inledningsvis har fortifikationsförvaltningen den 7 februari 1967 kommit in med reviderat förslag till investeringsplan för anslaget, enligt vilket medelsförbrukningen för nästa budgetår beräknas till 36,2 milj. kr. Jag biträder fortifikationsförvaltningens förslag och förordar att medel för nästa budgetår anvisas i enlighet med följande investeringsplan och anslagsberäkning. För samtliga nya objekt med undantag för nybyggnad av matinrättning och marketenterbyggnad vid I 17 och nybyggnad av flygtjänstbyggnad för helikopterskolan vid Ing 3 har Kungl. Maj:t godkänt byggnadsprogram. Om riksdagen inte har något att erinra bör Kungl. Maj:t även nästa budgetår äga att inom ramen för det av riksdagen anvisade anslaget och sedan huvudhandlingar prövats av Kungl. Maj:t besluta om företagen skall utföras. Jag räknar dock med att i framtiden huvudhandlingar i allmänhet skall föreligga för de objekt som underställs riksdagens prövning. Medel bör även få tas i anspråk för andra objekt där byggnadskostnaderna beräknats understiga 300 000 kr.

Investeringsplan (1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1.4.1966	Medelsförbrukning			Byggstart mån/år	Färdigstäl- lande mån/år
		Faktisk t. o. m. 1965/66	Beräknad för			
			1966/67	1967/68		
<i>A. Företag påbörjade före 1.7.1966</i>						
I 5. Utökning av värmecentral m. m.	1 200	86	815	299	8.66	8.67
I 20. Nybyggnad av två kaserner, kanslihus, marketenteri och underbefälsmäss m. m.	8 200	6 446	1 380	374	1.65	7.67
P 1. Nybyggnad av kasernbyggnad ...	3 400	1 568	1 912	—	2.66	2.67
ArtSS. Utbyggnad av läger vid Trängslet	15 000	8 845	5 461	694	10.64	8.67
KS. Utbyggnad m. m. vid Karlberg ..	6 580	5 583	997	—	10.64	10.66
I 19. Utbyggnad av motorområde m. m.	5 950	5 537	413	—	3.64	7.66
I 20. Utbyggnad av motorområde och nybyggnad av värmecentral	4 440	4 172	268	—	4.64	8.66
P 6. Nybyggnad av motorområde	5 250	4 910	340	—	6.64	8.66
P 6. Nybyggnad av förrådsbyggnad och värmecentral	2 500	2 139	361	—	5.65	8.66
P 6. Nybyggnad av smörj- och servicehall m. m. på Rinkaby skjutfält ..	1 400	515	800	85	12.65	11.66
Krigsförråd	22 400	2 750	6 987	8 550	—	—
Förråd för utbildningsammunition ..	4 300	670	880	1 950	—	—
T 2. Nybyggnad av vägport	900	389	511	—	1.66	10.66
LvSS. Ordnande av vattenförsörjningen	433	158	275	—	6.66	9.66
Diverse smärre byggnadsföretag	—	—	2 174	2 300	—	—
Diverse utgiftsrester för äldre byggnadsobjekt m. m.	—	—	1 623	—	—	—
Summa A	81 953	43 768	25 197	14 252	—	—
<i>B. Företag avsedda att påbörjas 1966/67</i>						
A 8. Utbyggnad för bandkanonutbildning	4 000	—	600	2 200	4.67	9.68
I 5. Nybyggnad av vakt- och arrestbyggnad	415	—	45	370	8.67	5.68
I 11. Nybyggnad av värmecentral m. m.	3 400	—	500	1 900	6.67	10.68
I 19. Nybyggnad av distributionsledningar för värme	775	—	88	687	8.67	5.68
I 20. Utökning av värmecentral	850	—	461	389	8.66	7.67
KS. Nybyggnad av elevförläggning ..	2 160	—	1 520	640	8.66	9.67
I 4. Nybyggnad av förrådsbyggnad ..	770	—	400	370	3.67	2.68
P 7. Utbyggnad av verkstadsområde, Revingehed	3 450	—	1 685	1 765	8.66	12.67
Summa B	15 820	—	5 299	8 321	—	—
<i>C. Företag avsedda att påbörjas 1967/68</i>						
ArtSS. Nybyggnad av utbildningsanordningar vid Trängslet (etapp 1)	2 000	—	—	1 500	7.67	10.68
I 2. Nybyggnad av matinrättning m. m.	5 170	—	—	1 000	12.67	12.69
I 2. Nybyggnad av vakt- och arrestbyggnad	450	—	—	450	9.67	5.68
I 12. Nybyggnad av värmecentral m. m.	2 500	—	—	1 000	8.67	9.68
I 17. Nybyggnad av matinrättning och marketenteribyggnad	6 700	—	—	1 000	4.68	6.70
I 21. Nybyggnad av matinrättning	5 775	—	—	1 180	11.67	1.70
I 21. Nybyggnad av värmecentral	1 960	—	—	960	11.67	11.68

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1.4.1966	Medelsförbrukning			Byggstart mån/år	Färdigstäl- lande mån/år
		Faktisk t. o. m. 1965/66	Beräknad för			
			1966/67	1967/68		
P 7Y. Nybyggnad av värmecentral	1 600	—	—	900	9.67	9.68
P 18. Nybyggnad av värmecentral m. m.	2 555	—	—	1 400	10.67	1.69
Ing 3. Nybyggnad av flygtjänstbyggnad för helikopterskolan	2 300	—	—	830	12.67	11.68
I 3. Utbyggnad av motorområde (etapp 1)	2 720	—	—	500	3.68	6.69
I 5. Utbyggnad av motorområde	5 940	—	—	1 000	1.68	1.70
P 10. Nybyggnad av förrådsbyggnad	365	—	—	365	9.67	6.68
JS. Utbyggnad av motorområde	3 440	—	—	2 000	8.67	10.68
HS. Utbyggnad av hundskolan	1 820	—	—	1 820	8.67	6.68
I 2. Dagvattenledningar inom kasern- området	715	—	—	715	9.67	5.68
I 3. Dagvattenledningar inom kasern- området	475	—	—	475	9.67	5.68
P 10. Dagvattenledningar inom kasern- området	420	—	—	420	9.67	5.68
T 4. Avloppsledningar	720	—	—	720	9.67	6.68
Summa C	47 625	—	—	18 235	—	—
Summa A—C	145 398	43 768	30 496	40 808	—	—
Reducering av medelsbehovet	—	—	—	4 608	—	—
Beräknat medelsbehov	—	—	30 496	36 200	—	—

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång		Beräknad medelsförbrukning	
Outnyttjat belopp 1.7.1966	59 275	1966/67	30 496
Anslag 1966/67	44 000	1967/68	36 200
Anslag 1967/68 (förslag)	1	Beräknat outnyttjat belopp 30.6.1968	36 580
Summa	103 276	Summa	103 276

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten för armén* för budgetåret 1967/68
anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

3. Byggnadsarbeten för marinen

1965/66	Nettoutgift	4 341 938	Outnyttjat belopp	24 785 162
1966/67	Anslag	9 000 000		
1967/68	Förslag	1 000		

Anslaget avses för nybyggnad av lokaler för flottan och kustartilleriet.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 202) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Byggnadsarbeten för marinen* för budgetåret 1967/68 beräkna ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Fortifikationsförvaltningen

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1967/68 har fortifikationsförvaltningen beräknat medelsförbrukningen under anslaget till 17,6 milj. kr. Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp vid utgången av budgetåret 1966/67 har verket föreslagit att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Sedermera har fortifikationsförvaltningen med skrivelse den 7 februari 1967 överlämnat reviderat förslag till investeringsplan för anslaget för budgetåret 1967/68. Medelsförbrukningen under anslaget har för budgetåret 1967/68 beräknats till 10 milj. kr. Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp vid utgången av budgetåret 1966/67 föreslås att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Det av fortifikationsförvaltningen slutligt anmälda medelsbehovet för budgetåret 1967/68 framgår av följande sammanställning.

Byggnadsobjekt	Medelsför- brukning (1 000-tal kr.)
<i>A. Företag påbörjade före 1.7.1966</i>	
1. KA 5. Nybyggnad av kasern	92
2. ÖrlB O. Nybyggnad av hamnanläggning för ubåtsbas vid Vitså samt vattenreservoar	1 200
Summa A	1 292
<i>B. Företag avsedda att påbörjas 1966/67</i>	
3. KA 2. Nybyggnad av smörj- och tvätthall, byggnad för robotut- bildning samt vatten- och avloppsledningar vid Rosen- holm	2 000
4. BÖS. Nybyggnad av skolsalsbyggnad för maskin- och skydds- tjänstskolor	1 435
Summa B	3 435
<i>C. Företag avsedda att påbörjas 1967/68</i>	
5. KA 1. Utbyggnad av skolskjutningsbana, Rindön	410
6. ÖrlB S. Nybyggnad av värmecentral, Stumholmen	1 000
7. ÖrlB S. Nybyggnad av värmecentral, Mobkajen	1 000
8. ÖrlB O. Nybyggnad av stabs- och förvaltningsbyggnad, Muskö	800
9. Nybyggnad av förråd för utbildningsammunition	675
10. BÖS. Nybyggnad av mässlokaler för underofficerare och under- befäl	750
11. BÖS. Utbyggnad av vatten- och avloppsnät vid Berga	745
12. Diverse smärre byggnadsarbeten	1 500
Summa C	6 880
Summa A—C	11 607
Reducering av medelsbehovet	1 607
Beräknat medelsbehov	10 000

1. Behovet av nybyggnad av kasernbyggnad vid KA 5 har anmälts för

riksdagen i prop. 1964: 1 (bil. 6 s. 352). Den 23 april 1965 uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att inom en kostnadsram av 3 140 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1964 låta uppföra en kasernbyggnad vid KA 5, avsedd för KA 5 och — till viss del — för flygvapnets strilpersonal. Av kostnaderna skulle 2 660 000 kr. bestridas från förevarande investeringsanslag och 480 000 kr. från investeringsanslaget Byggnadsarbeten för flygvapnet. Byggnadskostnaderna beräknas alltså kunna hållas inom en kostnadsram av 3 140 000 kr. Anvisade medel från investeringsanslaget Byggnadsarbeten för flygvapnet har helt förbrukats. För nästa budgetår erfordras 92 000 kr. för att slutföra arbetet med ifrågavarande kasern.

2. Byggnadsbehovet för ubåtsbas vid Vitså har senast anmälts för riksdagen i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 340). Genom beslut den 26 februari 1965 uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att låta utföra byggnadsföretaget inom en kostnadsram av 4,1 milj. kr. enligt prisläget den 1 juli 1964. Byggnadsarbetena beräknas kunna fullföljas inom denna kostnadsram. Övriga för ubåtsbasen vid Vitså planerade byggnadsarbeten beräknas kunna påbörjas först budgetåret 1968/69.

3. Behovet av nybyggnad av tvätt- och smörjhall samt av byggnad för robotutbildning vid Rosenholm har anmälts för riksdagen i prop 1963: 108 (s. 100). Behovet av nybyggnad av vatten- och avloppsledningar vid Rosenholm har anmälts i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 339). I skrivelse den 22 juli 1965 har fortifikationsförvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för dessa byggnads- och anläggningsarbeten. — Genom särskilda beslut den 15 oktober 1965 och den 13 maj 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt förvaltningen att färdigställa bygghandlingar för byggnadsobjekten. Byggnadskostnaderna uppskattas enligt prisläget den 1 april 1966 till 3,5 milj. kr.

4. Behovet av nybyggnad av skolbyggnad för maskinskolan vid Berga örlogsskolor har senast anmälts för riksdagen i prop. 1964: 1 (bil. 6 s. 355). I skrivelse den 30 december 1965 har fortifikationsförvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av skolbyggnad för maskin- och skyddstjänstskolorna vid Berga örlogsskolor. — Genom beslut den 6 maj 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt förvaltningen att färdigställa bygghandlingar för ifrågavarande skolbyggnad. Byggnadskostnaderna uppskattas till 2 035 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966. Medelsförbrukningen beräknas till 600 000 kr. för budgetåret 1966/67 och till 1 435 000 kr. för budgetåret 1967/68.

5. I skrivelse den 1 april 1966 har fortifikationsförvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för om- och tillbyggnad av skjutbana vid KA 1. Till upprustning av skjutbanan har Vaxholms stad lämnat ett bidrag med 100 000 kr. — Genom beslut den 2 september 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt förvaltningen att färdigställa bygghandlingar för skjutbanan.

6—7. Värmebehoven på Stumholmen och vid Mobkajen i Karlskrona kan inte tillgodoses från nuvarande värmecentraler. Nya värmecentraler samt utbyggnad av distributionsledningar för värme erfordras. I skrivelse den 25 augusti 1966 har fortifikationsförvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för ifrågavarande anläggningar. Byggnadskostnaderna uppskattas för anläggningen på Stumholmen till 2 465 000 kr. och för anläggningen vid Mobkajen till 2 580 000 kr., allt enligt prisläget den 1 april 1966. — Genom beslut den 13 januari 1967 uppdrog Kungl. Maj:t åt förvaltningen att utarbeta bygghandlingar för ifrågavarande värmecentraler.

8. Sedan Kungl. Maj:t fastställt organisation för Ostkustens örlogsbas har chefen för marinen i samråd med statskontoret och fortifikationsförvaltningen gjort en utredning rörande lokalbehoven för örlogsbasens stab och förvaltningar, varvid målsättningen varit att så långt möjligt inrymma funktionerna i berganläggningen på Muskö. Utredningen har resulterat i att örlogsbasens tekniska förvaltning, sjukvårdsförvaltning, verkstadsavdelning, byggnadsavdelning, ekipageavdelning, förrådsavdelning och expedition bör placeras i berganläggningen under det att nybyggnad bör utföras för stab, intendenturförvaltning och kassaavdelning.

I skrivelse den 8 februari 1967 har fortifikationsförvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av stabsbyggnad för örlogsbasen. Enligt förslaget avses byggnaden uppföras i tre våningar jämte källarvåning. Byggnadskostnaderna har uppskattats till 2 085 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966.

9. Genom beslut den 27 maj 1966 har Kungl. Maj:t ställt 425 000 kr. till fortifikationsförvaltningens förfogande för nybyggnad av två förråd för utbildningsammunition vid marinen. Dessa förråd avses utföras budgetåret 1967/68. Chefen för marinen har hemställt att ytterligare ett förråd för utbildningsammunition byggs under nästa budgetår. Kostnaden för detta har uppskattats till 250 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966.

10. Behovet av nybyggnad av mässlokaler för underofficerare och underbefäl vid Berga har senast anmälts för riksdagen i prop. 1964: 1 (bil. 6 s. 352). I skrivelse den 4 juni 1965 har fortifikationsförvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av mässbyggnad, inrymmande mässlokaler för underofficerare och underbefäl. Förslaget har sedermera omarbetats för att möjliggöra en framtida utbyggnad av mässbyggnaden till en komplett militärrestaurant, inrymmande matsalar och mässar för samtliga personalkategorier vid Berga örlogsskolor. Kostnaderna för mässbyggnaden har enligt prisläget den 1 april 1966 uppskattats till 3 170 000 kr. Medelsförbrukningen beräknas till 750 000 kr. för budgetåret 1967/68, 1 200 000 kr. för budgetåret 1968/69 och 1 220 000 kr. för budgetåret 1969/70. — Genom beslut den 14 oktober 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att utarbeta bygghandlingar för byggnadsobjektet.

11. En utredning rörande ordnandet av vatten- och avloppsförhållandena för skyddstjänstskolan och helikopterbasen vid Berga har visat att dessa anläggningar bör anslutas till huvudnätet för vatten och avlopp vid Berga. Kostnaderna härför har uppskattats till 420 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966. Vidare erfordras vid Berga framdraging av vissa avloppsledningar m. m. för att avleda dagvatten från de centrala delarna. Kostnaderna härför har uppskattats till 325 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966. I skrivelse den 25 augusti 1966 har fortifikationsförvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för anläggningarna. — Genom beslut den 30 september 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att utarbete bygghandlingar för ifrågavarande anläggningar.

12. För diverse smärre byggnadsarbeten erfordras för nästa budgetår 1,5 milj. kr.

Fortifikationsförvaltningen anmäler i detta sammanhang att ämbetsverket i skrivelse den 20 februari 1965, efter samråd med chefen för marinen, underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för radar- och teleskola vid Berga örlogsskolor. Den 20 januari 1967 har chefen för försvarsdepartementet anmodat chefen för marinen att före den 1 mars 1967 inkomma med vissa ytterligare utredningar och förslag rörande radar- och teleutbildningen vid marinen. Med hänsyn till att läget beträffande tillgodoseendet av ifrågavarande lokalbehov alltjämt är oklart har förvaltningen inte ansett sig kunna i investeringsplanen för budgetåret 1967/68 föreslå några byggnadsåtgärder för ändamålet.

Departementschefen

Såsom jag anfört inledningsvis har fortifikationsförvaltningen den 7 februari 1967 kommit in med reviderat förslag till investeringsplan för anslaget, enligt vilket medelförbrukningen för nästa budgetår beräknas till 10 milj. kr. Jag biträder fortifikationsförvaltningens förslag men anser att medel för nästa budgetår även bör beräknas för att påbörja nybyggnad av radar- och teleskola vid Berga. Jag förordar att medel för nästa budgetår anvisas i enlighet med följande investeringsplan och anslagsberäkning. För samtliga nya objekt utom nybyggnad av förvaltningsbyggnad för Ostkustens örlogsbas på Muskö och nybyggnad av radar- och teleskola vid Berga örlogsskolor har Kungl. Maj:t godkänt byggnadsprogram. Om riksdagen inte har något att erinra bör Kungl. Maj:t även nästa budgetår äga att inom ramen för det av riksdagen anvisade anslaget och sedan huvudhandlingar prövats av Kungl. Maj:t besluta om företagen skall utföras. Jag räknar dock med att i framtiden huvudhandlingar i allmänhet skall föreligga för de objekt som underställs riksdagens prövning. Medel bör även få tas i anspråk för andra objekt där byggnadskostnaderna beräknats understiga 300 000 kr.

Investeringsplan (1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1.4.1966	Medelsförbrukning			Byggstart mån/år	Färdigställe lände mån/år
		Faktisk t. o. m. 1965/66	Beräknad för			
			1966/67	1967/68		
<i>A. Företag påbörjade före 1.7.1966</i>						
KA 5. Nybyggnad av kasern	2 660	582	1 986	92	1.66	1.67
ÖrIB O. Nybyggnad av hamnanläggning för ubåtsbas vid Vitså (etapp 1 a) samt vattenreservoar	4 100	1 200	1 700	1 200	11.65	11.67
Diverse smärre byggnadsföretag	—	—	1 175	1 000	—	—
Diverse utgiftsrester för äldre byggnadsobjekt m. m.	—	—	522	—	—	—
Summa A	6 760	1 782	5 383	2 292	—	—
<i>B. Företag avsedda att påbörjas 1966/67</i>						
KA 2. Nybyggnad av smörj- och tvätt-hall, byggnad för robotutbildning samt vatten- och avloppsledningar vid Rosenholm	3 500	—	600	2 000	4.67	9.68
BÖS. Nybyggnad av skolsalsbyggnad för maskin- och skyddstjänstskolor	2 035	—	600	1 435	4.67	6.68
Summa B	5 535	—	1 200	3 435	—	—
<i>C. Företag avsedda att påbörjas 1967/68</i>						
KA 1. Utbyggnad av skolskjutningsbana, Rindön	410	—	—	410	9.67	5.68
ÖrIB S. Nybyggnad av värmecentral, Stumholmen	2 465	—	—	1 000	10.67	9.68
ÖrIB S. Nybyggnad av värmecentral, Mobkajen	2 580	—	—	1 000	1.68	1.69
ÖrIB O. Nybyggnad av stabs- och förvaltningsbyggnad, Muskö	2 085	—	—	800	1.68	5.69
Nybyggnad av förråd för utbildningsammunition	675	—	—	675	—	—
BÖS. Nybyggnad av mässlokaler för underofficerare och underbefäl	3 170	—	—	750	1.68	6.69
BÖS. Nybyggnad av radar- och tele-skola	3 600	—	—	500	—	—
BÖS. Utbyggnad av vatten- och avloppsnät vid Berga	745	—	—	745	9.67	4.68
Summa C	15 730	—	—	5 880	—	—
Summa A—C	28 025	1 782	6 583	11 607	—	—
Reducering av medelsbehovet	—	—	—	—1 607	—	—
Beräknat medelsbehov	—	—	6 583	10 000	—	—

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång	Beräknad medelsförbrukning
Outnyttjat belopp 1.7.1966	1966/67
24 785	6 583
Anslag 1966/67	1967/68
9 000	10 000
Anslag 1967/68 (förslag)	Beräknat outnyttjat belopp
1	30.6.1968
	17 203
Summa 33 786	Summa 33 786

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Byggnadsarbeten för marinen* för budgetåret 1967/68
anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

4. Byggnadsarbeten för flygvapnet

1965/66	Nettoutgift	9 402 604	Outnyttjat belopp	23 439 514
1966/67	Anslag	19 500 000		
1967/68	Förslag	1 000		

Anslaget avses för nybyggnad av lokaler för flygvapnets förband m. m.
I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 202) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att,
i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Byggnadsarbeten för flyg-
vapnet för budgetåret 1967/68 beräkna ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Fortifikationsförvaltningen

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1967/68 har fortifikations-
förvaltningen beräknat medelsförbrukningen under anslaget till 24 milj. kr.
Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp vid utgången av budgetåret
1966/67 har verket föreslagit att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp
med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Sedermera har fortifikationsförvaltningen med skrivelse den 7 februari
1967 överlämnat reviderat förslag till investeringsplan för anslaget för bud-
getåret 1967/68. Medelsförbrukningen under anslaget har för budgetåret
1967/68 beräknats till 6 milj. kr. Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp
vid utgången av budgetåret 1966/67 föreslås att anslaget för budgetåret
1967/68 förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Det av fortifikationsförvaltningen slutligt anmälda medelsbehovet för
budgetåret 1967/68 framgår av följande sammanställning.

Byggnadsobjekt		Medelsför- brukning (1 000-tal kr.)
<i>Företag avsedda att påbörjas 1967/68</i>		
1. F 1.	Om- och tillbyggnad av sjukhus	650
2. FC.	Nybyggnad av värmecentral för CVM och FC	1 000
3. F 7.	Avloppsreningsverk	480
4. F 11.	Avloppsreningsverk	475
5.	Förråd för utbildningsammunition	2 194
6.	Diverse smärre byggnadsföretag	2 000
	Summa	6 799
	Reducering av medelsbehovet	799
	Beräknat medelsbehov	6 000

1. I skrivelse den 16 augusti 1966 har fortifikationsförvaltningen, efter
samråd med chefen för flygvapnet, försvarets sjukvårdsstyrelse och stats-
kontoret, underställt Kungl. Maj:ts prövning två av situationsplaner och
ritningar åskådliggjorda alternativa förslag till sjukvårdslokaler vid F 1.
Enligt det ena alternativet skulle såväl slutna som öppna sjukvård för F 1

och arméns rid- och körskola ske vid flottiljen, varvid erfordrades nybyggnad av ett sjukhus för en kostnad av 1 365 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966. Enligt det andra alternativet skulle enbart öppen sjukvård för flottiljen och ridskolan ske vid flottiljen, medan den slutna vården skulle ombesörjas vid P 1. Härvid kunde behovet av sjukvårdslokaler vid flottiljen täckas genom om- och tillbyggnad av befintlig sjukstuga för en kostnad av 650 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966. — Genom beslut den 25 november 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt förvaltningen att utföra projektering fram till färdiga bygghandlingar av om- och tillbyggnad av den befintliga sjukstugan vid F 1 till sjukvårdslokaler för öppen sjukvård för F 1 och ridskolan.

2. Behovet av värmecentral vid centrala flygverkstaden Malmslätt har anmälts i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 301). I skrivelse den 25 augusti 1966 har fortifikationsförvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för en för centrala flygverkstaden och försökscentralen Malmslätt gemensam ny värmecentral jämte erforderliga huvudledningar för värme. Kostnaderna för anläggningen har uppskattats till 2,3 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1966. — Genom beslut den 13 januari 1967 uppdrog Kungl. Maj:t åt förvaltningen att utarbeta bygghandlingar för ifrågasvarande anläggning.

3. Nuvarande anordningar vid F 7 för rening och avledande av avloppsvatten är överbelastade, otidsenliga och i dåligt skick. Med anledning härav har fortifikationsförvaltningen gjort upp förslag för att ordna avloppsförhållandena vid flottiljen. Första utbyggnadsetappen omfattar nybyggnad av reningsverk jämte erforderliga tryckavlopps- och dagvattenledningar m. m. för att klara avloppsförhållandena inom det s. k. uoffområdet vid flottiljen. Kostnaderna för denna etapp, som bör utföras budgetåret 1967/68, har uppskattats till 480 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966. I skrivelse den 16 augusti 1966 har förvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för första byggnadsetappen. — Genom beslut den 30 september 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att utarbeta bygghandlingar för ifrågasvarande anläggning.

4. Behovet av nybyggnad av avloppsreningsverk vid F 11 har anmälts för riksdagen i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 304). I skrivelse den 16 augusti 1966 har fortifikationsförvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram. Byggnadskostnaderna har därvid uppskattats till 475 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966. — Genom beslut den 30 september 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt förvaltningen att färdigställa bygghandlingar för anläggningen.

5. För fortsatt utbyggnad av förråd för utbildningsammunition erfordras för nästa budgetår 2 194 000 kr.

6. För diverse smärre byggnadsarbeten erfordras för nästa budgetår 2 milj. kr.

Departementschefen

Såsom jag anfört inledningsvis har fortifikationsförvaltningen den 7 februari 1967 kommit in med reviderat förslag till investeringsplan för anslaget, enligt vilken medelsförbrukningen för nästa budgetår beräknas

Investeringsplan (1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1.4.1966	Medelsförbrukning			Byggstart mån/år	Färdigställande mån/år
		Faktisk t. o. m. 1965/66	Beräknad för			
			1966/67	1967/68		
<i>A. Företag påbörjade före 1.7.1966</i>						
F 10. Nybyggnad av simulatorbyggnad	580	469	111	—	12.65	7.66
F 9. Nybyggnad av trafikledartorn ..	1 060	337	723	—	2.66	12.66
F 10. Nybyggnad av trafikledartorn ..	760	134	626	—	4.66	1.67
F 15. Nybyggnad av trafikledartorn ..	800	137	663	—	2.66	12.66
FC. Nybyggnad av hangar och laboratoriebyggnad	3 110	1 780	1 330	—	10.65	10.66
F 10. Byggnadsåtgärder för luftvärnsrobotförband	1 060	80	980	—	6.66	1.67
F 12. Byggnadsåtgärder för luftvärnsrobotförband	1 400	828	572	—	12.65	8.66
F 13. Byggnadsåtgärder för luftvärnsrobotförband	1 250	973	277	—	2.65	9.66
F 17. Byggnadsåtgärder för luftvärnsrobotförband	1 380	943	437	—	12.65	8.66
F 21. Om- och tillbyggnad av flyg- och fordonsverkstad	650	253	397	—	1.66	10.66
Förråd för utbildningsammunition ..	3 000	301	505	2 194	—	—
Diverse smärre byggnadsföretag	—	—	852	2 000	—	—
Diverse utgiftsrester för äldre byggnadsobjekt m.m.	—	—	333	—	—	—
Summa A	15 050	6 235	7 806	4 194	—	—
<i>C. Företag avsedda att påbörjas 1967/68</i>						
F 1. Om- och tillbyggnad av sjukhus	650	—	—	650	9.67	5.68
FC. Nybyggnad av värmecentral för CVM och FC	2 300	—	—	1 000	9.67	12.68
F 7. Avloppsreningsanläggning (etapp 1)	480	—	—	480	9.67	3.68
F 11. Avloppsreningsverk	475	—	—	475	9.67	5.68
Summa C	3 905	—	—	2 605	—	—
Summa A och C	18 955	6 235	7 806	6 799	—	—
Reducering av medelsbehovet	—	—	—	799	—	—
Beräknat medelsbehov	—	—	7 806	6 000	—	—

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång	Beräknad medelsförbrukning
Outnyttjat belopp 1.7.1966	23 439
Anslag 1966/67	19 500
Anslag 1967/68 (förslag)	1
	Beräknat outnyttjat belopp
	30.6.1968
Summa 42 940	29 134
	Summa 42 940

till 6 milj. kr. Jag biträder fortifikationsförvaltningens förslag och förordar att medel för nästa budgetår anvisas i enlighet med följande investeringsplan och anslagsberäkning. För samtliga nya objekt har Kungl. Maj:t godkänt byggnadsprogram. Om riksdagen inte har något att erinra bör Kungl. Maj:t även nästa budgetår äga att inom ramen för det av riksdagen anvisade anslaget och sedan huvudhandlingar prövats av Kungl. Maj:t besluta om dessa företag skall utföras. Jag räknar dock med att i framtiden huvudhandlingar i allmänhet skall föreligga för de objekt som underställs riksdagens prövning. Medel bör även tas i anspråk för andra objekt där byggnadskostnaderna beräknats understiga 300 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten för flygvapnet* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

5. Nybyggnad av kasernetablisement m. m. för Svea livgarde och Svea ingenjörregemente

1965/66	Nettoutgift	39 625 879	Outnyttjat belopp	74 584 227
1966/67	Anslag	30 000 000		
1967/68	Förslag	28 600 000		

Anslaget avses för nybyggnad av kasernetablisement m. m. för I 1 vid Västra Ryd i Upplands-Bro kommun och för Ing 1 vid Almnäs i Södertälje stad.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 202) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Nybyggnad av kasernetablisement m. m. för Svea livgarde och Svea ingenjörregemente för budgetåret 1967/68 beräkna ett investeringsanslag av 28,6 milj. kr.

Efter förslag i prop. 1964: 61, 1965: 1 (bil. 6 s. 345) och 1966: 1 (bil. 6 s. 305) har riksdagen för ändamålet anvisat sammanlagt 153 milj. kr.

Intill utgången av år 1965 har Kungl. Maj:t ställt sammanlagt 101,5 milj. kr. till fortifikationsförvaltningens förfogande för att påbörja utbyggnaden av ifrågavarande kasernetablisement.

Genom särskilda beslut den 14 januari, den 29 juni och den 14 oktober 1966 har Kungl. Maj:t ställt ytterligare 27,4 milj. kr. till fortifikationsförvaltningens förfogande, varav 7,5 milj. kr. för att påbörja nybyggnad av befälshotell samt vakt- och arrestbyggnader vid I 1 och Ing 1, 16 milj. kr. för att inom en kostnadsram av 39 250 000 kr. påbörja nybyggnad av sju kaserner vid I 1 och fem kaserner vid Ing 1 och 3,9 milj. kr. för vägar och utbildningsanordningar m. m. för Ing 1.

Genom särskilda beslut den 21 april, den 27 maj, den 21 juli och den 14 oktober 1966 har Kungl. Maj:t uppdragit åt fortifikationsförvaltningen att utföra projektering fram till färdiga bygghandlingar av tygverkstäder, kanslihus och sjukhus vid de båda regementena samt nybyggnad av militärrestaurang vid I 1.

Med skrivelse den 27 januari 1967 har förvaltningen underställt Kungl. Maj:ts prövning bygghandlingar avseende nybyggnad av tygverkstäder, kanslihus och sjukhus vid I 1 och Ing 1. Kostnaderna för dessa byggnader jämte därtill hörande yttre arbeten samt ytterbelysningsanläggningar för kasernområdena har enligt prisläget den 1 april 1966 beräknats till 27 195 000 kr., varav 10 985 000 kr. hänför sig till arbetena vid I 1 och 16 210 000 kr. till arbetena vid Ing 1.

Fortifikationsförvaltningen

Medelsförbrukningen under anslaget för budgetåren 1966/67 och 1967/68 beräknas av fortifikationsförvaltningen till 53 175 000 kr. resp. 80 009 000 kr. enligt följande sammanställning.

	Medelsförbrukning (1 000-tal kr.)	
	1966/67	1967/68
I 1	28 962	49 094
Ing 1	24 213	37 073
	Summa 53 175	86 167
Reducering av medelsbehovet	—	6 158
Beräknat medelsbehov	53 175	80 009

Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp på anslaget vid utgången av budgetåret 1966/67 bör anslaget för budgetåret 1967/68 föras upp med 28,6 milj. kr.

Departementschefen

Riksdagen fattade hösten 1963 beslut om markförvärv för nya förläggnings- och övningsområden för I 1 i Upplands-Bro kommun och för Ing 1 i Södertälje stad samt anvisade ett investeringsanslag av 65 milj. kr. för att bestrida kostnaderna för markförvärven. Vid anmälan av ifrågavarande markförvärv i prop. 1963: 184 uttalade jag, att jag räknade med att anskaffning av mark, uppförande av nya kasernetablisement och utförande av erforderliga övningsanordningar inom de nya förläggningsområdena för I 1 och Ing 1 skulle kunna ske i sådan takt att regementena skulle kunna flytta från sina nuvarande förläggningsplatser på Järvafältet någon gång under åren 1969—1970.

Sedermera fattade 1964 års riksdag beslut om att uppföra nya kasernetablisement m. m. för I 1 och Ing 1 samt anvisade ett investeringsanslag av 48 milj. kr. för att påbörja byggnadsarbetena. Vid anmälan i prop. 1964: 61 av ifrågavarande byggnadsföretag förutsatte jag att arbetena skulle bedrivas i sju etapper jämte en förberedande etapp. Kostnaderna för byggnadsarbetena angavs i enlighet med av fortifikationsförvaltningen

gjord uppskattning till sammanlagt 308 milj. kr., varav 160 milj. kr. för I 1 och 148 milj. kr för Ing 1.

1965 och 1966 års riksdagar har sedermera anvisat investeringsanslag av tillhoppa 105 milj. kr. för fortsatta arbeten med ifrågavarande två kasern-etablissemang.

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj: anvisat tillhoppa 128,9 milj. kr. för nybyggnad av motorområden, befälshotell och tolv kaserner samt för vägar, utbildningsanordningar m. m. för de båda regementena. Vidare har Kungl. Maj:t uppdragit åt fortifikationsförvaltningen att projektera tygverkstäder, kanslihus och sjukhus för regementena samt militärrestaurang för I 1.

Jag har från fortifikationsförvaltningen inhämtat att arbetena med utbyggnad av kasernetablissemangen på grund av den stränga vintern 1965—1966 inte kunde fortskrida i den takt förvaltningen förutsett. Detta beräknas dock inte påverka utflyttningspunkten. Motorområdena, vakt- och arrestbyggnaderna samt befälshotell vid båda förbanden beräknas bli färdigställda innevarande budgetår. Grundläggningsarbeten för kasernbyggnaderna vid förbanden pågår, liksom arbetena med utbildningsanordningar utomhus samt vägar m. m. inom kasern- och övningsområden. Arbetena med utbildningsanordningar vid I 1 har i öjlig mån forcerats för att möjliggöra att övningar snarast kan förläggas till förbandets nya övningsområde. Huvuddelen av utbildningsanordningarna beräknas bli färdig hösten 1967. Arbetena med nybyggnad av tygverkstäder, kanslihus och sjukhus beräknas kunna påbörjas omkring den 1 april 1967. Militärrestauranger, skolbyggnader, gymnastikbyggnader samt huvuddelen av övriga kvarstående byggnadsobjekt vid förbanden beräknas kunna påbörjas budgetåret 1967/68.

Fortifikationsförvaltningen har beräknat medelsförbrukningen för budgetåret 1967/68 till 80 009 000 kr. Jag biträder förvaltningens förslag och förordar att medel för nästa budgetår anvisas enligt följande anslagsberäkning.

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång	Beräknad medelsförbrukning
Outnyttjat belopp 1.7.1966 ... 74 584	19 6/67 53 175
Anslag 1966/67 30 000	19 7/68 80 009
Anslag 1967/68 (förslag) 28 600	
Summa 133 184	Summa 133 184

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Nybyggnad av kasernetablissemang m. m. för Svea livgarde och Svea ingenjörregementet* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag på 28 600 000 kr.

6. Markförvärv för övningsfält m. m.

1965/66	Nettoutgift	20 494 000	Outnyttjat belopp	13 422 278
1966/67	Anslag	13 700 000		
1967/68	Förslag	20 000 000		

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 202) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Markförvärv för övningsfält m. m. för budgetåret 1967/68 beräkna ett investeringsanslag av 20 milj. kr.

Fortifikationsförvaltningen

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1967/68 har fortifikationsförvaltningen beräknat medelsförbrukningen under anslaget till 18,8 milj. kr. Förvaltningen har föreslagit att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med detta belopp.

Sedermåra har fortifikationsförvaltningen med skrivelse den 7 februari 1967 överlämnat reviderat förslag, enligt vilket medelsförbrukningen under anslaget beräknas till 20 milj. kr. Förvaltningen föreslår att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med sistnämnda belopp.

Det av fortifikationsförvaltningen slutligt anmälda medelsbehovet framgår av följande sammanställning.

	(1 000-tal kr.)
1. Fortsatta förvärv för utvidgning av pansarövningsfältet vid Revingehed	7 000
2. Utvidgning av Dalregementets handövningsfält	2 000
3. Utvidgning av Vaxholms kustartilleriregementes övnings- och skjutfält	3 000
4. Markförvärv för flygfält m. m.	2 000
5. Diverse utgifter för markförvärv för övningsfält m.m.	4 000
6. Inlösen av vissa för flygbuller utsatta fastigheter	2 000
	Summa kr. 20 000

1. Vid 1963 års riksdag (prop. 1963: 109, SU 96, rskr 221) fattades beslut om utvidgning av P 7:s övningsfält vid Revingehed med ett område om ca 3 000 ha. Enligt en av försvarets fastighetsnämnd under år 1962 gjord överlagsmässig bedömning uppskattades kostnaderna för utvidgningen till ca 15 milj. kr. Detta belopp har hittills anvisats för ändamålet.

Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 4 december 1964 rörande den närmare avgränsningen av övningsfältet skall utvidgningen omfatta ca 3 200 ha. I denna areal ingår vissa fastigheter, som av sina ägare bjöds ut till staten redan före beslutet om utvidgningen och som då förvärvades av fortifikationsförvaltningen efter Kungl. Maj:ts godkännande i varje särskilt fall.

Kostnaderna härför, ca 1 280 000 kr., bestreds av medel som för budgetåret 1962/63 ställts till ämbetsverkets förfogande under förevarande anslag.

Som framgår av prop. 1966:26 anmälde fortifikationsförvaltningen vid begäran om anslag för innevarande budgetår att kostnaderna för att genomföra utvidgningen av övningsfältet vid Revingehed skulle komma att uppgå till betydligt högre belopp än vad som tidigare preliminärt uppskattats samt att ämbetsverket avsåg att i samband med begäran om anslag för budgetåret 1967/68 lägga fram slutlig beräkning av totalkostnaden för utvidgningen.

Fortifikationsförvaltningen anmäler nu att de hittills gjorda förvärven vid Revingehed sammanlagt omfattar ca 2 700 ha. Kostnaderna har uppgått till ca 22 780 000 kr. I detta belopp ingår även kostnaderna för förvärv av permanenta bostadsfastigheter och sommarstugor inom utvidgningsområdet samt utrednings- och andra omkostnader. Förvärven har i enlighet med uttalande vid anmälan av prop. 1963:109 skett med beaktande av säljarnas önskemål om tidpunkt för statens förvärv och har möjliggjorts genom att Kungl. Maj:t bemyndigat förvaltningen att förskottsvis ta i anspråk högst 7 milj. kr. av medel som står till ämbetsverkets förfogande under förevarande anslag.

Efter värdering av den mark, tillhopa omfattande ca 450 ha, som återstår att förvärva för utvidgningens slutliga genomförande, uppskattar fortifikationsförvaltningen totalkostnaden för utvidgningen till 29 milj. kr. med utgångspunkt från prisläget den 1 april 1966. I detta belopp är inte inräknade några medel för inlösen av permanenta bostadsfastigheter eller sommarstugor utöver dem som hittills inlösts eller salubjudits. För expropriations- och andra omkostnader är i beloppet inräknat 1 milj. kr. Fortifikationsförvaltningens uppskattning av totalkostnaden för utvidgningens genomförande innebär ett kvarstående medelsbehov för ändamålet av (29 000 000 — 15 000 000 — 1 280 000) 12 720 000 kr.

Fortifikationsförvaltningen anför att i första hand penningvärdets fall och den kraftiga markvärdestegringen utgör anledningen till att den nu beräknade totalkostnaden så väsentligt överstiger det av fastighetsnämnden år 1962 uppskattade beloppet. Enligt en av förvaltningen gjord utredning skulle totalkostnaden för utvidgningen ha uppgått till ca 20 milj. kr. om den räknats i 1962 års prisläge, alltså 5 milj. kr. mer än den av fastighetsnämnden år 1962 uppskattade kostnaden. I nämndens beräkningar ingick dock inte några kostnader för förvärv av sommarstugor o.d. Förvärvskostnaderna för inlösta eller salubjudna bostadsfastigheter (permanenta och sommarstugor) med mindre areal än ca två ha har beräknats till sammanlagt 1,3 milj. kr. i 1962 års prisnivå. Vidare har förhållandevis många jordbruksegendomar befunnits vara utarrenderade mot långfristiga kontrakt, vilka måste avlösas. Kännedom härom kunde inte erhållas förrän vid detaljgenomgång. Slutligen har ett mindre antal egendomar befunnits

vara av väsentligt bättre kvalitet än vad som vid en översiktlig genomgång kunnat bedömas. Det förhållandevis höga värdet på dessa egendomar var inte möjligt att få fram förrän egendomarnas avkastning i samband med detaljvärdering närmare studerats. Fortifikationsförvaltningen framhåller slutligen att utvidgningen kommit att omfatta något större areal än vad som ursprungligen föreslogs.

Chefen för armén har angett att ett belopp av 7 milj. kr. kan inrymmas inom investeringsramen för budgetåret 1967/68 för ändamålet. Fortifikationsförvaltningen räknar med att viss del av detta belopp skall kunna avsättas för att påbörja täckandet av vad som med Kungl. Maj:ts medgivande förskottsvis tagits i anspråk för utvidgningens genomförande.

2. Chefen för armén har i samråd med fortifikationsförvaltningen lagt fram förslag om markanskaffning för att utvidga I 13:s handövningsfält i Falun.

I 13:s handövningsfält omfattar f. n. ca 735 ha. Detta markinnehav är inte tillräckligt för att regementet inom fältet skall kunna genomföra nödvändiga grundläggande fält- och stridsskjutningar i mindre förband. Under senare år har det blivit allt svårare att träffa nödvändiga överenskommelser om disposition av civil mark utanför fältet. Regimentet har därför i ökad omfattning blivit tvingat att förlägga ifrågavarande övningar till det för stridsskjutning i större förband avsedda övningsområdet inom Älvdalens skjutfält. Detta är beläget ca 18 mil från kasernerna, varför tidsförluster och driftsekonomiska nackdelar uppkommer. Inom handövningsfältet finns ej heller plats för vissa utbildningsanordningar, som behövs i kasernetablissementets omedelbara närhet.

Chefen för armén har utrett vilken mark som skulle behöva tillföras handövningsfältet för att tillgodose det aktuella behovet av övningsmark. Enligt utredningen behöver sammanlagt ca 425 ha anskaffas i anslutning till fältets norra, östra och södra delar. Härigenom skulle erhållas ett sammanhängande övningsfält om ca 1 160 ha med betydligt bättre arrondering än det nuvarande fältet. Förslaget berör sammanlagt 24 fastigheter. Av den föreslagna utvidgningsmarken är ca 375 ha i enskild ägo, medan ca 50 ha ägs av Falu stad.

Över förslaget har försvarets fastighetsnämnd avgett utlåtande den 12 januari 1967. Nämnden har vid sin utredning haft kontakt med länsmyndigheterna i länet samt de av förslaget berörda kommunerna, Falu stad och St. Kopparbergs kommun. Varken från länsmyndigheternas eller kommunernas sida har framförts några invändningar mot förslaget. Nämnden har vidare orienterat berörda markägare om utvidgningsplanerna.

Fastighetsnämnden anför för egen del att nämnden finner behovet av utvidgning styrkt genom vad chefen för armén anfört i ärendet. De föreslagna utvidgningsområdena är enligt nämndens mening lämpliga för avsett

ändamål. Nämnden framhåller att utvidgningsmarken till huvudsaklig del är så belägen att den kan förutsättas inte ha betydelse för Falu stads framtida expansion.

Beträffande omfattningen och avgränsningen av de föreslagna utvidgningsområdena anför fastighetsnämnden att det kan komma att visa sig nödvändigt att lösa in hela sådana fastigheter, vilka enligt förslaget endast delvis ingår i utvidgningen. Det är därför ännu inte möjligt att slutgiltigt fastställa gränserna för utvidgningen. Nämnden har dock ingen erinran mot avgränsningen och omfattningen i stort av utvidgningen.

Konsekvenserna från social synpunkt synes fastighetsnämnden bli obetydliga. Inom utvidgningsområdena förekommer fast bosättning endast i två egnahemsfastigheter. Från militär synpunkt föreligger inget hinder för ägarna att bo kvar. Skulle de på grund av störningar från den militära verksamheten vilja flytta, anser nämnden att staten bör vara beredd att lösa in fastigheterna. Vissa markägare kan komma att helt eller delvis berövas sin stödskog och har därför framställt önskemål att erhålla kompensation i form av annan skogsmark. Nämnden anser det angeläget att detta önskemål såvitt möjligt tillgodoses, i första hand genom samverkan med vederbörande lantbruksnämnd.

Ett område om ca 48 ha av det nuvarande övningsfältet, som är avskuret från fältet i övrigt genom en allmän väg och som Falu stad framställt önskemål om att få förvärva för civila ändamål, bör enligt fastighetsnämnden överlåtas till staden därest utvidgningen kommer till stånd.

Kostnaderna för att genomföra den föreslagna utvidgningen har av fortifikationsförvaltningen uppskattats till ca 2,5 milj. kr. Vid denna beräkning har hänsyn tagits till att det på grund av fastighetsförhållandena kan bli nödvändigt att förvärva viss ytterligare mark i anslutning till utvidgningsområdet.

3. Fortifikationsförvaltningen har i samråd med chefen för marinen lagt fram förslag till markanskaffning för utvidgning av KA 1:s övnings- och skjutfält vid Myttinge på norra Värmdö.

KA 1 disponerar för övningsändamål ett handövningsfält om ca 115 ha i direkt anslutning till regementets kasernområde på östra Rindö samt ett övnings- och skjutfält vid Myttinge på norra Värmdö (Myttingefältet). Detta senare fält omfattar ca 230 ha och används — förutom för grupperings- och bivackerings- m. fl. övningar — för skjutningar med skarp ammunition med samtliga vid kustartilleriet förekommande finkalibriga vapen samt skjutning med övningsammunition med granatkastare och granatgevär.

Den skjututbildning, som sammanhänger med den starkt ökade markstridsutbildningen vid kustartilleriet, har framkallat ett angeläget och brådskande behov av ökat terrängutrymme på Myttingefältet för att kunna

tillgodose säkerheten vid övningarna. Tillräckliga riskområden saknas, vilket medför att skjututbildningen måste bedrivas i starkt bundna banor samt med mycket små områden för målplacering och strängt fixerade skjutplatser. Trots dessa inskränkningar är förhållandena inte tillfredsställande från säkerhetssynpunkt. Därtill kommer att Myttingefältet i sin södra del genomkorsas av allmänna vägen nr 656 Ålstäket—Vaxholm. Vägen får enligt särskilt tillstånd tillfälligt avstängas för allmän trafik vid pågående skarp-skjutningar men innebär dock ett avsevärt intrång i övningsmöjligheterna.

Chefen för marinen har utrett vilken mark som skulle behöva tillföras Myttingefältet för att tillgodose kravet på bättre övningsmöjligheter. Enligt utredningen behöver sammanlagt ca 350 ha anskaffas i anslutning till fältets norra och nordöstra delar. Förslaget berör sex fastigheter, varav en fastighet som förvaltas av domänstyrelsen. De övriga fastigheterna är i enskild ägo. Inom området finns ingen fast bostadsbebyggelse och ej heller några fritidshus. Huvuddelen av området, eller ca 295 ha, utgörs av skogsmark och återstoden, ca 55 ha, av åker- och ängsmark. Om tillgång erhålles till det föreslagna utvidgningsområdet, som främst avses tjäna som riskområde vid skjutningar, skulle regementet erhålla ökade möjligheter till variation i skjututbildningen. Vissa i stridsutbildningen ingående övningar skulle kunna ges mera verklighetstroga förlopp. Förbättrade skjutmöjligheter från de redan nu använda skjutplatserna skulle erhållas. Uppställda säkerhetskrav skulle på ett tillfredsställande sätt kunna tillgodoses.

Över förslaget har försvarets fastighetsnämnd avgett utlåtande den 17 januari 1967. Nämnden har vid sin utredning haft kontakt med länsmyndigheterna i länet samt Värmdö kommun. Från såväl länsmyndigheternas som kommunens sida har förklarats att man inte vill motsätta sig att utvidgningen kommer till stånd. De berörda markägarna har genom nämndens försorg orienterats om utvidgningsplanerna.

Fastighetsnämnden anför för egen del att de fördelar för utbildningen vid regementet, som skulle vinnas genom en utvidgning enligt förslaget, visserligen är begränsade men enligt nämndens mening fullt tillräckliga för att motivera att utvidgningen genomförs. Nämnden har därvid särskilt beaktat att förutsättningarna för utbildning med kulsprutepistol skulle avsevärt förbättras. Nämnden anser detta särskilt betydelsefullt med hänsyn till att kulsprutepistolen under överskådlig tid kommer att förbli det viktigaste kortdistansvapnet i den småbrutna terrängen inom kustartilleriets fasta spärrförsvar. Vidare framhåller nämnden att det föreslagna utvidgningsområdet på tider, då skjutningar inte förekommer, kan utnyttjas för andra vid regementet förekommande markkrävande övningar och alltså även i detta hänseende utgör ett värdefullt tillskott till regementets knappa markinnehav.

Beträffande omfattningen av utvidgningen anför fastighetsnämnden att det i vissa fall torde bli nödvändigt eller böra övervägas att lösa in hela

sådana fastigheter, som endast delvis är berörda av utvidgningsförslaget. Krav på sådan inlösen har redan framställts av en markägare. Enligt nämndens bedömande skulle ytterligare utökning av fältet innebära avsevärda fördelar beträffande fältets användbarhet särskilt för stridsskjutningar. Beträffande den av förslaget berörda domänfastigheten, som med ca 35 ha ingår i utvidgningsområdet och som totalt omfattar ca 157 ha, har nämnden haft samråd med domänstyrelsen, som förklarar sig inte vilja motsätta sig att fastigheten i dess helhet överförs till försvaret.

Verkningarna från jordbrukspolitisk synpunkt synes fastighetsnämnden bli obetydliga. Endast en av de berörda fastigheterna bedöms för framtiden kunna bestå som självständigt jordbruk. Ej heller från social synpunkt bedöms några olägenheter av betydelse kunna uppkomma, då någon fast bostadsbebyggelse inte finns inom utvidgningsområdet och då området under lördagar och söndagar samt helger kommer att stå till allmänhetens förfogande såsom strövområde. Någon risk för blindgångare eller för några egentliga skador på mark eller växtlighet inom utvidgningsområdet uppkommer inte. Nämnden har tagit del av den genom länsstyrelsens i Stockholms län försorg år 1966 upprättade planen för naturvård, rörligt friluftsliv och fritidsbebyggelse inom länet. Planen redovisar inte några förhållanden beträffande Värmdölandet, som talar mot ett genomförande av den föreslagna utvidgningen.

Svenska gymnastikförbundet har i en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse framfört erinringar mot utvidgningsförslaget och därvid gjort gällande att utvidgningen skulle innebära så stort intrång för verksamheten vid förbundets gymnastikfolkhögskola på Lillsved att det kunde ifrågasättas om skolan i framtiden skulle kunna fullgöra sina uppgifter på tillfredsställande sätt. Nämnden har tillsammans med regementschefen haft överläggningar med förbundet och skolledningen. Det har därvid konstaterats att sådan samordning mellan skolans och regementets markanvändning kan åstadkommas att båda parter intressen blir tillgodosedda.

Kostnaderna för att genomföra de erforderliga markförvärven har fortifikationsförvaltningen preliminärt uppskattat till 6 milj. kr. Fastighetsnämnden framhåller att, då omfattningen av markförvärven inte kan slutligt bedömas förrän efter förhandlingar med markägarna, några närmare kostnadsberäkningar nu inte kan åstadkommas.

4. Fortifikationsförvaltningen föreslår att medel beräknas för markförvärv för dels utbyggnad och komplettering av vissa flygfält, dels bombfällnings- och skjutplatser, dels anordnande av flygfältsbelysning vid vissa flygfält. Chefen för flygvapnet har angett att ett belopp av 2 milj. kr. kan rymmas inom investeringsramen för budgetåret 1967/68 för ifrågavarande ändamål.

5. För diverse utgifter för markförvärv för övningsfält m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen 4 milj. kr., varav 3 milj. kr. för armén, 700 000 kr. för marinen och 300 000 kr. för flygvapnet. Medlen avses användas för dels oförutsedda utgifter i samband med genomförande av beslutade markförvärv, såväl vid frivilliga uppgörelser som i samband med expropriation, dels smärre kompletteringar av försvarets fastighetsbestånd, dels förvärv av mindre områden såsom kompensation för mark som måste avstås till städer eller andra tätorter för bostadsbebyggelse o. d., dels förvärv av salubjudna fastigheter inom sådana områden, som enligt principbeslut av statsmakterna skall tillföras försvaret men för vilkas förvärv någon särskild medelsanvisning inte skett.

6. Efter förslag i prop. 1965:28 anvisade riksdagen (SU 45, rskr 151) under förevarande anslag för budgetåret 1965/66 ett belopp av 5 milj. kr. för inlösen av vissa för flygbuller utsatta fastigheter.

Det i propositionen framlagda förslaget hade föranletts av upprepade klagomål från enskilda personer över buller från flygflottiljerna och därmed förenade krav på åtgärder för att neutralisera olägenheterna härav. På uppdrag av Kungl. Maj:t hade civilförvaltningen utrett behovet av åtgärder för att minska verkningarna av flygplatsbuller vid flygflottiljerna. Förslag framlades att vid F 1, F 4, F 6, F 12, F 16, F 17 och F 18 vissa fastigheter borde inlösas eller andra särskilda åtgärder vidtas för en beräknad kostnad av 5 milj. kr.

Med anledning av riksdagens beslut förordnade Kungl. Maj:t att en särskild delegation, flygplatsbullerdelegationen, skulle finnas inrättad för vissa uppgifter i samband med verkställande av beslutet. Delegationen skulle ha till uppgift bl. a. att — under beaktande av vad som anförts i prop. 1965:28 — förhandla om inlösen av fastighet, som inte kan bebos utan påtaglig olägenhet.

Flygplatsbullerdelegationen har anmält att hela det för ifrågavarande ändamål anvisade beloppet torde komma att förbrukas för inlösen av de fastigheter, som avsetts i civilförvaltningens förslag. Under sin verksamhet har delegationen emellertid fått ta befattning med framställningar om åtgärder mot störningar av flygplatsbuller även från ägare till andra fastigheter än dem som omfattades av delegationens uppdrag. Av delegationen gjorda utredningar med anledning av dessa framställningar har gett till resultat att delegationen kommer att föreslå åtgärder för att begränsa olägenheter av flygbuller i vissa andra fall än vad som ursprungligen avsetts. I den mån delegationens förslag kommer att föranleda beslut om inlösen av fastigheter blir ytterligare investeringsmedel erforderliga. Delegationen framhåller även att ytterligare anspråk på åtgärder av här avsett slag kan komma under delegationens bedömande och resultera i förslag som förutsätter att investeringsmedel tas i anspråk.

Flygplatsbullaerdelegationen beräknar, efter samråd med fortifikationsförvaltningen, behovet av ytterligare medel för inlösen av flygbullerstörda fastigheter till 3 milj. kr.

Chefen för armén har, efter samråd med fortifikationsförvaltningen, lagt fram förslag om utvidgning av Marma skjutfält. Förslaget är föranlett av att I 14 inte kan utföra stridsskjutning i skyttekompani vare sig på regementets handövningsfält i Gävle eller på det av regementet disponerade Marma skjutfält i dess nuvarande omfattning. Chefen för armén har utrett olika möjligheter att tillgodose regementets behov av bättre stridsskjutningsmöjligheter. Utvidgning av regementets handövningsfält är inte möjlig bl. a. med hänsyn till Gävle stads framtida expansion samt aktuella planer på omläggning av väg E 4 förbi staden. Av övriga alternativ har utvidgning av Marma skjutfält befunnits vara det avgjort bästa, bl. a. med hänsyn till att det inom fältet finns förläggningmöjligheter för ca 800 man. Enligt det nu framlagda förslaget skall skjutfältet, som nu omfattar ca 1 080 ha, utvidgas i östlig riktning med ett område om ca 780 ha. Denna utvidgning beräknas dock på grund av andra angelägnare markförvärv inom armén inte kunna slutligt genomföras förrän efter år 1970. Chefen för armén finner det emellertid angeläget att den föreslagna utvidgningen i princip beslutas redan nu med hänsyn till att flera fastigheter inom det aktuella området redan utbjudits eller kan förväntas bli utbudna till försäljning i samband med att jordbruket läggs ned. De härigenom uppkommande möjligheterna till frivilliga förvärv bör enligt chefen för armén tillvaratas.

Över förslaget har försvarets fastighetsnämnd avgett utlåtande den 12 januari 1967. Nämnden har vid sin utredning haft kontakt med länsmyndigheterna i länet samt de av förslaget berörda kommunerna, Älvkarleby och Västlands kommuner. Varken från länsmyndigheternas eller kommunernas sida har framförts några invändningar mot förslaget. Nämnden har vidare berett berörda markägare tillfälle att framföra sina synpunkter.

Fastighetsnämnden anför för egen del att nämnden finner behovet av utvidgning styrkt genom vad chefen för armén anfört i ärendet. Det föreslagna utvidgningsområdet är enligt nämndens mening i och för sig lämpligt för avsett ändamål.

I fråga om avgränsningen och omfattningen av utvidgningsområdet anför fastighetsnämnden att det kan komma att visa sig nödvändigt att lösa in hela sådana fastigheter som endast delvis berörs av utvidgningsförslaget. Det är därför nu inte möjligt att slutgiltigt fastställa gränserna för utvidgningen. Nämnden framhåller att någon inskränkning av områdets omfattning inte kan medges om syftet med utvidgningen skall uppnås.

Verkningarna från jordbrukspolitisk synpunkt synes fastighetsnämnden bli obetydliga. Utvidgningen berör sammanlagt 50 brukningsenheter, varav

16 med driftscentrum inom utvidgningsområdet. Så gott som samtliga brukningsenheter kan hänföras till kategorien »inte bärkraftiga jordbruk». Lantbruksnämnden i länet har i samband med utredning i ärendet förklarat att utvidgningsområdet är beläget i en på grund av svaga förutsättningar för lönsam jordbruksdrift vikande bygd och att nämnden inte har någon erinran mot att ifrågasvarande mark tas i anspråk för militära övningsändamål.

De sociala verkningarna av utvidgningen får enligt fastighetsnämnden betecknas som relativt ringa. Inom utvidgningsområdet är 35 personer fast bosatta. En ganska hastigt fortgående avfolkning av bygden synes äga rum. Nämnden har kommit till den uppfattningen att många av de berörda markägarna är beredda att sälja sina gårdar och att det i åtskilliga fall får anses vara till fördel för ägarna om staten uppträder som köpare. De fall, i vilka personliga omställningssvårigheter kan beräknas uppkomma till följd av utvidgningen, synes bli få.

Kostnaderna för markförvärv för att genomföra utvidgningen har av fortifikationsförvaltningen överslagsmässigt uppskattats till 3—4 milj. kr. Vid denna uppskattning har hänsyn tagits till att det i vissa fall kan bli nödvändigt att förvärva mark utanför den föreslagna gränsen för utvidgningsområdet. Någon värdering av mark och byggnader inom området har inte legat till grund för kostnadsuppskattningen. Utöver markförvärvskostnaderna uppkommer kostnader för flyttning av en kraftledning med ett beräknat belopp av 900 000 kr.

Fastighetsnämnden anser det angeläget att principbeslut redan nu fattas i fråga om den föreslagna utvidgningen. Härigenom skulle fortifikationsförvaltningen få möjlighet att successivt förvärva sådana fastigheter som av sina ägare bjuds ut till försäljning. En sådan ordning skulle enligt nämndens mening innebära betydande fördelar för de enskilda markägarna.

Departementschefen

Fortifikationsförvaltningen har anmält att för utvidgningen av övningsfältet vid Revingehed hittills förvärvats ca 2 700 ha för en kostnad av ca 22,8 milj. kr. I enlighet med vad som angavs i prop. 1963: 109 har förvärven skett med beaktande av säljarnas önskemål om tidpunkt för statens förvärv. För att möjliggöra för fortifikationsförvaltningen att i full utsträckning utnyttja inkommande försäljningserbjudanden har Kungl. Maj:t bemyndigat verket att förskottsvis ta i anspråk sammanlagt högst 7 milj. kr. av medel, som står till verkets förfogande under förevarande investeringsanslag.

För att genomföra utvidgningen återstår ca 450 ha att förvärva. Fortifikationsförvaltningen beräknar totalkostnaden för utvidgningen till 29 milj. kr. Anledningen till att kostnaden väsentligt kommer att överstiga den ursprungligen uppskattade är i första hand den kraftiga markvärdesteg-

ringen under senare år. Vissa förhållanden inom utvidgningsområdet, som inte kommit fram förrän i samband med detaljgenomgången och värderingen av området, har även inverkat kostnadsfördyrande. För att ändamålet med utvidgningen inte skall förfelas och då hänsyn måste tas till återstående markägare inom utvidgningsområdet, vilka torde ha inriktat sig på försäljning till staten, bör utvidgningen genomföras i sin helhet. Jag föreslår att för nästa budgetår ett belopp av 7 milj. kr. beräknas för fortsatta förvärv samt för att påbörja täckandet av vad som förskottsvis tagits i anspråk för ändamålet.

Chefen för armén har i samråd med fortifikationsförvaltningen lagt fram förslag att utvidga I 13:s handövningsfält i Falun, som f. n. omfattar ca 735 ha, genom förvärv av markområden om ca 425 ha. Av utredningen framgår att övningsmöjligheterna för regementet på handövningsfältet är otillfredsställande och att vissa övningar, som bör kunna genomföras i närheten av kasernerna, måste förläggas till Älvdalens skjutfält ca 18 mil från Falun. Detta medför att utbildningstid går förlorad och att onödigt höga driftskostnader åsamkas regementet. Jag finner det angeläget att övningsförhållandena för regementet förbättras.

I likhet med försvarets fastighetsnämnd, chefen för armén och fortifikationsförvaltningen anser jag att de föreslagna utvidgningsområdena är lämpliga för det avsedda ändamålet. Konsekvenserna från social synpunkt av utvidgningen synes bli obetydliga. Utvidgningsmarken är till huvudsaklig del så belägen att den kan förutsättas inte ha någon betydelse för Falu stads framtida expansion. Jag förordar därför den föreslagna utvidgningen, varvid jag är införstådd med att det kan visa sig nödvändigt att lösa in hela sådana fastigheter vilka enligt förslaget endast delvis ingår i utvidgningen. Kostnaderna för utvidgningen har av fortifikationsförvaltningen beräknats till ca 2,5 milj. kr. Jag föreslår att 2 milj. kr. beräknas för nästa budgetår.

Fortifikationsförvaltningen har i samråd med chefen för marinen lagt fram förslag att utvidga KA 1:s övnings- och skjutfält vid Myttinge på norra Värmdö, som f. n. omfattar ca 230 ha, genom förvärv av ca 350 ha. Det framgår av utredningen att möjligheterna att bedriva skjututbildning är starkt begränsade och att svårigheter föreligger att tillgodose gällande säkerhetskrav i samband med skjutningar. Jag finner det angeläget att bättre betingelser tillskapas för den starkt ökande markstridsutbildningen vid regementet. Den föreslagna utvidgningen av övningsfältet i nordlig och nordostlig riktning skulle medföra en avsevärd förbättring av främst möjligheterna till stridsskjutning men även av möjligheterna att utföra andra markkrävande övningar, för vilka utrymme inte finns på det nuvarande fältet.

Jag anser i likhet med försvarets fastighetsnämnd, fortifikationsförvaltningen och chefen för marinen att den föreslagna utvidgningsmarken är lämplig för det avsedda ändamålet. Några sociala konsekvenser av bety-

delse synes inte uppkomma. Utvidgningsområdet, som är obebyggt, kan även efter genomförandet av utvidgningen användas som ströv- och fritidsområde av allmänheten under lördagar och söndagar samt helger. Jag förordar därför en utvidgning enligt förslaget. Jag är införstådd med att det även här kan visa sig nödvändigt att lösa in hela fastigheter, vilka endast delvis ingår i utvidgningsområdet. Då någon klarhet rörande markförvärvens slutliga omfattning inte kan vinnas förrän efter förhandlingar med markägarna, kan några närmare kostnadsberäkningar inte nu läggas fram. Jag räknar t. v. med den av fortifikationsförvaltningen preliminärt beräknade kostnaden, 6 milj. kr. För att genomföra en första etapp av utvidgningen föreslår jag, att för nästa budgetår beräknas ett belopp av 3 milj. kr.

Den av Kungl. Maj:t tillsatta flygplatsbullen delegationen har hemställt att ytterligare medel beräknas för inlösen av för flygbuller utsatta fastigheter. Det av riksdagen för budgetåret 1965/66 för ifrågavarande ändamål anvisade beloppet, 5 milj. kr., beräknar delegation komma att förbrukas för inlösen av vissa fastigheter vid de flottiljer, som angavs i prop. 1965:28. Enligt vad delegationen nu anmäler torde delegationen komma att föreslå inlösen av ytterligare fastigheter, beträffande vilka sådan åtgärd befunnits påkallad. I enlighet med vad jag anförde vid anmälan av prop. 1965:28 anser jag att staten bör vara beredd att lösa in fastigheter som på grund av flygbuller inte kan bebos utan påtagliga olägenheter. Jag anser därför att ytterligare medel bör anvisas för ändamålet. Jag föreslår att 2 milj. kr. tas upp för nästa budgetår.

Beträffande den av chefen för armén föreslagna utvidgningen av Marma skjutfält anser jag i likhet med försvarets fastighetsnämnd att det föreslagna utvidgningsområdet är lämpligt för avsett ändamål. Av fastighetsnämndens utredning framgår att de jordbrukspolitiska och sociala konsekvenserna av utvidgningen kan betecknas såsom relativt ringa. Utvidgningsområdet är beläget i en avfolkningsbygd. Jag förordar därför den föreslagna utvidgningen. Några särskilda medel för ändamålet kan emellertid inte rymmas inom investeringsramen för armén under de närmaste två budgetåren. Jag förordar dock att beslut om utvidgningen fattas redan nu. Härigenom möjliggörs för fortifikationsförvaltningen att successivt förvärva sådana fastigheter inom området som bjuds ut till försäljning i samband med jordbrukets nedläggande. Jag anser att detta skulle vara till fördel för såväl de enskilda markägarna som staten.

Jag vill slutligen anmäla att den av Kungl. Maj:t tillsatta Älvdalsdelegationen, som haft till huvudsaklig uppgift att förhandla om de ekonomiska uppgörelser med markägare och nyttjanderättshavare m. fl., som erfordrades för anordnande av det av riksdagen år 1961 beslutade skjutfältet vid Älvdalen, numera slutfört sitt uppdrag. I redogörelse över sin verksamhet har delegationen bl. a. anmält att kostnaderna för markförvärv m. m. upp-

gått till i runt tal 3 545 000 kr., vilket i förhållande till vad som beräknats för ändamålet innebär en besparing på ca 1 milj. kr.

För markförvärv för övningsfält m. m. beräknar jag för budgetåret 1967/68 ett anslagsbehov av 20 milj. kr. Av dessa medel beräknar jag 7 milj. kr. för fortsatta markförvärv för utvidgning av pansarövningsfältet vid Revingehed, 2 milj. kr. för utvidgning av I 13:s handövningsfält, 3 milj. kr. för utvidgning av KA 1:s övnings- och skjutfält, 2 milj. kr. för inlösen av för flygbuller utsatta fastigheter och sammanlagt 6 milj. kr. för markförvärv för flygfält och diverse utgifter för markförvärv för övningsfält m. m. Medelsförbrukningen under anslaget beräknar jag likaledes till 20 milj. kr.

Jag förordar att för nästa budgetår medel anvisas i enlighet med följande anslagsberäkning.

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång	Beräknad medelsförbrukning
Outnyttjat belopp 1.7.1966	13 422
Anslag 1966/67	13 700
Anslag 1967/68 (förslag)	20 000
Summa	47 122
	1966/67
	1967/68
	Beräknat utnyttjat belopp
	30.6.1968
	8 122
	Summa
	47 122

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) medge att I 13:s handövningsfält, KA 1:s övnings- och skjutfält samt Marma skjutfält utvidgas på sätt som angetts i det föregående,

b) till *Markförvärv för övningsfält m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 20 000 000 kr.

7. Markförvärv för nya förläggings- och övningsområden för Svea livgarde och Svea ingenjörregemente

1965/66	Nettoutgift	30 842 585	Outnyttjat belopp	9 282 983
1966/67	Anslag	—		
1967/68	Förslag	6 000 000		

Efter förslag i prop. 1963:184 fattade riksdagen beslut (SU 211, rskr 404) om markförvärv för nya förläggings- och övningsområden för I 1 i Upplands-Bro kommun och för Ing 1 i Södertälje stad och Turinge kommun samt anvisade ett investeringsanslag av 65 milj. kr. för att bestrida kostnaderna för markförvärven. På anslaget fanns den 31 december 1966 ett utnyttjat belopp av i runt tal 6 740 000 kr.

Den av Kungl. Maj:t för verkställande av riksdagens beslut tillsatta dele-

gationen, I 1, Ing 1-delegationen, har i skrivelse den 2 juni 1966 anmält att det av riksdagen anvisade anslaget inte kommer att förslå för att täcka återstående kostnader för markförvärv m. m. Delegationen har föreslagit att ett belopp av 6 milj. kr. utöver tidigare anvisade medel ställs till förfogande för slutligt genomförande av samtliga markförvärv m. m. — Genom beslut den 29 juni 1966 har Kungl. Maj:t bemyndigat fortifikationsförvaltningen att av tillgängliga medel förskottsvis betala ut högst 6 milj. kr.

Fortifikationsförvaltningen

Fortifikationsförvaltningen föreslår i skrivelse den 7 februari 1967 att anslaget för nästa budgetår förs upp med ett belopp av 6 milj. kr., vilket belopp förutsätts falla utanför försvarets kostnadsram. Medelsförbrukningen under anslaget för budgetåret 1967/68 beräknar ämbetsverket till 8,9 milj. kr., varav 2,9 milj. kr. utgör beräknade outnyttjade medel under anslaget vid utgången av innevarande budgetår.

Departementschefen

I 1, Ing 1-delegationen har genomfört huvuddelen av de markförvärv som erfordras för anordnande av de nya förläggnings- och övningsområdena för I 1 och Ing 1. Ett mindre antal fastigheter återstår att förvärva, däribland en större egendom inom Ing 1:s område vilken är föremål för expropriationsförfarande. På grund av främst markvärdestegringen inom stockholmsområdet under de senaste åren har markförvärvskostnaderna blivit större än vad som kunde beräknas vid tidpunkten för riksdagens beslut. För det slutliga genomförandet av markförvärven anser jag att utöver tidigare anvisade medel ett belopp av 6 milj. kr. bör stå till förfogande för nästa budgetår. Jag föreslår därför att anslaget förs upp med detta belopp. I likhet med de tidigare anvisade medlen bör beloppet läggas utanför ramen för det militära försvaret.

Jag räknar med att även det belopp, 2,9 milj. kr., som beräknas kvarstå outnyttjat under anslaget vid utgången av innevarande budgetår, kommer att i sin helhet förbrukas under nästa budgetår.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Markförvärv för nya förläggnings- och övningsområden för Svea livgarde och Svea ingenjörregemente* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 6 000 000 kr.

8. Markförvärv för utvidgning av övningsfält för Värmlands regemente

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 202) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Markförvärv för utvidgning

av övningsfält för Värmlands regemente för budgetåret 1967/68 beräkna ett investeringsanslag av 800 000 kr.

Fortifikationsförvaltningen

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1967/68 har fortifikationsförvaltningen uppskattat medelsbehovet för förevarande ändamål till 800 000 kr. och föreslagit att medel anvisas under anslaget Markförvärv för övningsfält m. m. Beloppet har förutsatts falla utanför försvarets kostnadsram.

Sedermere har fortifikationsförvaltningen med skrivelse den 7 februari 1967 överlämnat reviderat förslag, enligt vilket medelsbehovet för ändamålet beräknats till 450 000 kr. Verket föreslår att beloppet för budgetåret 1967/68 förs upp under ett särskilt anslag och anför bl. a.

Efter förslag i prop. 1965: 121 medgav riksdagen (SU 102, rskr 276) att vissa i propositionen angivna områden om ca 31,5 ha av Värmlands regementes kasern- och övningsområde fick överlätas till Karlstads stad på i huvudsak de villkor som angetts i en promemoria med principöverenskommelse mellan försvarets fastighetsnämnd och stadens drätselkammare.

På uppdrag av Kungl. Maj:t har därefter fortifikationsförvaltningen träffat avtal med staden om ifrågavarande marköverlåtelse i enlighet med innehållet i nämnda promemoria. Enligt avtalet skall staden för vissa av de försålda områdena erlagga kontant köpeskillning jämte viss inträngsersättning med sammanlagt drygt 2 milj. kr. Köpeskillingen för återstående områden skall staden erlagga genom att till staten överlåta viss ersättningsmark i anslutning till I 2:s övningsfält i Karlstad. Om värdet av ersättningsmarken överstiger köpeskillingen för sistnämnda områden skall staten till staden kontant erlagga överskjutande belopp.

Till fullföljande av det träffade avtalet har fortifikationsförvaltningen och staden genom en gemensam värderingskommitté träffat preliminära avtal med vederbörande markägare om förvärv av den för I 2 avsedda ersättningsmarken. Det har därvid visat sig att köpeskillingen för ersättningsmarken jämte avstycknings-, värderings- m. fl. kostnader med ca 450 000 kr. överstiger värdet av de markområden, för vilka köpeskillingen skulle av staden erläggas genom överlåtelse till staten av ersättningsmarken.

Departementschefen

Vid anmälan i prop. 1965: 121 av ifrågavarande försäljning till Karlstads stad uttalade jag bl. a. att åtgärder kunde behöva vidtas för att tillföra försvaret ersättningsmark. I den mån kostnaderna för sådana åtgärder bestreds med anslag över riksstaten borde dessa läggas utanför ramen för det militära försvaret till den del kostnaderna täcktes av kontanta köpeskillningar. Riksdagen hade ingen erinran mot vad jag anfört (SU 102, rskr 276).

Fortifikationsförvaltningen har anmält att kostnaderna för att tillföra I 2 ersättningsmark i enlighet med vad som förutsatts i den med Karlstads stad

träffade uppgörelsen uppgår till 450 000 kr. Jag föreslår att detta belopp tas upp för nästa budgetår under förevarande anslag. Då staten genom uppgörelsen med staden tillförs kontant köpeskilling m. m. med sammanlagt drygt 2 milj. kr., anser jag i enlighet med mitt uttalande i förutnämnda proposition att beloppet bör läggas utanför kostnadsramen för det militära försvaret.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Markförvärv för utvidgning av övningsfält för Värmlands regemente* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 450 000 kr.

Befästningars delfond**9. Befästningsarbeten för gemensamma ändamål**

1965/66	Nettoutgift	41 261 062	Outnyttjat belopp	18 911 283
1966/67	Anslag	48 600 000		
1967/68	Förslag	1 000		

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 202) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Befästningsarbeten för gemensamma ändamål för budgetåret 1967/68 beräkna ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Anslaget avses för nybyggnad av uppehållsplatser, förråd, truppbefästningar m. m. för gemensamma ändamål för försvaret.

Fortifikationsförvaltningen

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1967/68 har fortifikationsförvaltningen beräknat medelsförbrukningen under anslaget till 34,2 milj. kr. Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp vid utgången av budgetåret 1966/67 har förvaltningen föreslagit att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Sedermera har fortifikationsförvaltningen med skrivelse den 7 februari 1967 överlämnat reviderat förslag till investeringsplan för anslaget för budgetåret 1967/68. Medelsförbrukningen under anslaget har för budgetåret 1967/68 beräknats till 22 milj. kr. Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp vid utgången av budgetåret 1966/67 föreslås att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Det av fortifikationsförvaltningen slutligt anmälda medelsbehovet för budgetåret 1967/68 framgår av följande sammanställning.

Byggnadsobjekt	Medelsförbrukning (1 000-tal kr.)
A. Företag påbörjade före 1.7.1966	
1. Upphållsplatser	8 000
2. Ammunitionsförråd	4 032
3. Drivmedelsförråd	258
4. Tygmaterieförråd	200
5. Merkostnader för av Kungl. Maj:t tidigare beslutade objekt	200
Summa A	12 690
B. Företag avsedda att påbörjas 1966/67	
6. Del i civilförsvarsstyrelsens anläggningar	400
7. Lokaler för försvarets radioanstalt	295
8. Truppbefästningar	4 700
9. Förbindelsearbeten	200
10. Förstörsarbeten	200
11. Ammunitionsförråd	2 000
Summa B	7 795

Byggnadsobjekt	Medelsför- brukning (1 000-tal kr.)
<i>C. Företag avsedda att påbörjas 1967/68</i>	
12. Uppehållsplatser	3 100
13. Ammunitionsförråd	1 300
14. Smärre objekt	200
	Summa C 4 600
	Summa A—C 25 085
	Reducering av medelsbehovet 3 085
	Beräknat medelsbehov 22 000

1. För fortsatt utbyggnad av en uppehållsplats erfordras för nästa budgetår 8 milj. kr.

2. För att slutföra arbetena med tre ammunitionsförråd och fortsatt utbyggnad av två erfordras för nästa budgetår 4 032 000 kr.

3. För att slutföra arbetena med ett drivmedelsförråd erfordras för nästa budgetår 258 000 kr.

4. För fortsatt utbyggnad av ett tygmaterieförråd erfordras för nästa budgetår 200 000 kr.

6. För att bestrida kostnaderna för försvarets andelar i anläggningar, som utförs genom kommunernas försorg, erfordras för nästa budgetår 400 000 kr.

7. För att slutföra arbetena med vissa lokaler för försvarets radioanstalt erfordras för nästa budgetår 295 000 kr.

11. För fortsatt utbyggnad av ett ammunitionsförråd, som påbörjats under budgetåret 1966/67, erfordras för nästa budgetår 2 milj. kr.

12. För kompletteringsarbeten vid vissa gemensamma uppehållsplatser erfordras för nästa budgetår 3,1 milj. kr.

13. För att påbörja ett ammunitionsförråd erfordras för nästa budgetår 1,3 milj. kr.

Departementschefen

Såsom jag anfört inledningsvis har fortifikationsförvaltningen den 7 februari 1967 kommit in med reviderat förslag till investeringsplan för anslaget, enligt vilken medelsförbrukningen för nästa budgetår beräknas till 22 milj. kr. Jag biträder fortifikationsförvaltningens förslag och förordar att medel för nästa budgetår anvisas i enlighet med följande investeringsplan och anslagsberäkning.

Investeringsplan (1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1.4.1966	Medelsförbrukning		
		Faktisk t. o. m. 1965/66	Beräknad för	
			1966/67	1967/68
<i>A. Företag påbörjade före 1.7.1966</i>				
Uppehållsplatser	31 000	4 612	7 000	8 000
Ammunitionsförråd	36 296	27 431	3 595	4 032
Drivmedelsförråd	49 635	47 667	1 710	258
Tygmaterieförråd	5 200	4 156	800	200
Merkostnader för av Kungl. Maj:t tidigare beslutade objekt	—	—	1 500	200
Summa A	122 131	83 866	14 605	12 690
<i>B. Företag avsedda att påbörjas 1966/67</i>				
Utrymmen i radargruppcentraler	1 300	—	400	—
Del i civilförsvarsstyrelsens anläggningar	700	—	300	400
Lokaler för försvarets radioanstalt	1 600	—	1 305	295
Truppbefästningar	—	—	6 300	4 700
Förbindelsearbeten	—	—	200	200
Förstöringsarbeten	—	—	200	200
Smärre objekt	—	—	935	200
Ammunitionsförråd	8 500	—	1 500	2 000
Summa B	12 100	—	11 140	7 995
<i>C. Företag avsedda att påbörjas 1967/68</i>				
Uppehållsplatser	6 800	—	—	3 100
Ammunitionsförråd	4 900	—	—	1 300
Summa C	11 700	—	—	4 400
Summa A—C	145 931	83 866	25 745	25 085
Reducering av medelsbehovet	—	—	—	3 085
Beräknat medelsbehov	—	—	25 745	22 000

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång		Beräknad medelsförbrukning	
Outnyttjat belopp 1.7.1966	18 911	1966/67	25 745
Anslag 1966/67	48 600	1967/68	22 000
Anslag 1967/68 (förslag)	1	Beräknat outnyttjat belopp 30.6.1968	19 767
Summa 67 512		Summa 67 512	

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Befästningsarbeten för gemensamma ändamål* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

10. Befästningsarbeten för armén

1965/66	Nettoutgift	10 023 374	Outnyttjat belopp	3 997 006
1966/67	Anslag	11 500 000		
1967/68	Förslag	1 000		

Anslaget avses för nybyggnad av befästningar och ammunitionsförråd för armén.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 202) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Befästningsarbeten för armén för budgetåret 1967/68 beräkna ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Fortifikationsförvaltningen

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1967/68 har fortifikationsförvaltningen beräknat medelsförbrukningen under anslaget till 9 298 000 kr. Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp vid utgången av budgetåret 1966/67 har förvaltningen föreslagit att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Sedermåra har fortifikationsförvaltningen med skrivelse den 7 februari 1967 överlämnat reviderat förslag till investeringsplan för anslaget för budgetåret 1967/68. Medelsförbrukningen under anslaget har för budgetåret beräknats till samma belopp som i anslagsframställningarna för budgetåret eller 9 298 000 kr. Oförändrat föreslås även att anslaget förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Det av fortifikationsförvaltningen slutligt anmälda medelsbehovet för budgetåret 1967/68 framgår av följande sammanställning.

Byggnadsobjekt	Medelsförbrukning (1 000-tal kr.)
1. Betongförråd för ammunition	9 700
2. Diverse ammunitionsförråd	300
3. Merkostnader för av Kungl. Maj:t tidigare beslutade objekt	300
	Summa 10 300
	Reducering av medelsbehovet 1 002
	Beräknat medelsbehov 9 298

Under nästa budgetår beräknas fortsatt utbyggnad av betongförråd för ammunition i form av friliggande ammunitionsförråd ske i enlighet med en till Kungl. Maj:t den 29 september 1965 insänd plan.

Departementschefen

Fortifikationsförvaltningen har beräknat medelsförbrukningen för nästa budgetår under anslaget till 9 298 000 kr. Jag biträder fortifikationsförvaltningens förslag och förordar att medel för nästa budgetår anvisas i enlighet med följande investeringsplan och anslagsberäkning.

Investeringsplan (1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1.4.1966	Medelsförbrukning		
		Faktisk t. o. m. 1965/66	Beräknad för	
			1966/67	1967/68
Lokalförsvarsbatterier	6 650	6 050	600	—
Betongförråd för ammunition	51 290	5 553	3 500	9 700
Diverse ammunitionsförråd	5 079	3 428	1 220	300
Merkostnader för av Kungl. Maj:t tidigare beslutade objekt	—	—	410	300
Summa	63 019	15 031	5 730	10 300
Reducering av medelsbehovet	—	—	—	1 002
Beräknat medelsbehov	—	—	5 730	9 298

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång		Beräknad medelsförbrukning	
Outnyttjat belopp 1.7.1966	3 997	1966/67	5 730
Anslag 1966/67	11 500	1967/68	9 298
Anslag 1967/68 (förslag)	1	Beräknat outnyttjat belopp	
		30.6.1968	470
Summa	15 498	Summa	15 498

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Befästningsarbeten för armén* för budgetåret 1967/68
anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

11. Befästningsarbeten för marinen

1965/66	Nettoutgift	28 475 803	Outnyttjat belopp	28 464 135
1966/67	Anslag	28 500 000		
1967/68	Förslag	1 000		

Anslaget avses för nybyggnad av befästningar och ammunitionsförråd för flottan och kustartilleriet.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 202) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Befästningsarbeten för marinen* för budgetåret 1967/68 beräkna ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Fortifikationsförvaltningen

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1967/68 har fortifikationsförvaltningen beräknat medelsförbrukningen under anslaget till 32,7 milj. kr. Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp på anslaget vid utgången av

budgetåret 1966/67 har förvaltningen föreslagit att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med ett belopp av 536 000 kr.

Sedermera har fortifikationsförvaltningen med skrivelse den 7 februari 1967 överlämnat reviderat förslag till investeringsplan för anslaget för budgetåret 1967/68. Medelsförbrukningen under anslaget har för budgetåret 1967/68 beräknats till 25 milj. kr. Med hänsyn till beräknat utnyttjat belopp vid utgången av budgetåret 1966/67 föreslås att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Det av fortifikationsförvaltningen slutligt anmälda medelsbehovet för budgetåret 1967/68 framgår av följande sammanställning.

Byggnadsobjekt	Medelsför- brukning (1 000-tal kr.)
<i>A. Företag påbörjade före 1.7.1966</i>	
1. Spaningsradarstationer	1 000
2. Uppehållsplatser	600
3. Kustartilleribatterier	10 954
4. Minstation	155
5. Betongförråd för ammunition	3 000
6. Avmagnetiseringsstation	120
7. Merkostnader för av Kungl. Maj:t tidigare beslutade objekt	200
Summa A	16 029
<i>B. Företag avsedda att påbörjas 1966/67</i>	
8. Robotförråd	3 200
9. Minstationer	600
10. Kustartilleribatteri	3 000
Summa B	6 800
<i>C. Företag avsedda att påbörjas 1967/68</i>	
11. Minstationer	2 100
12. Kustartilleribatteri	2 200
13. Smärre objekt	800
Summa C	5 100
Summa A—C	27 929
Reducering av medelsbehovet	2 929
Beräknat medelsbehov	25 000

1. För fortsatt utbyggnad av spaningsradarstationer, vilka utnyttjas av såväl marinen som flygvapnet, beräknas medelsförbrukningen under nästa budgetår till 1 milj. kr.

2. För fortsatt utbyggnad av skyddade uppehållsplatser för vissa chefer vid kustartilleriet och flottan beräknas medelsbehovet för nästa budgetår till 600 000 kr.

3. För fortsatt utbyggnad av nio kustartilleribatterier erfordras för nästa budgetår 10 954 000 kr.

4. För att färdigställa en minstation erfordras 155 000 kr. för nästa budgetår.

5. För fortsatt utbyggnad av ammunitionsförråd erfordras för nästa budgetår 3 milj. kr.

6. För att färdigställa en avmagnetiseringsstation beräknas för nästa budgetår en medelsförbrukning av 120 000 kr.

8. För fortsatt utbyggnad av förråd för robotar erfordras för nästa budgetår 3,2 milj. kr.

9. För fortsatt utbyggnad av två minstationer erfordras för nästa budgetår 600 000 kr.

10. För fortsatt utbyggnad av ett kustartilleribatteri erfordras för nästa budgetår 3 milj. kr.

11. För att påbörja tre minstationer erfordras för nästa budgetår 2,1 milj. kr.

12. För att påbörja ett kustartilleribatteri beräknas medelsförbrukningen för nästa budgetår till 2,2 milj. kr.

Departementschefen

Såsom jag anført inledningsvis har fortifikationsförvaltningen den 7 februari 1967 kommit in med reviderat förslag till investeringsplan för anslaget, enligt vilken medelsförbrukningen för nästa budgetår beräknas till 25 milj. kr. Jag biträder fortifikationsförvaltningens förslag och förordar att medel för nästa budgetår anvisas i enlighet med följande investeringsplan och anslagsberäkning.

Investeringsplan (1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1.4.1966	Medelsförbrukning		
		Faktisk t. o. m. 1965/66	Beräknad för	
			1966/67	1967/68
<i>A. Företag påbörjade före 1.7.1966</i>				
Spaningsradarstationer	4 150	—	—	1 000
Uppehållsplatser	20 200	378	—	600
Kustartilleribatterier	79 400	51 151	16 435	10 954
Krigsförtöjningsplatser	—	—	350	—
Minstationer	1 650	695	800	155
Betongförråd för ammunition	74 250	1 484	1 500	3 000
Avmagnetiseringsstation m. m.	4 800	2 780	1 900	120
Merkostnader för av Kungl. Maj:t tidigare beslutade objekt	—	—	1 015	200
Summa A	184 450	56 488	22 000	16 029
<i>B. Företag avsedda att påbörjas 1966/67</i>				
Robotförråd	7 600	—	500	3 200
Minstationer	1 600	—	900	600
Smärre objekt	—	—	800	800
Kustartilleribatteri	7 500	—	900	3 000
Summa B	16 700	—	3 100	7 600
<i>C. Företag avsedda att påbörjas 1967/68</i>				
Minstationer	2 700	—	—	2 100
Kustartilleribatteri	8 000	—	—	2 200
Summa C	10 700	—	—	4 300
Summa A—C	211 850	56 488	25 100	27 929
Reducering av medelsbehovet	—	—	—	2 929
Beräknat medelsbehov	—	—	25 100	25 000

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång	Beräknad medelsförbrukning
Outnyttjat belopp 1.7.1966 28 464	1966/67 25 100
Anslag 1966/67 28 500	1967/68 25 000
Anslag 1967/68 (förslag) 1	Beräknat outnyttjat belopp
	30.6.1968 6 865
Summa 56 965	Summa 56 965

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Befästningsarbeten för marinen* för budgetåret 1967/
68 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

12. Befästningsarbeten för flygvapnet

1965/66	Nettoutgift	33 983 296	Outnyttjat belopp	41 089 844
1966/67	Anslag	49 500 000		
1967/68	Förslag	1 000		

Anslaget avses för nybyggnad av befästningar och förråd för flygvapnet.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 202) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Befästningsarbeten för flygvapnet för budgetåret 1967/68 beräkna ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Fortifikationsförvaltningen

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1967/68 har fortifikationsförvaltningen beräknat medelsförbrukningen under anslaget till 43 milj. kr. Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp vid utgången av budgetåret 1966/67 har förvaltningen föreslagit att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Sedermera har fortifikationsförvaltningen med skrivelse den 7 februari 1967 överlämnat reviderat förslag till investeringsplan för anslaget för budgetåret 1967/68. Medelsförbrukningen under anslaget har för budgetåret 1967/68 beräknats till 18 milj. kr. Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp vid utgången av budgetåret 1966/67 föreslås att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Det av fortifikationsförvaltningen slutligt anmälda medelsbehovet för budgetåret 1967/68 framgår av följande sammanställning.

Byggnadsobjekt	Medelsförbrukning (1 000-tal kr.)
<i>A. Företag påbörjade före 1.7.1966</i>	
1. Radargruppcentraler	8 498
2. Spaningsradar	1 750
3. Radiolänkstationer	3 975
4. Radiostationer	1 094
5. Uppställningsplatser för robotar	1 300
6. Betongförråd för ammunition	2 000
7. Drivmedelsförråd	110
8. Merkostnader för av Kungl. Maj:t tidigare beslutade objekt	500
	<hr/> Summa A 19 227
<i>C. Företag avsedda att påbörjas 1967/68</i>	
9. Förlägningsbaracker	650
10. Smärre objekt	300
	<hr/> Summa C 950
	Summa A och C 20 177
Reducering av medelsbehovet	2 177
	<hr/> Beräknat medelsbehov 18 000

1. För fortsatt utbyggnad av radargruppcentraler beräknas medelsförbrukningen för nästa budgetår till 8 498 000 kr.
2. För fortsatt utbyggnad av spaningsradarstationer beräknas för nästa budgetår en medelsförbrukning av 1 750 000 kr.
3. För fortsatt utbyggnad av radiolänksystemet erfordras för nästa budgetår 3 975 000 kr.
4. För fortsatt utbyggnad av radiostationer erfordras för nästa budgetår 1 094 000 kr.
5. För den fortsatta utbyggnaden av uppställningsplatser för robotar under nästa budgetår erfordras 1,3 milj. kr.
6. För fortsatt utbyggnad av ammunitionsförråd erfordras för nästa budgetår 2 milj. kr.
7. För att färdigställa ett drivmedelsförråd beräknas medelsbehovet för nästa budgetår till 110 000 kr.
9. För att uppföra förläggingsbaracker vid tidigare färdigställda spaningsradarstationer erfordras för nästa budgetår 650 000 kr.

Departementschefen

Såsom jag anfört inledningsvis har fortifikationsförvaltningen den 7 februari 1967 kommit in med reviderat förslag till investeringsplan för anslaget, enligt vilken medelsförbrukningen för nästa budgetår beräknas till 18 milj. kr. Jag biträder fortifikationsförvaltningens förslag och förordar att medel för nästa budgetår anvisas i enlighet med följande investeringsplan och anslagsberäkning.

Investeringsplan (1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1.4.1966	Medelsförbrukning		
		Faktisk t. o. m.	Beräknad för	
			1965/66	1966/67
<i>A. Företag påbörjade före 1.7. 1966</i>				
Luftförsvarscentraler	22 305	22 155	150	—
Radargruppecentraler	41 050	18 132	12 700	8 498
Spaningsradar	9 300	922	1 755	1 750
Radiolänkstationer	44 700	19 732	2 700	3 975
Radiostationer	51 300	22 318	3 600	1 094
Kommandocentraler	16 500	11 060	500	—
Uppställningsplatser för robotar	6 000	—	700	1 300
Betongförråd för ammunition	10 480	1 548	975	2 000
Drivmedelsförråd	1 100	790	200	110
Merkostnader för av Kungl. Maj:t tidigare beslutade objekt	—	—	3 507	500
Summa A	202 735	96 657	26 787	19 227
<i>B. Företag avsedda att påbörjas 1966/67</i>				
Smärre objekt	Summa B	—	300	300
<i>C. Företag avsedda att påbörjas 1967/68</i>				
Förlägningsbaracker	Summa C	650	—	650
Summa A—C	203 385	96 657	27 087	20 177
Reducering av medelsbehovet	—	—	—	2 177
Beräknat medelsbehov	—	—	27 087	18 000

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång		Beräknad medelsförbrukning	
Outnyttjat belopp 1.7.1966	41 090	1966/67	27 087
Anslag 1966/67	49 500	1967/68	18 000
Anslag 1967/68 (förslag)	1	Beräknat outnyttjat belopp	
		30.6.1968	45 504
Summa	90 591	Summa	90 591

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Befästningsarbeten för flygvapnet* för budgetåret
1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

13. Flygfältsarbeten m. m.

1965/66	Nettoutgift	37 527 000	Outnyttjat belopp	13 336 510
1966/67	Anslag	52 000 000		
1967/68	Förslag	1 000		

Anslaget avses för utbyggnad av nya flygbaser, kompletterings- m. fl.

arbeten på eller i anslutning till befintliga baser ävensom utförande av anläggningar för el- och teleutrustning vid flygbaserna.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 202) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygfältsarbeten m. m. för budgetåret 1967/68 beräkna ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Fortifikationsförvaltningen

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1967/68 har fortifikationsförvaltningen beräknat medelsförbrukningen under anslaget till 47,7 milj. kr. Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp vid utgången av budgetåret 1966/67 har förvaltningen föreslagit att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Sedermera har fortifikationsförvaltningen i skrivelse den 7 februari 1967 inkommit med reviderat förslag till investeringsplan för anslaget för budgetåret 1967/68. Medelsförbrukningen under anslaget har för budgetåret 1967/68 beräknats till 17 milj. kr. Anslaget för budgetåret föreslås alltså jämt föras upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Det av fortifikationsförvaltningen slutligt anmälda medelsbehovet framgår av följande sammanställning.

Byggnadsobjekt	Medelsförbrukning (1 000-tal kr.)
1. Färdigställande av bana 2 vid F 3 på Malmslätt	2 300
2. Fortsatt utbyggnad av en flygbas	2 800
3. Kompletteringsarbeten på befintliga baser	1 750
4. Merkostnader för av Kungl. Maj:t tidigare beslutade objekt	300
5. Reservvägbaser	2 550
6. Lagringsanläggningar för drivmedel	1 000
7. Baracker	200
8. Banförstärkningar	800
9. El- och teleanläggningar	7 000
	Summa 18 700
	Reducering av medelsbehovet 1 700
	Beräknat medelsbehov 17 000

1. Byggnadsföretaget har senast anmälts för riksdagen i prop. 1966: 1 (bil. 6, s. 316). Arbetena påbörjades hösten 1965 och beräknas vara slutförda hösten 1967. Totalkostnaden beräknas till 7,5 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1966. T. o. m. budgetåret 1965/66 har medelsförbrukningen uppgått till 2,2 milj. kr. För budgetåret 1966/67 beräknas medelsförbrukningen till 3 milj. kr. och för budgetåret 1967/68 till 2,3 milj. kr.

2. Byggnadsföretaget har senast anmälts för riksdagen i prop. 1966: 1 (bil. 6, s. 317). Arbetena påbörjades hösten 1965. Byggnadskostnaderna uppskattas enligt prisläget den 1 april 1966 till 7,5 milj. kr. T. o. m. budgetåret

1965/66 har medelsförbrukningen uppgått till 1,7 milj. kr. För budgetåret 1966/67 beräknas medelsförbrukningen till 2,5 milj. kr. och för budgetåret 1967/68 till 2,8 milj. kr.

3. På de befintliga baserna utförs efter hand kompletteringsarbeten bl. a. i form av utbyggnad av klargöringsplatser vid banändarna för uppställning av flygplan i hög beredskap, uppställningsplatser för reservflygplan, transportflygplan m. fl. samt i anslutning härtill fordonsvägar, ammunitionsupplag o. d. För utförande av dessa arbeten erfordras 1 750 000 kr. för nästa budgetår.

5. För fortsatt utbyggnad av reservvägbaser erfordras för nästa budgetår 2 550 000 kr.

6. Utbyggnad av lagringsanläggningar för drivmedel vid flygbaserna i form av underjordiska cisterner pågår i enlighet med en av chefen för flygvapnet fastställd plan. Härför beräknas för nästa budgetår 1 milj. kr.

7. Vid flygbaser i områden, där lämplig permanent bebyggelse saknas, erfordras ett antal mindre baracker för personal i hög beredskap. Medelsbehovet härför beräknas för nästa budgetår till 200 000 kr.

8. För förstärkningsarbeten på äldre banor och plattor erfordras för nästa budgetår 800 000 kr.

9. För fortsatt utbyggnad av el- och teleanläggningar vid flygbaserna erfordras för nästa budgetår 7 milj. kr.

Departementschefen

Såsom jag anfört inledningsvis har fortifikationsförvaltningen den 7 februari 1967 kommit in med reviderat förslag till investeringsplan för anslaget. Medelsförbrukningen för nästa budgetår har beräknats till 17 milj. kr. Jag biträder fortifikationsförvaltningens förslag och förordar att medel för nästa budgetår anvisas i enlighet med följande investeringsplan och anslagsberäkning.

Investeringsplan (1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1.4.1966	Medelsförbrukning		Byggstart mån/år	Färdigstäl- lande mån/år	
		Faktisk t. o. m. 1965/66	Beräknad för 1966/67 1967/68			
<i>A. Företag påbörjade före 1.7.1966</i>						
Utbyggnad av bana 2 vid F3	7 500	2 200	3 000	2 300	10.65	9.67
Fortsatt utbyggnad av en flygbas	7 500	1 700	2 500	2 800	10.65	9.67
Kompletteringsarbeten på befintliga baser	1 675	125	1 550	—	—	—
Merkostnader för av Kungl. Maj:t tidi- gare beslutade objekt	—	—	400	300	—	—
Reservvägbaser	5 650	1 750	2 650	1 250	—	—
Baracker	700	150	—	200	—	—
El- och teleanläggningar	45 000	11 770	9 150	7 000	—	—
Summa A	68 025	17 695	19 250	13 850	—	—
<i>B. Företag avsedda att påbörjas 1966/67</i>						
Kompletteringsarbeten på befintliga baser	500	100	—	400	10.66	10.67
Reservvägbaser	1 650	200	650	800	—	—
Summa B	2 150	300	650	1 200	—	—
<i>C. Företag avsedda att påbörjas 1967/68</i>						
Kompletteringsarbeten på befintliga baser	2 100	—	—	1 350	—	—
Lagringsanläggningar för drivmedel ..	1 800	—	—	1 000	7.67	10.68
Reservvägbaser	1 120	—	—	500	7.67	10.68
Banförstärkningar	800	—	—	800	7.67	9.67
Summa C	5 820	—	—	3 650	—	—
Summa A—C	75 995	17 995	19 900	18 700	—	—
Reducering av medelsbehovet	—	—	—	1 700	—	—
Beräknat medelsbehov	—	—	19 900	17 000	—	—

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång	Beräknad medelsförbrukning
Outnyttjat belopp 1.7.1966	1966/67
13 336	19 900
Anslag 1966/67	1967/68
52 000	17 000
Anslag 1967/68 (förslag)	Beräknat utnyttjat belopp
1	30.6.1968
	28 437
Summa 65 337	Summa 65 337

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygfältsarbeten m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

14. Flyttning av Stockholms örlogsbas (Muskövarvet)

1965/66	Nettoutgift	47 203 136	Outnyttjat belopp	10 960
1966/67	Anslag	44 000 000		
1967/68	Förslag	47 400 000		

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 202) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flyttning av Stockholms örlogsbas (Muskövarvet) för budgetåret 1967/68 beräkna ett investeringsanslag av 43,4 milj. kr.

1953 års riksdag beslutade att Stockholms örlogsbas skulle flyttas till Stockholms södra skärgård, varvid örlogsvarvet skulle förläggas till Muskö. Kostnaderna för örlogsvarvet angavs till 189 milj. kr. i 1950 års prisläge. Arbetet med utflyttningen kom emellertid inte i gång de närmast följande åren. År 1959 godkände riksdagen ett förslag om en begränsad utbyggnad av Muskövarvet. Enligt den av riksdagen godkända planen skulle varvet omfatta tre tunneldockor, enheter för verkstäder, administration, förråd m. m., en skyddad anläggning (sliptunnel) för motortorpedbåtar, kajer, pirar m. m. samt tillfartsväg. Totalkostnaden för utbyggnaden beräknades till 106 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1957.

Efter verkställd översyn av kostnadsberäkningarna angav fortifikationsförvaltningen i sina anslagsframställningar för budgetåret 1962/63 totalkostnaderna för den år 1959 fastställda utbyggnaden till ca 181 milj. kr. enligt prisläget den 1 maj 1961.

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1963/64 anmälde fortifikationsförvaltningen att totalkostnaden för Muskövarvet med särskild anläggning för motortorpedbåtar enligt prisläget den 1 maj 1962 uppgick till ca 193 milj. kr. Sedermera anmälde förvaltningen att en förnyad kostnadsöversyn visade att kostnaderna för Musköanläggningen i prisläget den 1 maj 1962 beräknades överstiga de av ämbetsverket tidigare angivna med ca 18 milj. kr. Totalkostnaden skulle därmed stiga till ca 211 milj. kr.

Efter verkställd översyn av kostnadsberäkningarna för budgetåret 1966/67 anmälde fortifikationsförvaltningen att totalkostnaderna för Muskövarvet enligt prisläget den 1 april 1965 beräknades uppgå till ca 304 milj. kr., varav 229 milj. kr. hänförde sig till av riksdagen tidigare godkänd kostnadsram. Av det ytterligare anmälda medelsbehovet, 75 milj. kr., hänförde sig 11,5 milj. kr. till kostnadsökningar i berganläggningen, 32,5 milj. kr. till yttre byggnader, vägar m. m. och återstoden 31 milj. kr. till nytillkomna objekt m. m.

Vid anmälan i prop. 1966:108 av det av fortifikationsförvaltningen senast framlagda byggnadsprogrammet för Muskövarvet föreslog föredra-

gande departementschefen vissa begränsningar i byggnadsprogrammet, vilka beräknades medföra en minskning av totalkostnaderna med ca 10 milj. kr. till ca 294 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1965. Vissa av departementschefen föreslagna utredningar kunde väntas medföra ytterligare reducering av det angivna medelsbehovet.

1966 års riksdag (SU 100, rskr 249) beslutade att Muskövarvet skulle byggas ut enligt de riktlinjer och inom den kostnadsram, som angivits av departementschefen vid anmälan i förenämnda prop 1966: 108 av fortifikationsförvaltningens förslag till byggnadsprogram för varvet.

För utbyggnad av Muskövarvet har riksdagen hittills anvisat 229,5 milj. kr.

Fortifikationsförvaltningen

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1967/68 har fortifikationsförvaltningen beräknat medelsförbrukningen under anslaget till 47,4 milj. kr. Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp vid utgången av budgetåret 1966/67 — 4 milj. kr. — har förvaltningen föreslagit att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med ett belopp av 43,4 milj. kr.

Sedermera har fortifikationsförvaltningen med skrivelse den 7 februari 1967 överlämnat reviderat förslag till investeringar under anslaget för budgetåret 1967/68. Medelsförbrukningen under anslaget har för budgetåret 1967/68 beräknats till samma belopp som angivits i anslagsframställningarna för nästa budgetår eller 47,4 milj. kr. Med hänsyn till att medelsförbrukningen under anslaget för budgetåret 1966/67 beräknas öka från 40 till 44 milj. kr. föreslås att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med 47,4 milj. kr.

I anslutning härtill anmäler fortifikationsförvaltningen att den i prop. 1966: 108 angivna totalkostnaden för Muskövarvet av 294 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1965 motsvarar 302,2 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1966.

Departementschefen

Riksdagen fattade år 1953 beslut om utflyttning av Stockholms örlogsvarv till Muskö i Stockholms södra skärgård. Totalkostnaden angavs då till 189 milj. kr. i 1950 års prisläge. T. o. m. budgetåret 1958/59 anvisades emellertid endast relativt obetydliga belopp, vilka främst avsågs för fortsatta utredningar. 1959 års riksdag (prop. 1959: 1 bil. 25 s. 37, SU 44, rskr 115) godkände ett av chefen för marinen framlagt förslag om en begränsad utbyggnad av Muskövarvet. Totalkostnaden för varvet uppskattades då till 106 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1957. Varvsanläggningen skulle omfatta tre tunneldockor, enheter för verkstäder, förråd, administration m. m., en skyddad anläggning (sliptunnel) för motortorpedbåtar, kajer, pirar m. m. samt tillfartsväg. En väsentlig uppräknig av kostnaderna

godkändes av 1962 års riksdag (prop. 1962: 47, SU 117, rskr 287). Totalkostnaden för den begränsade utbyggnaden av varvet, inklusive sliptunneln, angavs då till ca 181,5 milj. kr. enligt prisläget den 1 maj 1961. Enligt av fortifikationsförvaltningen gjorda kostnadsberäkningar för Muskövarvet, vilka redovisades i prop. 1963: 108 (s. 124—125), beräknades totalkostnaden för varvet enligt prisläget den 1 maj 1962 till ca 211 milj. kr. En ytterligare uppräknig av kostnaderna godkändes av 1966 års riksdag (prop 1966: 108, SU 100, rskr 249). Totalkostnaden för utbyggnaden av varvet, inklusive yttre byggnader m. m., angavs därvid till 294 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1965. För utbyggnaden har riksdagen hittills anvisat 229,5 milj. kr.

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1967/68 har fortifikationsförvaltningen räknat upp totalkostnaden för Muskövarvet enligt prisläget den 1 april 1966 till 302,2 milj. kr.

Jag vill erinra om att jag vid anmälan av totalkostnaden för Muskövarvet i prop. 1966: 108 bedömde att föreslagna utredningar om telesignalanläggningarna, luftreningsanläggningen och varvskapaciteten kunde väntas medföra reducereing av kostnadsramen utöver den av mig då angivna. Två av dessa utredningar är nu slutförda medan den tredje alltjämt pågår. Hittills slutförda utredningar har givit vid handen att viss minskning av kostnadsramen blir möjlig. Jag avser att sedan kvarstående utredning slutförts uppdra åt fortifikationsförvaltningen att räkna om totalkostnadsramen.

Såsom jag anført inledningsvis har fortifikationsförvaltningen den 7 februari 1967 kommit in med reviderat förslag till investeringar under anslaget, enligt vilken medelsförbrukningen för nästa budgetår beräknas till 47,4 milj. kr. Jag biträder fortifikationsförvaltningens förslag och förordar att medel för nästa budgetår anvisas i enlighet med följande anslagsberäkning.

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång	Beräknad medelsförbrukning
Outnyttjat belopp 1.7.1966	11
Anslag 1966/67	44 000
Anslag 1967/68 (förslag)	47 400
Summa	91 411
	Summa 91 411

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Flyttning av Stockholms örlogsbas (Muskövarvet)* för
budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 47 400 000
kr.

15. Markförvärv för befästningar

1965/66	Nettoutgift	2 202 127	Outnyttjat belopp	5 106 925
1966/67	Anslag	1 100 000		
1967/68	Förslag	400 000		

Anslaget avses för markförvärv för befästningar såväl för gemensamma ändamål som för de tre försvarsgrenarna.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 202) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Markförvärv för befästningar för budgetåret 1967/68 beräkna ett investeringsanslag av 400 000 kr.

Fortifikationsförvaltningen

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1967/68 har fortifikationsförvaltningen beräknat medelsförbrukningen under anslaget till 1,2 milj. kr. Med hänsyn till beräknat utnyttjat belopp på anslaget vid utgången av budgetåret 1966/67 har förvaltningen föreslagit att anslaget för budgetåret 1967/68 förs upp med ett belopp av 400 000 kr.

Den av fortifikationsförvaltningen beräknade medelsförbrukningen avser följande ändamål.

	Medelsför- brukning (1 000-tal kr.)
1. Markförvärv för befästningar	1 000
2. Diverse utgifter	200
	Summa 1 200

1. För nästa budgetår behöver mark förvärvas med äganderätt för ett flertal anläggningar. För en del av dessa anläggningar är platsen ännu inte bestämd. Bl. a. till följd härav kan i vissa fall storleken av de olika områdena endast ungefärligt beräknas. De erforderliga områdena är emellertid i flertalet fall av förhållandevis liten omfattning och arealen beräknas som regel inte överstiga 30 ha per område. De senaste årens erfarenhet har emellertid gett vid handen att man i vissa fall måste räkna med större arealer. Vidare är det ibland nödvändigt att ta i anspråk mark med förhållandevis högt värde per arealenhet. Fortifikationsförvaltningen har beräknat kostnaderna för här ifrågakvarande markförvärv till i runt tal 1 milj. kr.

2. Fortifikationsförvaltningen räknar med att för budgetåret 1967/68 ca 200 000 kr. kommer att erfordras för diverse utgifter. Medlen bör kunna utnyttjas dels för att täcka oförutsedda merkostnader vid genomförande av sådana markförvärv, vilka beslutats av Kungl. Maj:t och riksdagen, dels för att bestrida uppkommande kostnader för att komplettera beståndet av befästningsfastigheter med markområden av inte alltför stor omfattning, dels för förvärv av kompensationsmark med anledning av försäljningar.

Departementschefen

Jag biträder fortifikationsförvaltningens förslag, enligt vilket medelsförbrukningen för nästa budgetår beräknas till 1,2 milj. kr. Medel bör anvisas i enlighet med följande anslagsberäkning.

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång	Beräknad medelsförbrukning
Outnyttjat belopp 1.7.1966	1966/67
5 107	2 000
Anslag 1966/67	1967/68
1 100	1 200
Anslag 1967/68 (förslag)	Beräknat outnyttjat belopp
400	30.6.1968
	3 407
<hr/> Summa 6 607	<hr/> Summa 6 607

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Markförvärv för befästningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kr.

Försvarets forskningsanstalts delfond

16. Byggnadsarbeten för försvarets forskningsanstalt

1965/66	Nettoutgift	6 048 674	Outnyttjat belopp	8 702 149
1966/67	Anslag	1 000		
1967/68	Förslag	400 000		

Anslaget avses för byggnadsarbeten för försvarets forskningsanstalt. Förvaltningen av försvarets forskningsanstalts delfond har fr. o. m. den 1 juli 1966 överförts från fortifikationsförvaltningen till byggnadsstyrelsen.

I prop. 1967: 1 (bil. 6 s. 203) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Byggnadsarbeten för försvarets forskningsanstalt för budgetåret 1967/68 beräkna ett investeringsanslag av 400 000 kr.

Byggnadsstyrelsen

Medelsförbrukningen under anslaget beräknas för budgetåret 1967/68 till 6 128 000 kr. Med hänsyn till beräknat outnyttjat belopp vid utgången av budgetåret 1966/67 bör anslaget för nästa budgetår föras upp med 3 670 000 kr. Medelsbehovet för budgetåret 1967/68 framgår av följande sammanställning.

Byggnadsobjekt	Medelsförbrukning (1 000-tal kr.)
<i>B. Företag avsett att påbörjas 1966/67</i>	
1. Nybyggnad av datacentral inom kvarteret Garnisonen	2 150
	<hr/> Summa B 2 150

Byggnadsobjekt	Medelsför- brukning (1 000-tal kr.)
<i>C. Företag avsedda att påbörjas 1967/68</i>	
<i>FOA Ursvik</i>	
2. Nybyggnad av matsalsbyggnad	1 000
3. Diverse smärre byggnadsobjekt	1 050
<i>FOA Sorunda</i>	
4. Nybyggnad av verkstad	1 330
5. Diverse smärre byggnadsobjekt	1 140
<i>Övrigt</i>	
6. Anläggning för hydroakustiska försök	132
Summa C	4 652
Summa B och C	6 802
Reducering av medelsbehovet	674
Beräknat medelsbehov	6 128

1. Behovet av nybyggnad för datacentral för forskningsanstalten inom kvarteret Garnisonen har anmälts i prop. 1964: 1 (bil. 6 s. 341).

I skrivelse den 24 januari 1966 har byggnadsstyrelsen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till nybyggnad av datacentral för forskningsanstalten, avsedd att tillgodose såväl försvarets som forskningens behov av elektronisk databehandling. Enligt förslaget skall datacentralen inrymmas i en särskild byggnad i ett plan mellan forskningsanstaltens två kontorsflyglar inom kvarteret Garnisonen. Kostnaderna för byggnadsföretaget har uppskattats till 5,7 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1965. — Genom beslut den 27 maj 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att utföra fortsatt projektering fram till färdiga bygghandlingar av byggnadsföretaget.

Sedermera har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 2 september 1966 och den 13 januari 1967 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att låta utföra nybyggnad av ifrågasvarande datacentral inom en kostnadsram av 6 150 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966, ävensom anvisat 4 milj. kr. för att påbörja byggnadsarbetena. För att slutföra arbetena erfordras 2 150 000 kr. för nästa budgetår.

2. Behovet av nybyggnad av matsalsbyggnad för forskningsanstaltens avdelning i Ursvik har senast anmälts i prop. 1963: 108 (s. 86).

I skrivelse den 30 juni 1966 har fortifikationsförvaltningen, efter samråd med bl. a. byggnadsstyrelsen, underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till nybyggnad av ifrågasvarande matsalsbyggnad. — Genom beslut den 20 januari 1967 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att färdigställa bygghandlingar för byggnadsobjektet.

Kostnaderna för matsalsbyggnaden beräknas till 1,5 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1966, varav 1 milj. kr. erfordras under nästa budgetår.

4. Behovet av nybyggnad av verkstadsbyggnad vid Sorunda har senast anmälts i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 321).

Genom beslut den 13 maj 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen att vid tidpunkt, som Kungl. Maj:t framdeles ville besluta, låta utföra nybyggnad av ifrågavarande verkstadsbyggnad inom en kostnadsram av 1 350 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1965.

Kostnaderna för verkstadsbyggnaden beräknas till 1 450 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1966, varav 1 330 000 kr. erfordras för nästa budgetår. Ärendet avses föras över till fortsatt handläggning av byggnadsstyrelsen.

Departementschefen

Av de i det föregående angivna byggnadsföretagen förordar jag att nybyggnad av matsalsbyggnad vid Ursvik påbörjas under nästa budgetår. Dessutom beräknar jag medel för att slutföra byggnadsarbetena med datacentralen i kvarteret Garnisonen.

De av byggnadsstyrelsen i övrigt redovisade förslagen till nybyggnader

Investeringsplan (1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1.4.1966	Medelsförbrukning			Byggstart mån/år	Färdigställe lande mån/år
		Faktisk t. o. m. 1965/66	Beräknad för			
			1966/67	1967/68		
<i>A. Företag påbörjade före 1.7.1966</i>						
Slutförande av pågående byggnadsarbeten m.m.	13 692	9 985	2 245	—	—	—
Summa A	13 692	9 985	2 245	—	—	—
<i>B. Företag avsett att påbörjas 1966/67</i>						
Nybyggnad av datacentral inom kvarteret Garnisonen	6 150	—	4 000	2 150	10.66	10.67
Summa B	6 150	—	4 000	2 150	—	—
<i>C. Företag avsett att påbörjas 1967/68</i>						
Nybyggnad av matsalsbyggnad vid Ursvik	1 500	—	—	1 000	9.67	9.68
Summa C	1 500	—	—	1 000	—	—
Summa A—C	21 342	9 985	6 245	3 150	—	—
Reducering av medelsbehovet	—	—	—	292	—	—
Beräknat medelsbehov	—	—	6 245	2 858	—	—

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång	Beräknad medelsförbrukning
Outnyttjat belopp 1.7.1966	1966/67
8 702	6 245
Anslag 1966/67	1967/68
1	2 858
Anslag 1967/68 (förslag)	
400	
<u>Summa 9 103</u>	<u>Summa 9 103</u>

avsedda att påbörjas under nästa budgetår får övervägas vid prövning av anslagen för budgetåret 1968/69 och därefter.

Jag förordar att medel för nästa budgetår anvisas i enlighet med följande investeringsplan och anslagsberäkning. Om riksdagen inte har något att erinra bör Kungl. Maj:t äga att inom ramen för det av riksdagen anvisade anslaget och sedan huvudhandlingar prövats av Kungl. Maj:t besluta om matsalsbyggnaden vid Ursvik skall utföras. Jag räknar dock med att i framtiden huvudhandlingar i allmänhet skall föreligga för de objekt som underställs riksdagens prövning. Medel bör även få tas i anspråk för andra objekt där byggnadskostnaderna beräknats understiga 300 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten för försvarets forskningsanstalt* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
<i>Ramberäkning m. m.</i>	2
<i>Anslagsfrågor m. m.</i>	14
Driftbudgeten	
Armén:	
Avlöningar till aktiv personal m. fl.	16
Avlöningar m. m. till värnpliktiga	35
Sjukvård m. m.	36
Mathållning	37
Övningar m. m.	37
Förhyrning av motorfordon m. m.	39
Beklädnad m. m.	40
Anskaffning av tygmateriel m. m.	42
Underhåll av tygmateriel m. m.	46
Marinen:	
Avlöningar till aktiv personal m. fl.	47
Avlöningar m. m. till värnpliktiga	50
Sjukvård m. m.	50
Mathållning	51
Övningar m. m.	52
Beklädnad m. m.	53
Anskaffning av fartygsmateriel m. m.	55
Underhåll av fartyg m. m.	60
Flygvapnet:	
Avlöningar till aktiv personal m. fl.	63
Avlöningar m. m. till värnpliktiga	66
Sjukvård m. m.	67
Mathållning	68
Övningar m. m.	69
Beklädnad m. m.	70
Anskaffning av flygmateriel m. m.	72
Drift och underhåll av flygmateriel m. m.	82
Försvarets sjukvårdsstyrelse:	
Avlöningar	84
Omkostnader	86
Försvarets radioanstalt: Anskaffning och underhåll av materiel	87

Centrala värnpliktsbyrån:	Sid.
Avlöningar	87
Omkostnader	89
Vissa signalförbindelser m. m.	90
Signalskyddsmateriel	91
Familjebidrag	91
Resersättningar till värnpliktiga m. fl.	92

K a p i t a l b u d g e t e n

Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål	94
Byggnadsarbeten för armén	97
Byggnadsarbeten för marinen	106
Byggnadsarbeten för flygvapnet	112
Nybyggnad av kasernetablissemment m. m. för Svea livgarde och Svea ingenjörregemente	115
Markförvärv för övningsfält m. m.	118
Markförvärv för nya förläggings- och övningsområden för Svea livgarde och Svea ingenjörregemente	129
Markförvärv för utvidgning av övningsfält för Värmlands regemente	130
Befästningsarbeten för gemensamma ändamål	133
Befästningsarbeten för armén	136
Befästningsarbeten för marinen	137
Befästningsarbeten för flygvapnet	141
Flygfältsarbeten m. m.	143
Flyttning av Stockholms örlogsbas (Muskövarvet)	147
Markförvärv för befästningar	150
Byggnadsarbeten för försvarets forskningsanstalt	151